

VIEREMÄ

TALOUSARVIO 2026

TALOUSSUUNNITELMA 2027-2028

Kunnanjohtajan katsaus.....	3
1 TALOUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT	4
1.1 Talouden kehitysnäkymät	4
1.2 Vieremän toimintaympäristö.....	6
1.3 Vieremän kunnan strategia	7
1.4 Kuntalaisten osallisuus	8
1.5 Vieremän kunnan elinkeino-ohjelma	8
1.6 Vieremän kunnan asumisen suunnitelma.....	9
1.7 Vieremän kunnan hyvinvointisuunnitelmat	12
1.8 HYTE- toimenpiteet	13
2 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN PERUSTELUT	16
2.1 Taloussuunnitelman laadinta	16
2.1.1 Vieremän kunnan tilinpäätösennuste vuodelle 2025	16
2.1.2 Taloussuunnitelma vuosille 2026–2028	17
2.2 Henkilöstö.....	17
2.3 Toimintatuotot.....	20
2.4 Toimintakulut	21
2.5 Verotulot	22
2.6 Valtionosuudet.....	23
2.7 Rahoitustuotot ja -kulut	25
2.8 Poistot	25
2.9 Investoinnit	25
2.9.1 Investointi- ja kehittämisrahaston käyttö vuonna 2026	26
2.10 Kunnan rahoitustarpeet ja lainanotto	27
2.11 Vieremän kunnan taloudellinen tilanne	27
3 RISKIT JA RISKIENHALLINTA	28
4 TALOUSSUUNNITTELU.....	34
4.1 Taloussuunnittelua koskevat säännökset.....	34
4.2 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sisältö.....	34
4.3 Taloussuunnittelun laadintaperiaatteet.....	35
4.4 Talousarvion sitovuus	36
4.5 Tilivelvollisuus.....	37
4.6 Talouden tasapainottamista koskeva sääätely	38
5 VIEREMÄN KUNNAN KONSERNI JA KONSERNIYHTIÖT	40
5.1 Kunnan organisaatio.....	40

5.2	Kuntakonserni.....	40
5.3	Tärkeimpien konserniyhtiöiden tavoitteet	40
5.3.1	Vieremän Lämpö ja Vesi Oy	40
5.3.2	Vieremän Toimitilat Oy.....	42
5.3.3	Kiinteistö Oy Vieremän Hakatalot	43
6	KÄYTTÖTALOUSOSA.....	45
7	INVESTOINTIOSA.....	115
8	TULOSLASKELMAOSA.....	117
9	RAHOITUSOSA.....	119
10	LIITTEET	121

Kunnanjohtajan katsaus

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on jatkunut. Globaali turvallisuusympäristö on ollut edelleen valitettavan epävakaa. Suomen talous ei ole kehittynyt syksyllä 2024 arvioidulla tavalla ja työllisyys ei valtakunnallisesti ole vähentynyt odotusten mukaisesti. Vieremä on pärjännyt haastavissa olosuhteissa hyvin. Kunnan talous on kunnossa ja toimintaa on pystytty kehittämään. Päättäjien kauaskantoisten ja ennakoivien päätösten ansiosta Vieremän kunnan talous on paremmassa kunnossa kuin koskaan.

Vieremä pääsi Kuopion ja Siilinjärven ohella Pohjois-Savosta sadan Suomen elinvoimaisimman kunnan joukkoon. Kunnan työpaikkaomavaraisuus on yli 140 prosenttia. Luku on Suomen kärkeä antaen Vieremälle aidon mahdollisuuden kasvattaa väkilukuaan. Vieremä muodostaa merkittävän työssäkäyntialueen Pohjois-Savossa. Uusien asuntojen rakentamista ja tonttien kaavoittamista tarvitaan edelleen. Vieremän elinkeinorakenne on vahva. Alkutuotannon osuus työpaikoista on 19 prosenttia ja jalostuksen peräti 53 prosenttia. Palveluissa Vieremän työpaikoista on 28 prosenttia. Kunnassa on yli tuhat teollista työpaikkaa. Vieremän väkiluvun väheneminen on saatu hidastumaan. On nähtävissä, että kuntien tulopohja supistuu tulevina vuosina entisestään. On panostettava kehittämistoimenpiteisiin, jotka vahvistavat kunnan tulopohjaa tulevaisuudessa. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi panostukset teolliseen toimintaympäristöön, maatalouden toimintaedellytyksiin, uusiutuvaan energiaan, osaamiseen ja hyvinvointiin.

Vieremän palvelut ovat hyvällä tasolla. Kunnasta löytyy myös pienempiä erikoisliikkeitä. Vieremällä toimii aktiivisesti yritysten ja kunnan yhteinen palvelu- ja markkinointiryhmä, jonka yhteistoiminnalla yritysten ja kunnan markkinointia voidaan parantaa. Kylä- ja yhdistysparlamentin vakiintunut toiminta edistää kuntalaisten osallisuutta ja kylien elinvoimaa. Yhteistoiminta paikallisen yrittäjähdistyksen kanssa on jatkunut aktiivisena. Syksyllä yhteisponnistuksena Vieremän Yrittäjät ry:n ja MTK Vieremän kanssa järjestettiin onnistuneet Kone- ja vapaa-aika markkinat.

Vieremällä halutaan kunnan kaikkien yritysten työntekijöineen voivan hyvin. Tavoitteena on, että jokaisella vieremäläisellä on harrastus ja kaveri. Vieremän teollisuuden ja maatalouden panos Pohjois-Savon vientiin on erittäin merkittävä. Tämä on otettava yhtenä tekijänä huomioon, kun tulevaisuuden sotepalveluverkkoja kehitetään edelleen. Toimivat lähipalvelut ovat edellytys alueen työvoiman saatavuudelle ja pysyvyydelle.

Vuoden 2025 tilinpäätöksen arvioidaan tämän hetken tiedon mukaan olevan ylijäämäinen. Kunnan taseessa on ylijäämää ja kassatilanne on hyvä. Vuoden 2026 talousarvio on elinvoimaa lisäävä. Tulevana vuonna panostetaan asumiseen, peruspalveluihin ja puhtaaseen siirtymään. Talousarviossa ja suunnittelukaudella pyritään ylijäämään. Onnistumisen edellytyksenä on, että verotulot ja valtionosuudet toteutuvat vähintään ennusteiden mukaisesti. Talousarviotyön lähtökohtia ja linjauksia käytiin läpi valtuustoseminaareissa. Yhteistyö ja tiedonvaihto päättäjien, viranhaltijoiden, tytäryhtiöiden ja yhteistyökumppaneiden kesken on ollut erinomaista, mistä haluan lausua lämpimän kiitokseni.

Vieremällä 24.11.2025

Kunnanjohtaja Mika Suomalainen

1 TALOUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

1.1 Talouden kehitysnäkymät

Yleinen taloudellinen tilanne

Suomen talous jatkaa hidasta elpymistään, mutta kasvun odotetaan vahvistuvan lähivuosina. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,0 % vuonna 2025, 1,4 % vuonna 2026 ja 1,7 % vuonna 2027, kun inflaation hidastuminen, korkojen lasku ja investointien kasvu tukevat talouskehitystä. Samaan aikaan kotitalouksien kulutus elpyy ostovoiman parantuessa, vaikka epävarmuus ja korkea säästämisaste edelleen hillitsevät kulutusta.

Investointien kasvu on vahvaa erityisesti energiasiirtymän, puolustushankintojen ja infrastruktuuriprojektien ansiosta – investointien odotetaan lisääntyvän 6 % vuonna 2025. Rakentamisen toipuminen on hidasta, mutta sen arvioidaan kääntyvän kasvuun vuodesta 2026 alkaen.

Työllisyyden odotetaan paranevan viiveellä. Työttömyysaste on 9,4 % vuonna 2025, mutta laskee 8,4 prosenttiin vuoteen 2027 mennessä, kun talous vahvistuu ja työvoiman kysyntä kasvaa.

Julkinen talous pysyy kuitenkin alijäämäisenä. Alijäämä supistuu 4,3 prosentista (2025) noin 3,6 prosenttiin vuonna 2026, mutta velkasuhde jatkaa nousuaan ja ylittää 90 % vuonna 2029. Julkisen talouden haasteet liittyvät erityisesti puolustus-, hoiva- ja korkomenojen kasvuun.

(VM: Taloudellinen katsaus, syksy 2025.)

Alueen taloudellinen tilanne

Pohjois-Savon talouskuva on viime vuosina ollut selvästi kaksijakoinen. Toisaalta maakunnassa on vahvoja kasvualoja ja osaamiskeskittymiä, mutta toisaalta monilla toimialoilla ja seutukunnilla kehitys on ollut heikkoa tai laskevaa. Pohjois-Savon liiton ylläpitämien foresavo-tilastojen mukaan Pohjois-Savon yritysten liikevaihto laski 3,7 prosenttia vuoden 2024 alkupuoliskolla, ja samalla vienti supistui 11,1 prosenttia, vaikka palkkasumma kasvoi edelleen noin 1,6 prosenttia. Tämä kertoo tilanteesta, jossa yritysten kokonaiskysyntä ja erityisesti vienti ovat heikentyneet, mutta työllisyys ja työvoimakustannukset eivät ole sopeutuneet yhtä nopeasti.

Kuntatalouden näkökulmasta Pohjois-Savon kuva on hieman vähemmän synkkä kuin pelkkien yritystalouden lukujen perusteella voisi olettaa. Foresavo-tilaston mukaan Pohjois-Savon kuntien tilinpäätökset olivat vuonna 2024 yhteensä noin 11,9 miljoonaa euroa ylijäämäiset, ja tällä hetkellä yksikään pohjoissavolainen kunta ei kuulu ns. kriisikuntiin eli erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa oleviin kuntiin.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että talous olisi vailla riskejä. Pohjois-Savon kuntien talouden rakennetta raskauttaa erityisesti kiinteistöihin liittyvä riski: sote-uudistuksen myötä monet sosiaali- ja terveydenhuollon käytössä olleet kiinteistöt jäivät kuntien taseisiin ilman varmuutta niiden täydestä käyttöasteesta pitkällä

aikavälillä. Jo aiempien tausta-analyysien mukaan maakunnan kuntataloustyöryhmä on ollut huolissaan rahoituspohjan riittävydestä ja kiinteistöriskin kasvusta.

Väestökehitys on Pohjois-Savossa yksi keskeisistä taustatekijöistä. Maakunnan kokonaisväkiluku on pitkään ollut laskusuunnassa, vaikka Kuopion seutu toimii edelleen veturina, joka houkuttelee muuttovoittoa erityisesti nuorista ja työikäisistä. Muissa kunnissa väestö vähenee ja ikärakenne vanhenee, mikä lisää palvelutarpeita samaan aikaan, kun verotulopohja kapenee. Pohjois-Savon tilanne- ja kehityskuva -raportti korostaa, että liikevaihdon lasku ei kokonaisuutena poikkea oleellisesti koko maan yleisestä kehityksestä, mutta Pohjois-Savossa liikevaihto on laskenut monilla toimialoilla enemmän kuin koko maassa keskimäärin.

Kaiken kaikkiaan Pohjois-Savo on tilanteessa, jossa lyhyen aikavälin talouslukemat eivät ole kriisiluonteisia – kuntatalous on yhteismitallisesti ylijäämäinen ja yksittäisistä kunnista ei tällä hetkellä löydy kriisikuntia – mutta pitkän aikavälin haasteet ovat merkittävät. Talouden näkymät kytkeytyvät vahvasti siihen, miten alue onnistuu uudistamaan elinkeinorakennettaan, vahvistamaan työvoiman saatavuutta ja kehittämään palveluverkkoaan vastaamaan muuttuvaa väestöpohjaa.

(Pohjois-Savon liitto: Pohjois-Savon tilanne- ja kehityskuva 2025, foresavo-tilastot)

Kuntatalouden tilanne ja näkymät

Kuntatalouden rahoitusasema heikkenee lähivuosina, kun menot kasvavat tuloja nopeammin. Vuonna 2026 kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran ennustetaan olevan –1,4 miljardia euroa ja edelleen –1,5 miljardia euroa vuonna 2027. Kehitysarvion mukaan rahavirta pysyy myös vuosina 2028–2029 selvästi negatiivisena, noin –1,2 ja –1,0 miljardia euroa. Toimintakatteen arvioidaan heikkenevän 4,7 prosenttia, kun toimintakulut kasvavat ja toimintatuotot vähenevät. Menopuolella kustannuksia nostavat erityisesti kasvavat henkilöstömenot: keväällä 2025 sovittu palkkaratkaisu nostaa työvoimakustannuksia 3,2 prosenttia vuonna 2026 ja 3,9 prosenttia vuonna 2027. Kunta-alan ansiotason ennakoitaan kasvavan yleistä ansiokehitystä nopeammin vuosina 2027–2028 palkkausjärjestelmien kehittämisen vuoksi. Myös peruspalvelujen hintaindeksin ennustetaan nousevan 3,5 prosenttia vuonna 2026 ja keskimäärin 3,3 prosenttia vuosina 2027–2029, mikä kasvattaa menoja laaja-alaisesti.

Tulojen puolella toimintatuottoja heikentää sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättymisen ja uudelleen neuvottelut, joiden vuoksi kuntien vuokratuottojen arvioidaan pienenevän noin 150 miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen. Kuntien valtionosuuksien kasvua hidastavat pysyvät valtionosuusleikkaukset, hallituskauden aikainen indeksijarru sekä sote-uudistukseen liittyvät takautuvat valtionosuusvähennykset vuosille 2026–2027. Verotulot vahvistuvat suhdannetilanteen parantuessa ja kasvavat arviolta 5,2 prosenttia vuonna 2026, mutta kasvuvauhti hidastuu vuosina 2027–2029 hieman alle neljään prosenttiin. Tästä huolimatta tulot eivät riitä kattamaan menokasvua, eikä vuosikate riitä tulevana vuosina nettoinvestointeihin. Kuntien investointitaso pysyy edelleen korkeana, ja erityisesti kasvukeskuksissa muuttoliike ja vihreän siirtymän hankkeet lisäävät investointitarpeita. Valtaosa investoinneista kohdistuu perusinfrastruktuuriin ja rakennuksiin.

Negatiivinen rahavirta johtaa siihen, että kuntien lainakanta kasvaa ja sen arvioidaan nousevan 26,5 miljardiin euroon vuoteen 2029 mennessä. Korkomenot lisääntyvät, vaikka lyhyet markkinakorot ovat jo kääntyneet laskuun, sillä suuri osa kuntien lainakannasta on kiinteäkorkoisia tai suojattuja ja muutokset heijastuvat

kustannuksiin viiveellä. Kuntatalouden kestävyyyteen vaikuttavat jatkossa yhä enemmän kuntien kyky hallita työvoimakustannuksia, sopeuttaa investointeja, hyödyntää digitalisaatiota ja uusia teknologioita sekä muokuttaa palvelutuotantoaan vastaamaan väestörakenteen muutoksia ja kaupungistumista. Samalla vihreä siirtymä lisää investointipaineita. Tulojen ja menojen epätasapaino voi johtaa veronkorotuspaineisiin erityisesti kunnallisverotuksessa.

Kuntatalouden kehitykseen liittyy myös epävarmuuksia. Suhdanteiden muutokset heijastuvat verotuloihin ja työttömyyteen, ja menot voivat jäädä arvioitua pienemmiksi, jos kunnat onnistuvat sopeuttamaan palveluverkkoaan ja toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta. Sopeutustoimien epäonnistuminen tai odotettua suuremmat menolisäykset, kuten sote-kiinteistöjen vuokramenetykset, voivat kuitenkin heikentää tilannetta merkittävästi.

(VM: Kuntatalousohjelma vuodelle 2026, syksy 2025)

1.2 Vieremän toimintaympäristö

Seuraavissa taulukoissa on esitetty Vieremän kunnan väkiluvun kehitystä, väestön ikärakennetta ja taloudellista huoltosuhdetta. Huoltosuhde mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti. Lähteenä on käytetty Tilastokeskusta.

Väkiluku vuosina 2023–2025			
Alue	2023	2024	2025 (30.9.25)
Vieremä	3 387	3 352	3 317
Ylä-Savo	50 200	49 569	49 081
Pohjois-Savo	248 190	248 815	248 772
Koko maa	5 603 851	5 635 971	5 653 269

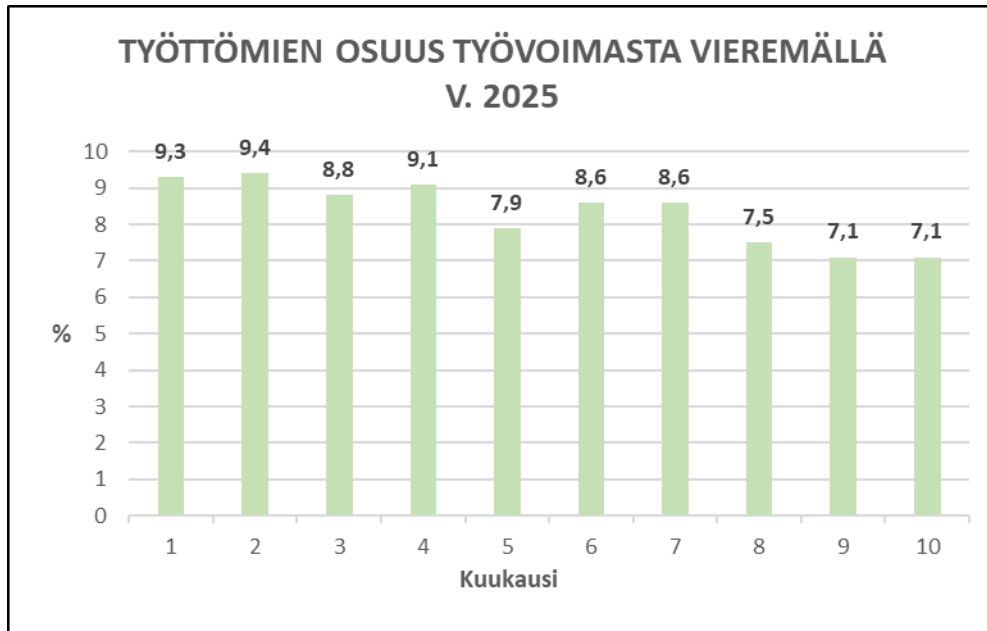
Väestöennuste 2026–2029	2026	2027	2028	2029
Vieremä	3 230	3 185	3 139	3 094

Väestön ikärakenne 31.12.2024 (%)			
Alue	0–14 v.	15–64 v.	65 v -
Vieremä	14,3	56,1	29,6
Ylä-Savo	13,2	54,1	32,7
Pohjois-Savo	13,5	59,0	27,4
Koko maa	14,6	61,9	23,6

Taloudellinen huoltosuhde	2022		2023		
Vieremä	131,2		138,0		
Ylä-Savo	164,1		168,0		
Pohjois-Savo	144,2		147,4		
Koko maa	129,6		131,8		
Työpaikat	2019	2020	2021	2022	2023
Vieremä	2 158	1 777	2 023	2 018	1 936

Lähde: Tilastokeskus

Lokakuun loppuun mennessä työttömyys Vieremällä on pysynyt seutukunnittain tarkasteltuna maltillisella tasolla. Alimmillaan työttömien osuus työvoimasta oli syys-lokakuussa ollen 7,1 % ja korkeimmillaan helmikuussa (9,4 %). Loppuvuoden osalta (marras-joulukuu) luvut eivät ole vielä tiedossa.

Kuva: Työttömien osuus työvoimasta kuukausittain Vieremällä vuonna 2025.

1.3 Vieremän kunnan strategia

Kuntastrategiassa esitetään Vieremän kunnan tavoitteet strategiakaudelle. Kunnan toimintaa ohjaavat yhteiset arvot; yhteisöllisyys, luotettavuus, yhteistyökyky ja yrittäjystävällisyys. Kuntastrategian tavoitteet tarkennetaan vuosittain arvioitaviksi toimenpiteiksi kunnan talousarviossa.

Vieremän kunnan vahvuuksia ovat metalli- ja teknologiateollisuus, vahva maatalous, kattavat peruspalvelut ja työpaikkaomavaraisuus. Haasteena on asunto- ja palvelutarjonta sekä työvoiman riittävyys kehittyvän elinkeinoelämän tarpeisiin.

Vieremä profiloituu metalli- ja teknologiateollisuuden ja maatalouden vireänä keskittymänä. Uusia työpaikkoja voidaan luoda vain tukemalla ja kehittämällä elinkeinoelämää, mikä mahdollistaa palveluiden ylläpidon ja kehittämisen. Kunnan houkuttelevuuden kannalta keskeistä on hyvät lähipalvelut, markkinointiyhteistyö yritysten kanssa, hyvät harrastusmahdollisuudet sekä riittävä asuntotarjonta.

On tärkeää, että kuntalaiset kokevat olonsa Vieremällä turvalliseksi ja viihtyisäksi. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä vastuun siirryttyä maakunnalliselle toimijalle, on kunnan panostettava erityisesti ennaltaehkäisevään työhön kuten perheiden tukemiseen ja päihdetyöhön. Tämä edellyttää muun muassa ihmisen elinkaaren kattavien liikunta-, nuoriso-, kirjasto- ja kulttuuripalveluiden turvaamista. Varhaiskasvatuksen sekä perus- ja lukio-opetuksen on oltava edelleen laadukasta ja ajanmukaista.

Vieremän kunta tuottaa työllisyyspalvelut osana Ylä-Savon työllisyysaluetta. Tavoitteena on, että yrityksiä ja henkilöasiakkaita palvellaan sujuvasti ja yksilöllisesti kohdaten. Yhteistyötä kunnan, yritysten ja oppilaitosten välillä lisätään. Vapaa sivistystyö tarjoaa kuntalaisille mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen.

1.4 Kuntalaisten osallisuus

Kuntalaisten osallisuuden tavoitteena on varmistaa, että kunnan asukkailla on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua päätöksentekoon sekä kehittää omaa elinympäristöään ja yhteisöään. Se edistää demokratiaa, lisää päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja vahvistaa kuntalaisten yhteisöllisyyttä. Vieremän kunnanhallitus on nimetty kuntalaisten osallisuutta edistäväksi toimielimeksi (valtuusto 3.6.2024 § 30)

Vieremän kunta on ottanut vuonna 2022 käyttöön osallistuvan budjetoinnin, jossa kuntalaiset päättävät tietyn rahasumman käytöstä. Kunta osoittaa tarkoitukseen rahaa ja kuntalaiset suunnittelevat ja päättävät, mitä rahalla tehdään. Vieremän kunnan vuoden 2026 talousarviossa on varattu 30 000 euroa osallistuvaan budjetointiin.

Osallistuvan budjetoinnin lisäksi kuntalaisten osallisuutta edistetään tuomalla kunnan verkkosivuilla avoimesti tarkasteltaviksi kuvaus kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista ja -keinoista. Kunnan vaikuttamistoimielimet, vanhus- ja vammaisneuvosto sekä nuorisovaltuusto ovat kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamisväyliä erityisesti ikääntynyttä ja nuorta väestöä sekä vammaisia henkilöitä koskevissa asioissa. Lisäksi kunnassa järjestetään vuosittain lasten kyselytunteja hallitukselle ja/tai valtuustolle, joissa lapset pääsevät osalliseksi kunnan päätöksen tekoa. Myös Kylä- ja yhdistysparlamentti on kuntalaisten osallisuutta edistävää toimintaa.

1.5 Vieremän kunnan elinkeino-ohjelma

Vieremä on jäsenenä maaseudun kehittämissyhdistys Ylä-Savon Veturi ry:ssä. Veturin kautta saadaan asiantuntija-apua ja rahoitusta kyläyhdistysten ja muiden toimijoiden hankkeisiin. Vieremän kunta sitoutuu Ylä-Savon Veturi ry:n paikallisen kehittämisen strategian toteuttamiseen ohjelmakaudella 3,0 eurolla/asukas.

Yleisvastuu elinkeinojen kehittämisestä kunnassa on kunnanhallituksella ja kunnanjohtajalla. Elinkeinojen kehittämisen ja yritysneuvonnan palveluja tuottaa kunnanjohtaja, joka voi tarvittaessa hyödyntää yksityisiä ja julkisia neuvontapalveluja.

Valtuusto hyväksyi 23.3.2015 § 17 yhteistoimintasopimuksen koskien seudullista kehittämistoimintaa. Yhteistyösopimuksen osapuolia ovat Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä, Iisalmen ja Kiuruveden kaupungit sekä Lapinlahden, Sonkajärven ja Vieremän kunnat. Palvelujen järjestäjänä toimii Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä.

Yhteistoiminnan tavoitteita ovat:

- alueen elinkeinoelämän vahvistaminen ja kasvu
- yritystoiminnan aktivointi erityisesti valituilla kärkitoimialoilla
- aluekehityksen vahvistaminen ja seudullinen yhteistyö

Sopimuksen mukaan kunnat varaavat vuosittain seudullisen kehittämistoiminnan käyttöön aluekehitysrahaa. Johtokunta päättää kuntien myöntämän aluekehitysrahan jakamisesta erillisille hankkeille, joihin tarvitaan kuntarahaosuuksia.

Teknologia-alan kehittämiseksi on tehty yhteistoimintasopimus Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n, Iisalmen kaupungin sekä Lapinlahden ja Vieremän kuntien kesken. Tämän toiminnan tavoitteita ovat:

- alueen teknologiateollisuuden vahvistaminen ja kasvu
- yritysten kehitystoiminnan aktivointi erityisesti valitulla kärkitoimialalla
- yritysten tukeminen kehityshankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa (maksullinen palvelu)
- aluekehityksen vahvistaminen ja seudullinen yhteistyö

Teknologia- ja energia-alan yritysten yhteistyön, uudistumisen ja kilpailukyvyn vahvistamisen eteen tekee töitä New Tech -hanke.

Vieremän kunta on sitoutunut seudulliseen Iisalmi ja tienoot markkinointiyhteistyöhön. Vieremä osallistuu maakunnalliseen matkailuyhtiön toimintaan. Vuonna 2026 seudullisessa yhteistyössä painotetaan erityisesti alueellisen YHESSÄ-osaamisverkoston ja TE-palvelumallin integrointiin ja kehittämiseen. Mallissa yritysten, oppilaitosten ja kuntien yhteistyötä pyritään vakioimaan ja parantamaan toimintaa ohjaavan tilannekuvan kattavuutta. Toiminnan koordinoinnista vastaa YSAO. Mallin toimeenpanoa tuetaan 1 euro/asukas/vuosi.

Kunta panostaa biokaasukulttuurin kehittämiseen ilmasto-ohjelman mukaisesti. Teollisuuden kykyä luopua propaanista edistetään ja maatalojen biokaasutuotannon edellytyksiä pyritään edistämään. Rakentamalla biokaasun kuljetukseen soveltuva putkisto mahdollistetaan kaasulogistiikan ympäristöystävällisyys, hyväksyttävyyden ja turvallisuus. Verkoston rakentamista pyritään edistämään vuonna 2026.

1.6 Vieremän kunnan asumisen suunnitelma

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 17.4.2023 § 91, että Vieremän kunnan pitkän aikavälin kehittämiseksi laaditaan Vieremän asumisen suunnitelma, joka käsiteltiin valtuuston iltakoulussa 29.8.2023.

Kunta on jaettu neljään kehittämialueeseen, keskustaan, eteläiseen, pohjoiseen ja itäiseen. Jaottelussa on käytetty nykyistä koulupiirien jaottelua. Alueet ovat keskenään kehittämisen näkökulmasta tasa-arvoisia, mutta niillä on kaikilla omat ominaispiirteensä. Tämä suunnitelma täydentää Vieremän kuntastrategiaa ohjaten kaavoituksen- ja maankäytön sekä rakentamisen ja maanhankinnan toimia.

Keskustan alueen ominaispiirteinä ovat Vieremän taajama-alue, 88 tien länsipuolinen maatalousvoittoinen seutu ja Karankamäentien havupuuvoittoinen metsämaasto. Alueella sijaitsee myös Vieremän kumppanuus-yrityskylä, joka on Vieremän kunnan strateginen kehittämiskohde. Asuminen painottuu taajamaan, jossa on sekä omakotitalo- että rivi- ja luhtitalotyyppistä asumista. Vieremän kunnan keskeiset julkiset rakennukset ja liikuntapaikat sijaitsevat tällä alueella.

Keskustan alue mahdollistaa rivitalo-, omakotitalo-, teollisuus- ja palvelurakentamista. Kumppanuusyrityskylän aluetta on esirakennettu vuoden 2023 aikana ja alueen pohjoispuolelta on hankittu maata teollisen

toiminnan laajenemiseksi. Entisen Sotkanhelmen palvelutalon alueen kaava mahdollistaa kahden rivitalon ja kolmen omakotitalon rakentamisen. 88-tien länsipuolella olevalla Mesilän asuinalueella on useita vapaita tontteja. Taajaman alueella on lisäksi yksittäisiä vapaita tontteja esimerkiksi Malilan alueella.

Taajaman ominaispiirteinä ovat 60- ja 70-luvuilla rakennetut omakotitalot, joiden tontit ovat nykykäytännön näkökulmasta pieniä. Osassa näistä omakotitaloista asuu senioriväestöä, jotka ovat ilmoittaneet olevansa kiinnostuneita siirtymään helpompaan asumismuotoon. Samanaikaisesti on todettavissa, että Vieremällä asuu lapsiperheitä suhteellisen ahtaasti. Kyseisten omakotitalojen tehokkaalla markkinoinnilla voisi olla mahdollisuus saada aikaan sekä senioriväestöä, että lapsiperheitä tyydyttäviä ratkaisuja.

Taajama-alueella ja sen läheisyydessä ei ole myynnissä omarantaisia tontteja muualla kuin Sotkun alueella. Tämä on selkeä kehittämistarve.

Oulun yliopiston vuonna 2017 tekemään kehittämistyön johtopäätöksissä todetaan, että asumis- ja palvelumahdollisuuksia voidaan Vieremällä lisätä myös tiivistämällä keskustan alueen rakentamista. Lisäksi alueen hienot kaukomaisemat tulisi hyödyntää nykyistä paremmin.

Eteläinen alue on järvien, mäkien ja peltojen värittämää maatalousvoittoista seutua. Raviradan seutu ja kylän asuinkekkittymät ovat toiminnallisia keskuksia. Loma-asuminen keskittyy järvien yhteyteen. Alueen ominaispiirteinä on 88-tie, jota pitkin on työmatkaliikennettä sekä etelään että pohjoiseen. Tie on vilkkaasti liikennöity mahdollistaen myös palveluliiketoiminnan, mikäli mainonnalla pystytään pysäyttämään potentiaalisia asiakkaita.

Eteläinen kyläkoulu määrättiin käyttökieltoon vuonna 2022. Oppilaat ja henkilökunta ovat tilapäisissä tiloissa Kyrönniemessä.

Vieremän ja Iisalmen välillä pendelöi päivittäin noin 800 ihmistä. Vieremällä asuu perheitä, joiden vanhemmista esimerkiksi toinen käy töissä Iisalmissa. Lisäksi useiden lasten harrastukset sijoittuvat Iisalmeen. Eteläisen Vieremän alueet lähellä 88 tietä ovat potentiaalisia kohteita omakotirakentamiselle. Iisalmen ja Vieremän välillä liikkuu paljon teollista logistiikkaa, joten myös teollinen rakentaminen ja terminaali-alueet voivat olla mahdollisia.

Pohjoinen alue on eteläiseltä osaltaan aktiivista maatalousaluetta ja pohjoiselta osaltaan havupuuvoittoista erämaaseutua. Salahmin kylä ja pohjoinen kyläkoulu muodostavat alueen toiminnallisen keskuksen. Salahminilla sijaitsee myös kartanomiljö, joka on historiallisesti arvokas alue. Loma-asuminen keskittyy järvien läheisyyteen. Rotimon ja Marttisenjärven alueet ovat suosittuja vapaa-ajan asumisen alueita, mutta alueen erämaamaisuutta suojeleva kaava, ei mahdollista merkittävää lisärakentamista ranta-alueille.

Alueen matkailupotentiaalin hyödyntämiseen tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Salahmin kartanoalue, Nissilän seutu ja Talaskangas mahdollistaisivat luontomatkailuun perustuvaa liiketoimintaa. Pohjoisella seudulla on suoalueita, jotka mahdollistaisivat vaelluslatuverkoston rakentamisen ilman suurempia maastotöitä. Metsähallituksen riista-alue Talaskangas-Rahustenaho mahdollistaa metsästyksen liittyvän matkailu- ja majoitustoiminnan kehittämisen.

Salahmin kylän seutu on viime vuosina ollut lapsiperheiden suosiossa. Isoilla tonteilla olevien kohtuuhintaisen omakotitalojen myyntiajat olleet lyhyitä. Omakotitalo- ja loma-asumisen tonteille olisi alueella todennäköisesti kysyntää.

Itäisellä alueella on sekä maatalousaluetta että havupuuvoittoista metsämaastoa. Maatalous painottuu Kaarakkalantien läheisyyteen. Kauppilanmäki on historiallisesti perinteinen liikenteen risteysalue, joka on nykyäänkin asumisen keskittymä. Alueen itäreunaan kulkeva rautatie mahdollistaa logistisen innovoinnin esimerkiksi puuteollisuuteen liittyen.

Itäisen alueen eteläiset osat Iijärven alueella ovat potentiaalisia kehittämisalueita vakituisen ja vapaa-ajan asumisen kannalta. Lyhyt etäisyys lisaalmeen lisää alueen potentiaalia. lisaalmi on kaavoittanut ja valmistellut teollista rakentamista vanhan viitostien alueelle. Mikäli hankkeet etenevät ja työntekijöiden määrä kasvaa, voi Vieremän itäisen alueen kiinnostavuus asumiskohteena lisääntyä.

Itäinen kyläkoulu ja sen läheisyydessä oleva juhlatila Harjun navetta muodostavat alueen toiminnallisen keskuksen. Kylätoiminnan kannalta Kauppilanmäen vanha koulu on myös tärkeä keskus. Alueella on potentiaalia vakinaiseen ja vapaa-ajan asumiseen. Rautatien tuomat mahdollisuudet tulisi kartoittaa nykyistä tarkemmin.

Vieremän asumisen suunnitelma sisältää alueiden kuvauksen lisäksi myös Vieremän **kaavoitus- ja tonttitalannekuvan**. Vieremän rantakaavamuutoksia ovat Hällämön rantakaava, hyväksytty 23.1.1989 sekä Rotimon rantakaava, vahvistettu 14.10.1997. Uusin hyväksytty asemakaavamuutos on Sotkanhelmen alueen asemakaavamuutos, kunnanvaltuusto hyväksyi 24.5.2021. Voimassa olevat yleiskaavat ovat 1. Kirkonkylän osayleiskaava, hyväksytty 17.12.2012, 2. Vieremänjärvi-Vieremänjoki-Iijärvi-rantaosayleiskaava, vahvistettu 23.10.2000, 3. Valkeiskylän osayleiskaava, hyväksytty 9.12.2002, 4. Kaakkoisosien osayleiskaava, hyväksytty 26.3.2007, 5. Rotimon ja Marttisenjärven osayleiskaava, vahvistettu 21.11.1996.

Kunnan uusimmat hyväksytyt yleiskaavamuutokset ovat Vieremänjärvi-Vieremänjoki-Iijärvi rantaosayleiskaavan muutos, Vieremänmäki, hyväksytty 6.6.2022. Vireillä olevat yleiskaavat tai yleiskaavamuutokset ovat Kurvilanmäen tuulivoimapuiston osayleiskaava, kaavoitus aloitettu 23.11.2021. Lopetettuja yleiskaavahankkeita ovat Pohjoisosien osayleiskaava, lopetettu 12.2.2018, Rotimon ja Marttisenjärven osayleiskaavan tarkistaminen, lopetettu 12.2.2018 ja Murtomäen tuulivoimapuiston osayleiskaava, lopetettu 13.2.2017.

Voimassa olevia maakuntakaavoja ovat Pohjois-Savon maakuntakaava 2030, vahvistettu 7.12.2011, Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaava, vahvistettu 15.1.2014, Pohjois-Savon kaupan maakuntakaava, vahvistettu 1.6.2016 ja Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 1. vaihe, hyväksytty 19.11.2018. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 on vireillä oleva maakuntakaava. Vieremän kunnan voimassa oleva rakennusjärjestys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 11.11.2019 ja se on tullut voimaan 1.1.2020.

Vieremän kunnassa vapaita teollisuustontteja on tarjolla asemakaava-alueella Kankaan teollisuusalueella. Yhteispinta-alaltaan ne ovat noin 8 ha. Rivitalotontteja on tarjolla Malilan ja Mäntykankaan alueella. Omakotitontteja on tarjolla asemakaava-alueella mm. Malilan, Mäntykankaan, Nikulan, Riutankallion, Puistorinteen ja Kirkonmäen alueella. Haja-asutusalueella tontteja on tarjolla mm. Mesiläntiellä, Vuorisilla ja Kauppilanmäessä.

Asumisen suunnitelmaan on kirjattu kymmenen kehittämissuositusta:

- Vieremän kumppanuusyrityskylässä on tällä hetkellä noin tuhat teollista työpaikkaa. On oletettavaa, että työpaikkojen määrä kasvaa hiljalleen tulevaisuudessa. Uusille työntekijöille on oltava asuntoja ja tontteja tarjolla niin taajamassa kuin muillakin alueilla. Maanhankinta, asuntorakentaminen ja palveluiden ylläpito ovat keskeisiä kunnan strategisia painopisteitä tulevana vuosina.
- Pohjoisen alueen luontomatkailupotentiaalia ei ole hyödynnetty täysimääräisesti. Kunnassa on käynnistettävä hankkeita, joilla vahvistetaan paikallisten yhteisöjen aktivointiin ja sitouttamiseen sekä luontomatkailuyrittäjien innostamiseen.
- Biokaasun tuottaminen ja hyödyntäminen luovat uutta yritystoimintaa Vieremälle. Tämä tulee ottaa huomioon asunto- ja toimitilarakentamisessa. Kaasulogiikan tarpeet on huomioitava kaavoittamisessa ja maankäytössä.
- Maatalouden ja asumisen yhteensovittamisesta on käytävä rakentavaa vuoropuhelua maanomistajien ja maatalousyrittäjien kanssa. Sellaiset ranta-alueet, jotka soveltuvat huonosti nykyaikaiseen maatalouskäyttöön voisivat olla potentiaalisia asumisen alueita.
- Kouluverkkoratkaisuilla on pitkäaikaisia vaikutuksia Vieremän kylien vetovoimaan asuinympäristöinä. Kouluverkon osalta on tehtävä pitkäjänteisiä strategisia päätöksiä, jotka poistavat asiaan liittyvän epävarmuuden.
- Yhdistykset ja seurat ovat avainasemassa kylien viihtyisyyden ja tunnettavuuden lisäämisessä. Yhdistystoimintaa pitää tukea rohkeasti kunnan taloudellinen tilanne huomioiden.
- Vieremän ja Iisalmen välillä pendelöivät työntekijät ovat asumisen ja palveluiden kohdennetun mainonnan erityisryhmä. Heille pitää pystyä tarjoamaan erilaisia asumisen vaihtoehtoja elämän eri vaiheisiin.
- Naapurikuntien kanssa on pidettävä yllä rakentavaa vuoropuhelua kuntien rajat ylittävästä kehittämissyhteistyöstä.
- Tilusjärjestelyiden edistäminen kunnan toimin voisi tarjota uusia alueita asuinkäyttöön.
- Kunnassa olevan asunto- ja tonttitarjonnan markkinointiin tulee kiinnittää jatkossa enemmän huomiota. Vapaat tontit pitää merkitä kylteillä maastoon siten, että ne ovat alueella liikkuvien ihmisten nähtävissä.

1.7 Vieremän kunnan hyvinvointisuunnitelmat

Laaja hyvinvointikertomus 2022–2025

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Vuonna 2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntia raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Sen lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Vieremän kunnan laaja hyvinvointikertomus valtuustokaudelle 2022–2025 hyväksyttiin valtuustossa 6.6.2022 (§ 33). Hyvinvointikertomuksessa esitetyt tavoitteet, toimenpiteet, vastuutahot, resurssit ja arviointimittarit löytyvät osoitteesta: www.hyvinvointikertomus.fi. Kunnan hyvinvointityöryhmä valmistelee hyvinvointiraportin väestön hyvinvoinnin tilasta valtuustolle vuosittain.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022–2025

Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatiminen perustuu 1.1.2008 voimaan tulleen Lastensuojelulain (417/2007) 12 pykälään, jossa kunnat veloitetaan laatimaan suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnitelma vuosille 2022–2025 on valmisteltu yhteistyössä Ylä-Savon Sote kuntayhtymän, Iisalmen, Kiuruveden ja Sonkajärven kuntien kesken. Vieremän kunnanvaltuusto on hyväksynyt suunnitelman 19.12.2022 § 75.

Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2022–2025

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalouksista (980/2012) on tullut voimaan 1.7.2013. Lain 5 §:n mukaan kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Vieremän kunnanvaltuusto hyväksyi (7.2.2022 § 7) Vieremän kunnan osalta suunnitelman ikääntyneen väestön tukemiseksi vuosille 2022–2025. Suunnitelma oli laadittu yhteistyössä kuntien edustajien, vanhusneuvostojen ja kuntayhtymän eri toimialojen kanssa. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä oli koordinoitunut suunnitelman valmistelua.

1.8 HYTE- toimenpiteet

Vieremän kuntastrategian mukaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuoreimmat tavoitteet ja mittarit löytyvät Vieremän kunnan hyvinvoinnin vuosiraportista 2024. Raportti on ladattavissa kunnan verkkosivuilta. Vuosiraportin hyvinvointitavoitteet tulevat suoraan kunnan laajasta hyvinvointisuunnitelmasta 2021–2025. Hyvinvointisuunnitelman pohjana toimii puolestaan kuntastrategia. Uusi hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025–2029 on talousarvion aikaan työn alla ja sen arvioitu julkaisuajankohta on helmikuussa 2026. Lista on vuonna 2025 lisätty tavoitteet ja toimenpiteet eri ikäryhmien terveellisen elämäntavan ja ravitsemustotumusten edistämiseksi.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Arviointimittarit
Elinympäristö--> Päivittäisen elämisen palvelut ovat korkeatasoisia ja kaikkien saatavilla.	-Liikenneväylien turvallisuus ja kevyen liikkumisen olosuhteiden kehittäminen. -Kartoitetaan kunnan päivittäiset elämisen palvelut ja tiedotetaan aktiivisesti niistä.	-Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 v. täyttäneillä. -Esteettömyys- ja turvallisuuskävelyn toteutuminen sekä palautteet. -Asiakasmäärät eri palveluista. -Kulkuyhteydet eri palveluihin.
Osallisuuden edistäminen	-Kuntalais mielipiteen hyödyntäminen päätöksenteossa -Osallistuva budjetointi -Kylä- ja yhdistysparlamentin sekä hyvinvointi- ja liikuntafoorumin järjestäminen -Nuorisovaltuusto ja vanhus- ja vammaisneuvosto osallistuvat toimenpiteiden suunnitteluun -Lasten kyselytunti kunnan hallitukselle.	-Kuntajohdon teaviisaritulokset osallisuudesta. -Toteutetut kuntalaiskyselyt sekä päätökset, joissa kuntalais mielipidettä hyödynnetty -Kouluterveyskyselyn tulokset
Luontoon pääsemistä ja siellä tapahtuvaa turvallista liikkumista helpotetaan.	-Kunnan ylläpitämät retkeilyreitit pidetään kunnossa ja niitä kehitetään edelleen. Opasteet ja kohdetiedot pidetään ajan tasalla. Luontokohteista tiedotetaan näkyvästi ja saavutettavasti.	-Asiakas/kävijämäärät -Asiakaspalautteet -Osallistujamäärät tapahtumissa
Liikuntapaikat ovat ajanmukaisia ja hyvässä kunnossa.	-Noudatetaan ajantasaista liikuntapaikkojen kehittämissuunnitelmaa.	-Kehittämissuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteutuminen. -Käyttäjämäärät ja asiakaspalautteet.

Kuntalaisilla on mielekästä tekemistä ja mahdollisuus kokoontua turvallisessa ympäristössä	<ul style="list-style-type: none"> -Tuetaan taiteen ja kulttuurin omaehtoista harrastamista -Järjestetään tapahtumia eri ikäryhmät huomioiden. -Kehitetään järjestö- ja kerhotoimintaa -Laaditaan kuntaan ajantasainen turvallisuussuunnitelma 	<ul style="list-style-type: none"> -Luovan tilan käyttäjämäärät -Tapahtumien määrä -Osallistujien määrä -Kerhotoiminnan ja osallistujien määrä -Teaviisari ja kouluterveyskysely -Vapaa-aikatoimen palautekysely -Myönnetyt avustukset -Turvallisuussuunnitelman toteutuminen
Lasten ja nuorten toimintakyvyn ja terveellisten ravitsemustottumusten edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> -Liikkuva koulu- ja move!-kehittämisavustus → Koulu PT-hankkeen kautta edistetään lasten- ja nuorten fyysistä toimintakykyä ja ravitsemustottumuksia -Kunta jatkaa aamupalahedelmien tarjoamista koululla -Lasten ja nuorten ravitsemustottumusten edistämiseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet löytyvät osana varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä keskuskoulun opiskelijahuoltosuunnitelmaa. 	<ul style="list-style-type: none"> -Teaviisari ja Move!-tulokset -Kouluterveyskysely -Koulu pt-hankkeen mittarit -Vapaa-aikatoimen palautekysely -Kouluruokapalautteet
Työikäisten Toimintakyvyn ja terveellisten ravitsemustottumusten edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> -Yksilöllinen ja perhekohtainen liikunta- ja ravitsemusneuvonta. -Ravitsemustietoisuutta edistävät tapahtumat -Yritysyhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> -Liikunta- ja ravitsemusneuvontaan osallistuneiden määrä. -Asiakaspalautteet. -Työpaikoille suunnattujen toimenpiteiden määrä
Ikääntyneiden toimintakyvyn ja terveellisten ravitsemustottumusten edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> -Maksuton hyvinvointi- ja liikuntaneuvonta -Matalan kynnyksen kuntosaliryhmä, yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa -Terveellisiä ravitsemustottumuksia edistetään työpaja-toiminnalla sekä osana kunnan liikuntaneuvontaa. 	<ul style="list-style-type: none"> -Asiakasmäärät ja palautteet -Rajapintayhteistyön toteutuminen hyvinvointialueen kanssa -Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitotaksot 65 vuotta täyttäneillä -Asiakaspalautteet
Päihteen elämä	<ul style="list-style-type: none"> -Päivitetään kunnan ehkäisevän päihde- ja mielenterveys-työn suunnitelma, johon laaditaan konkreettisia tavoitteita ja toimenpiteitä 	<ul style="list-style-type: none"> -Kouluterveyskysely ja teaviisari -Ept kypsyysanalyysi -Päihdetilannekysely -Ept-suunnitelma tehty (kyllä/ei)
Mielen hyvinvointi	<ul style="list-style-type: none"> -Perusopetuksen oppilashuoltosuunnitelmassa määritellyt toimenpiteet yksinäisyyden vähentämiseksi. -Kunta pyrkii siihen, että jokaisella kuntalaisella olisi kaveri ja harrastus -Yhteistyö Mieliteko 2.0-hankkeen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> -Mielenterveysindeksin tulokset -Järjestetyt tapahtumat
Laadukkaat kulttuuripalvelut	<ul style="list-style-type: none"> -Järjestetään kulttuurin eri alueisiin liittyviä tapahtumia ja elämyksiä eri-ikäisille kuntalaisille. -Eriaiset vähemmistö- ja erityisryhmät huomioidaan kulttuuritoimintaa järjestettäessä. -Kaikukortin hyödyntäminen. 	<ul style="list-style-type: none"> -Kulttuuritapahtumien määrä -Osallistujien määrä -Vähemmistö- ja erityisryhmille järjestetyn toiminnan määrä -Taiteen perusopetukseen osallistuvien määrä. -Kulttuuritoimen asiakastytyväisyyskysely
Uudet kuntalaiset otetaan ystävällisesti vastaan ja heidän kotoutumisestaan huolehditaan tarpeen mukaan yhdessä yritysten, oppilaitosten, yhdistysten ja seutukunnallisen maahanmuuttopalvelun kanssa.	<ul style="list-style-type: none"> -Viestitään yksilöllisesti kaikille kuntaan muuttaville. -- Tehdään viestintäyhteistyötä palvelu- ja markkinointiryhmän kanssa. -Osallistutaan maahanmuuttopalveluiden toiminnan suunnitteluun. 	<ul style="list-style-type: none"> -Asiakaspalautteet ja muuttotilastot.

Hyvinvointitavoitteiden strategiset painopisteet tulevalle toimintakaudelle

Seuraavat painopisteet ovat nousseet esille luonnosvaiheessa olevasta hyvinvointikertomuksen tietojen pohjalta. Painopisteiden asettaminen on tarpeellista resurssien kohdentamiseksi alueille, joissa niitä kaivataan eniten. Seurantamittarit tavoitteille määritellään tarkemmin laajaan hyvinvointisuunnitelmaan.

- Lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistäminen.
- Vanhemmuuden vahvistaminen ja perheiden yhteisen ajankäytön helpottaminen.
- Vapaaehtoistoiminnan ja osallisuuden edistäminen sekä yksinäisyyden vähentäminen. Kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen edistää edellä mainittuja tavoitteita.
- EPT-painopisteistä tärkeimpänä on ehkäisevän päihdetyön suunnitelman laatiminen kuntaan. Tämä esimerkiksi vähentäisi eri tahojen päällekkäistä työtä ja säästäisi resursseja.
- Yhdenvertaisuuden edistäminen. Jokainen kuntalainen on yhtä arvokas ja kaikkia kuntalaisia kohdellaan yhdenvertaisesti. Huomioidaan kunnan toiminnassa kaikki ikäryhmät sekä erityisesti sosioekonomisesti heikommassa olevat.

2 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN PERUSTELUT

2.1 Taloussuunnitelman laadinta

Valtuustoseminaarissa 1.10.2025 tavoitteeksi otettiin talousarvion rakentaminen siten, että vuodelle 2026 pyritään lähtökohtaisesti nollatulokseen ja suunnitelmavuosille 2027–2028 ei kerry alijäämää. Seminaarissa esitetyt laskelmat perustuivat syyskuussa annettuun vero- ja valtionosuusennusteeseen. Toimialakohtaiset raamit rakennettiin ottamalla huomioon kunta-alan palkankorotukset sekä yleinen kustannustason nousu.

Kunnanhallitus ylitti annetun raamin 27 000 eurolla, johtuen kunnan vakuutuslajien merkittävästä kasvusta sekä varautumisesta työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvuun. Muut lautakunnat pääsivät annettuun raamiin. Hallituksen talousarviopäivillä 17-18.11.2025 käytiin läpi talousarvio lautakunnittain, investoinnit sekä tytäryhtiöiden talousarviot.

Talousarviovuoden merkittävimmät investoinnit ovat biokaasuputkiston rakentamisen 2.vaihe ja biosyöte-terminaali sekä tytäryhtiön (asunto-osakeyhtiö) perustaminen. Investointiohjelmaan on varattu rahaa myös kunnan varautumiseen ja valmiuteen sekä strategiseen maanhankintaan. Investointien rahoittamiseksi kunnan ei tarvitse varautua nostamaan uutta pitkäaikaista lainaa kassatilanteen ollessa hyvä. Biokaasuputkiston rakentaminen (2.vaihe) sekä biosyöteterminaali katetaan investointi- ja kehittämisrahastosta, minkä käyttö on perusteltu omassa kappaleessa; Investointi- ja kehittämisrahaston käyttö vuonna 2026.

Suunnitelmavuosien 2027–2028 ennustaminen on vielä hyvin vaikeaa. Kyseisten vuosien laskelmiin sisältyy vielä tässä vaiheessa paljon epävarmuutta ja niitä tarkennetaan vuoden 2026 aikana. Epävakaan maailman talouden tilanteen lisäksi suunnitelmakauden haasteita ja epävarmuustekijöitä on valtionosuusjärjestelmään mahdollisesti tehtävät muutokset ja sen vaikutukset tulorahoitukseen, yleinen kustannustason nousu sekä voimakas ikärakenteen muutos.

2.1.1 Vieremän kunnan tilinpäätösennuste vuodelle 2025

Kuluvan vuoden 2025 talousarviossa verotuloja arvioitiin kertyvän noin 8 779 000 euroa. Kuntaliiton veroennuste on heikentynyt lähes koko vuoden 2025 ja oli syyskuussa 8 362 000 euroa. Valtionosuuksia odotettiin talousarviossa 4 190 500 euroa ja niitä tulee valtiovarainministeriön päätöksen mukaisesti vuonna 2025 4,35 milj. euroa.

Verotulot ja valtionosuudet sekä toimialojen muutokset vuoden 2025 talousarvion osalta päivitetään kunnanhallituksessa 8.12.2025 ja valtuustossa 15.12.2025. Esitettyjen talousarviomuutosten (190 855 euroa) jälkeen tilinpäätösennusteen vuosikate on noin 1,51 milj. euroa. Poistojen määrän arvioidaan olevan alkuperäisen talousarvion mukainen 1,3 milj. euroa. Tilikauden tulokseksi muodostuisi noin 0,19 milj. euroa ja tilikauden ylijäämäksi noin 0,46 milj. euroa. Tilinpäätösennuste vuodelle 2025 on esitetty tuloslaskelmaosassa vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2027–2028 taloussuunnitelman yhteydessä.

2.1.2 Taloussuunnitelma vuosille 2026–2028

Talousarvio 2026

Vuoden 2026 talousarvioesitys osoittaa vuosikatetta 1 355 798 euroa, tilikauden tulosta 0 euroa ja tilikauden ylijäämää 271 148 euroa.

Kuntalain mukaan talousarvion on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena. Taloussuunnitelman mukaan tilikausien ylijäämän on arvioitu muodostuvan kaudella 2026–2028 seuraavaksi:

Vuosi	Tilikauden ylijäämä (euroina)
2026	271 148
2027	331 900
2028	331 900

Näin ollen kunnan taloussuunnitelma 2026–2028 on tasapainossa, yhteenlaskettu tilikausien ylijäämä on 934 948 euroa.

2.2 Henkilöstö

Vieremän kunnassa oli palvelussuhteessa 31.12.2024 yhteensä 165 henkilöä (vakinaisessa tai määräaikaisessa työsuhteessa tai työllistettynä). Henkilöstön määrä nousi kolmellakymmenellä (30) henkilöllä edelliseen vuoteen verrattuna. Henkilöstön määrä nousi sivistyspalveluissa. Tämä johtuu kansalaisopiston opettajien määrästä, jotka tulivat raportille mukaan ensimmäistä kertaa, yhdenjaksoisen palvelussuhteen perusteella. Henkilöstön määrä vastaavasti hieman laski hallinto- ja teknisissä palveluissa. Hallintopalveluiden henkilöstö määrään vaikuttaa työllistettyjen määrä.

Kansalaisopiston opettajille on tehty yhdenjaksoinen työsopimus, heidän omasta pyynnöstään. He ovat toivoneet, että työsopimus alkaa kurssin alkaessa ja kestää kurssin päättymiseen asti, jolloin käytäntö on yhdenmukainen muiden ympäristökuntien kansalaisopistojen kanssa. Monissa opistoissa työsopimus tehdään syksyllä koko lukuvuodeksi suunniteltujen kurssien osalta. Silloin katsotaan, että on sitouduttu molemmin puolin siihen työsuhteeseen koko opiston lukuvuodeksi. Yhtäjaksoisuudesta ei aiheudu lisäkuluja, sillä opettajille maksetaan palkkaa sovittujen ja tehtyjen tuntien mukaan.

Vakinaista henkilöstöä oli vuodenvaihteessa 106 henkilöä, määräaikaista henkilöstöä 57 henkilöä ja työllistettyjä 2 henkilöä. Vakinaisen henkilökunnan suhteellinen osuus laski edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2024 lopussa vakinaisia eli toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevia oli 64,24 % (v. 2023 79,26 %), määräaikaisia 34,55 % (17,04 %) ja työllistettyjä 1,21 % (3,70 %).

Osasto	Vakinaiset			Määräaikaiset			Työllistetyt			Yhteensä		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Hallintopalvelut	11	10	11	4	1	1	3	4	2	18	15	14

Sivistys- palvelut	73	75	75	17	18	50	0	0	0	90	93	125
Tekniset palvelut	21	22	20	3	4	6	0	1	0	24	27	26
Yhteensä	105	107	106	24	23	57	3	5	2	132	135	165

Taulukko: Vieremän kunnan henkilöstö 31.12.2024

Taulukko: henkilötyövuodet 1.1. – 31.12.2024. Vapaa-aikapalvelut sisältävät kansalaisopiston.

Eniten henkilöstöä on sivistyspalveluissa, joten myös henkilötyövuosia kohdentuu sinne eniten (72,4 %). Varhaiskasvatuksessa on vuoden aikana paljon lyhytaikaisia sijaisia ja vapaa-aikapalveluissa kansalaisopiston opettajat ovat määräaikaisia. Työllisyyspalveluissa on raportoitu myös kesätyöntekijät.

Kunta-alan sopimukset

Kunta-alalla on seitsemän sopimusala:

- kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus (KVTES)
- opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus (OVTES)
- teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus (TS)
- tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimus (TTES)
- hyvinvointialan yleinen virka- ja työehtosopimus (HYVTES)
- lääkäreiden virka- ja työehtosopimus (LS)
- sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työ- ja virkaehtosopimus (SOTE)

Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 1.5.2025 - 29.2.2028. Palkankorotuksiin on varauduttu vuonna 2026 3,5 %:n suuruisella korotuksella.

Henkilöstösivukulut on laskettu talousarvioon seuraavasti:

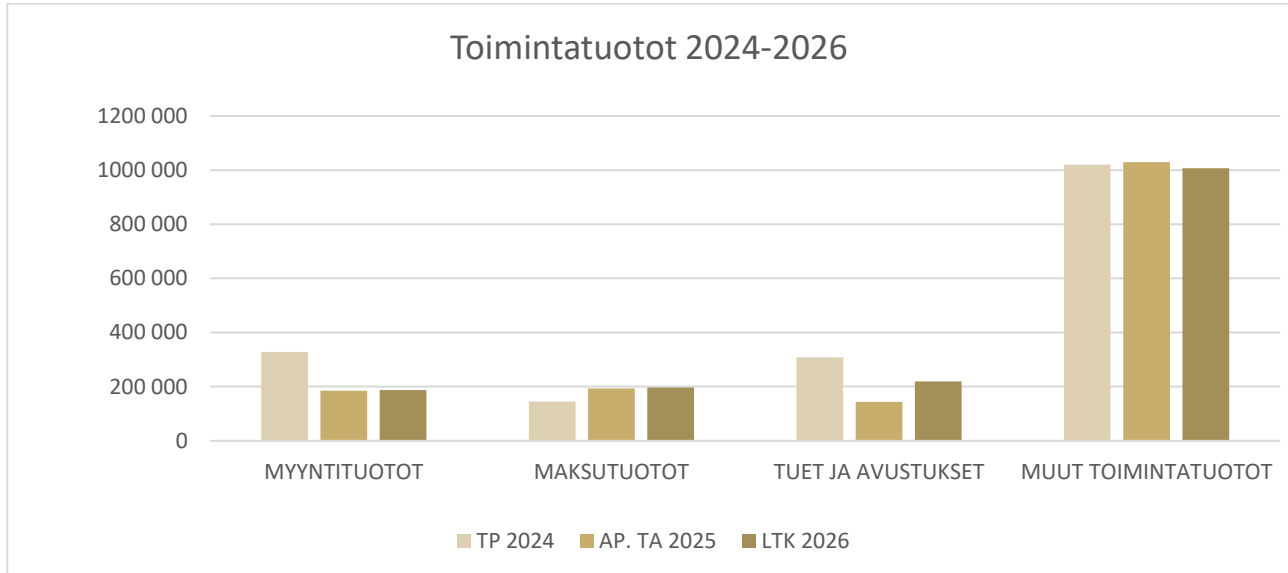
Henkilösivukulu	%
JuEL-maksu, palkkaperusteinen eläkemaksu (sis. eläkemaksun ja työkyvyttömyyseläkemaksun)	17,1
Kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu *)	1,85
Työttömyysvakuutusmaksut	1,3
Tapaturmavakuutusmaksut	0,9
Taloudellinen tuki	0,03
Yhteensä	21,18
VaEL-maksut (opettajat)	17,1

*) VN asetus 20.11.2025 1,91 %

Kunnat ja hyvinvointialueet maksavat tasausmaksua vuoden 2023 alusta lukien, jolloin eläkemenoperusteinen maksu poistui.

2.3 Toimintatuotot

Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän vuonna 2026 yhteensä 1,61 milj. euroa, vuoden 2025 talousarviossa toimintatuotot ovat 1,55 milj. euroa.

Kaavio: Käyttötalouden ulkoiset tulot: tilinpäätös 2024, talousarvio 2025 ja talousarvio 2026.

Myyntituotot

Myyntituottoja ovat tulot tavaroiden ja palvelujen myynnistä, jotka on tarkoitettu myytäväksi pääsääntöisesti tuotantokustannukset peittävään hintaan. Myös vuosikuluksi kirjattujen hyödykkeiden myynti. Myyntituottoja arvioidaan kertyvän 2026 talousarviovuonna 187 650 euroa (185 650 euroa TA25).

Maksutuotot

Maksutuottoja ovat asiakasmaksut ja muut maksut niistä tavaroista ja palveluksista, joiden hinnoittelun tarkoituksena ei ole kattaa tuotantokustannuksia kokonaisuudessaan tai joiden hinnat määritellään asiakkaan maksukyvyyn mukaan. Maksujen perusteista säädetään usein laissa tai asetuksessa. Tulevana vuonna 2026 maksutuottojen arvioidaan oleva noin 196 660 euroa (193 660 euroa TA25) ja ne muodostuvat lähinnä päivähoitomaksuista.

Tuet ja avustukset

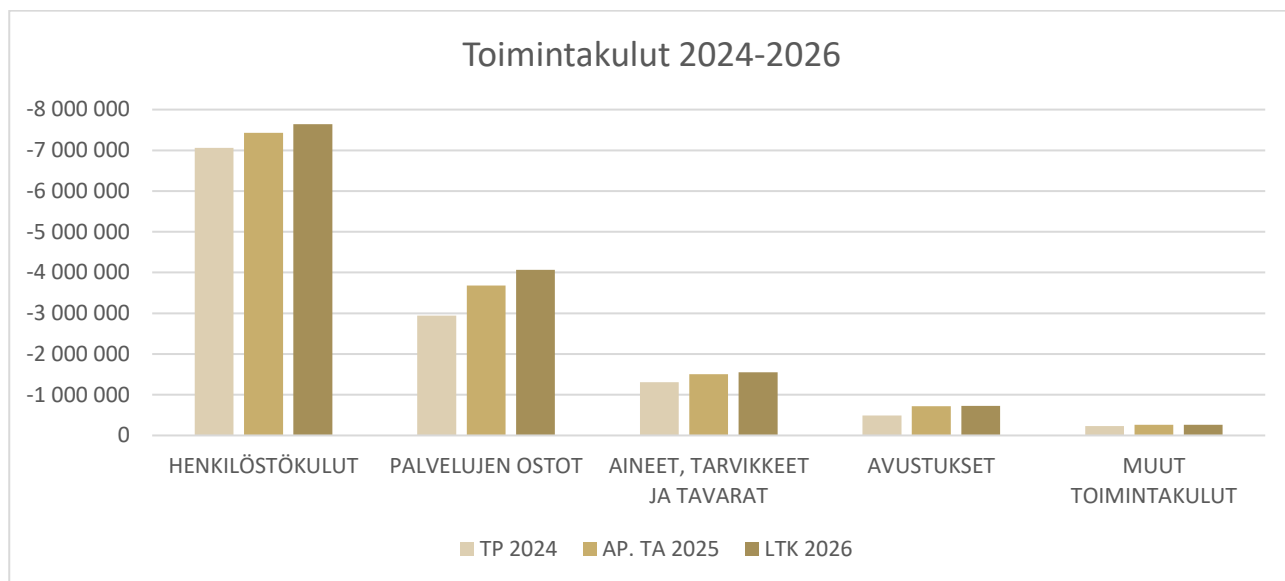
Tuloslaskelmaan merkitään omaksi ryhmäkseen tuet, avustukset ja muut tulonsiirrot valtiolta, EU:lta ja muilta yhteisöiltä silloin, kun tuki tai avustus ei ole kunnan suoritteidensa perusteella saama korvaus eikä investoinnin rahoitusosuus. Tukiin ja avustuksiin sisältyy mm. palkkatuki, OPH:n valtionavustukset sekä kaikki muut hakemuksesta myönnettävät valtionosuudet ja avustukset. Tuet ja avustukset ovat tulevana vuonna 2026 yhteensä 219 956 euroa (143 540 euroa TA25).

Muut toimintatuotot

Toimintatuotoista suurin osa, 96,5 % kertyy muista toimintatuotoista, jotka pääasiassa ovat kiinteistöjen vuokratuottoja. Vuoden 2026 vuokratuottokertymäksi arvioidaan 971 950 euroa, ja muiden toimintatuottojen kokonaiskertymäksi 1 006 951 euroa (1 029 400 euroa TA25).

2.4 Toimintakulut

Toimintakuluja arvioidaan kertyvän vuonna 2026 **yhteensä** 14,2 milj. euroa (13,58 milj. euroa TA25).

Kaavio: Käyttötalouden ulkoiset kulut: tilinpäätös 2024, talousarvio 2025 ja talousarvio 2026.

Henkilöstökulut

Toimintakulujen suurin erä on henkilöstökulut, 7,6 milj. euroa (7,4 milj. euroa TA25), joka vastaa 53,65 %-osuutta (54,68 % TA25) kaikista käyttötalouden toimintakuluista. Henkilöstökulut sisältävät ennakonpidätyksen alaiset palkat sosiaalikuuluineen vähennettynä kunnan saamalla henkilöstökorvauksilla (esim. Kela). Myös harkinnanvaraiseen työllistämiseen varatut palkkausmäärärahat sekä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kokouspalkkiot, ansiomenetykset yms. sisältyvät henkilöstökuluihin. Henkilöstösuunnitelma on [liiteosassa](#).

Palvelujen ostot

Palvelujen ostoja ovat suoraan kuntalaisille ostetut lopputuotepalvelut ja palvelut, joita kunta käyttää omassa palvelutuotannossaan. Vuoden 2026 talousarviossa palveluja arvioidaan ostettavan 4,1 milj. eurolla (3,7 milj. euroa TA25). Palvelujen ostoissa suurin menoerä on muut yhteistoimintaosuudet, noin miljoona euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Kuluerään aineet, tarvikkeet ja tavarat sisällytetään näiden hyödykkeiden tilikauden aikaiset suoriteperusteiset ostot. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostoihin on varattu yhteensä 1,6 milj. euroa (1,5 milj. euroa TA25), josta merkittävimmät erät ovat lämpö, sähkö ja elintarvikkeet.

Avustukset

Avustuksiin sisältyvät sekä kotitalouksille että yhteisöille myönnettävät avustukset ja tuet.

Avustuksia jaetaan:

- kunnanhallituksen kautta 504 000 euroa, summa sisältää työmarkkinatuen kuntaosuuden 300 000 euroa sekä tuetun maksullisen lomituksen tuen 15 000 euroa (495 500 euroa TA25)

- sivistyslautakunnan kautta 119 100 euroa, summa sisältää kotihoidontuen 90 000 euroa, (100 000 euroa TA25),
 - teknisen lautakunnan kautta 100 000 euroa (90 000 euroa TA25).
- Avustukset ovat yhteensä 723 100 euroa (714 050 euroa TA25).

Muut toimintakulut

Muihin kuluihin sisältyvät mm. vuokratulot, kunnan maksamat välittömät ja välilliset verot sekä jäsenmaksut muille kuin kuntien keskusjärjestölle ja KT Kuntatyönantajalle. Muihin kuluihin kirjataan myös tilikauden aikaiset luottotappiot ja olennaiset käyttöomaisuuden myyntitappiot. Muut toimintakulut ovat yhteensä 258 590 euroa (261 595 euroa TA25).

2.5 Verotulot

Valtuusto vahvisti kokouksessaan 03.11.2025 vuodelle 2026 tulo- ja kiinteistöveroprosentit seuraavasti:

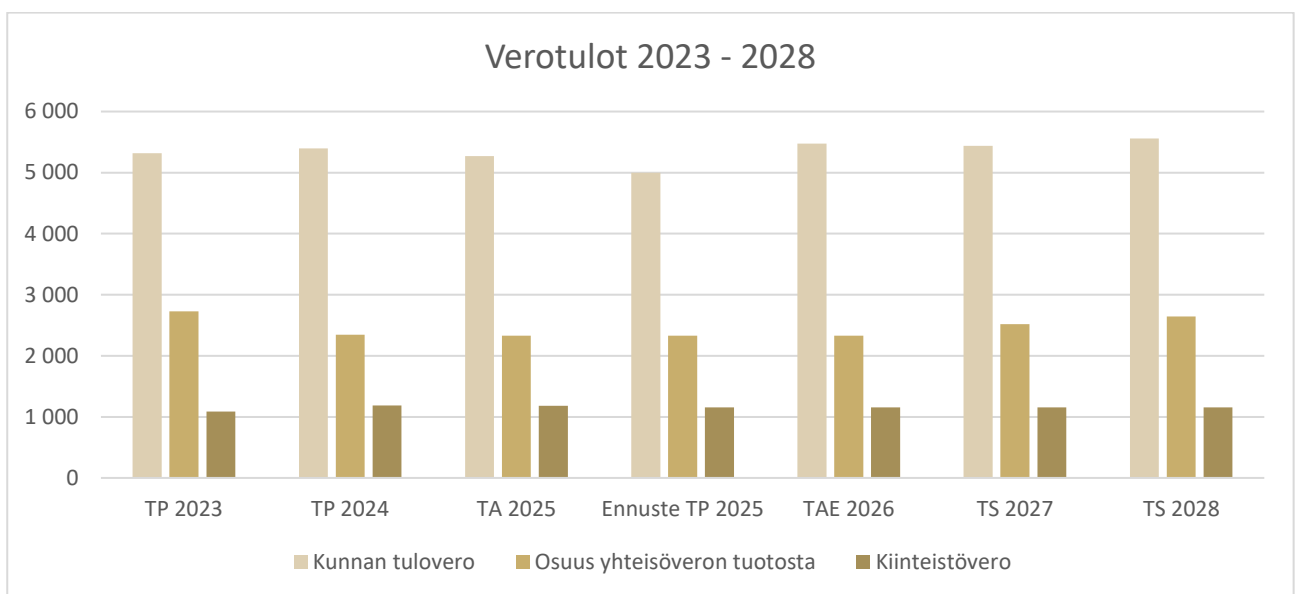
Veroprosentit	2025	2026
Tuloveroprosentti	8,40	8,40
Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,93	0,93
Maapohjan kiinteistöveroprosentti	1,30	1,30
Vakituisten asuinrakennusten veroprosentti	0,45	0,45
Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti	Ei määrätty	Ei määrätty
Muiden asuinrakennusten (loma-asunnot) veroprosentti	1,00	1,00
Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti	0,00	0,00
Voimalaitosten kiinteistöveroprosentti	3,10	3,10

Verotulokohtaan kirjataan kunnan tulovero, kunnan osuus yhteisöveron tuotosta ja kiinteistövero. Kunnan verotulot kirjataan tilinpäätöksessä veronkantajan tilitysten suoritusajankohdan mukaan ao. tilikauden verotuloksi. Yhteisöveron tuottoon vaikuttavat yritysten tuloskehitys, yhteisöverokanta sekä kuntien jako-osuus ja niiden muutokset.

Verotulot talousarviossa ja taloussuunnitelmassa on arvioitu siten, että arvioissa on otettu huomioon vuoden 2024 valmistuneen verotuksen tiedot, vuoden 2025 jo tilitettyjen verojen määrät sekä Kuntaliiton valtakunnalliset ja kuntakohtaiset veroennustekehikon ennusteet. Kuntaliiton ennuste Vieremän kunnan vuoden 2026 kokonaisverotuloiksi on 9 006 000 euroa, mutta talousarvioon kirjataan hieman ennustetta vähemmän 8 956 000 euroa.

Verotuloarvio vuosina 2026–2028 perustuu tuloveroprosentin tasoon 8,4 % eli veroprosenttien korotusta ei ole suunnitelmavuosille tehty. Verotulosennusteisiin vuosille 2026–2028 sisältyy runsaasti epävarmuutta, joka johtuu yleisen talouskehityksen ennustamisen vaikeudesta.

	TP 2023	TP 2024	TA 2025	Ennuste TP 2025	TAE 2026	TS 2027	TS 2028
Kunnan tulovero	5 320	5 395	5 270	5 000	5 473	5 438	5 558
Muutos, %	-50	1	-2	-7	4	-1	2
Muutos, 1000 €	-5 238	75	-125	-395	203	-35	120
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 727	2 346	2 328	2 328	2 329	2 518	2 643
Muutos, %	-44	-14	-1	-1	0	8	5
Muutos, 1000 €	-2 120	-381	-18	-18	1	189	125
Kiinteistövero	1 086	1 188	1 181	1 153	1 154	1 154	1 154
Verotilitykset yhteensä	9 133	8 929	8 779	8 481	8 956	9 110	9 355
Muutos, %	-45	-2	-2	-5	2	2	3
Muutos, 1000 €	-7 427	-204	-150	-448	177	154	245

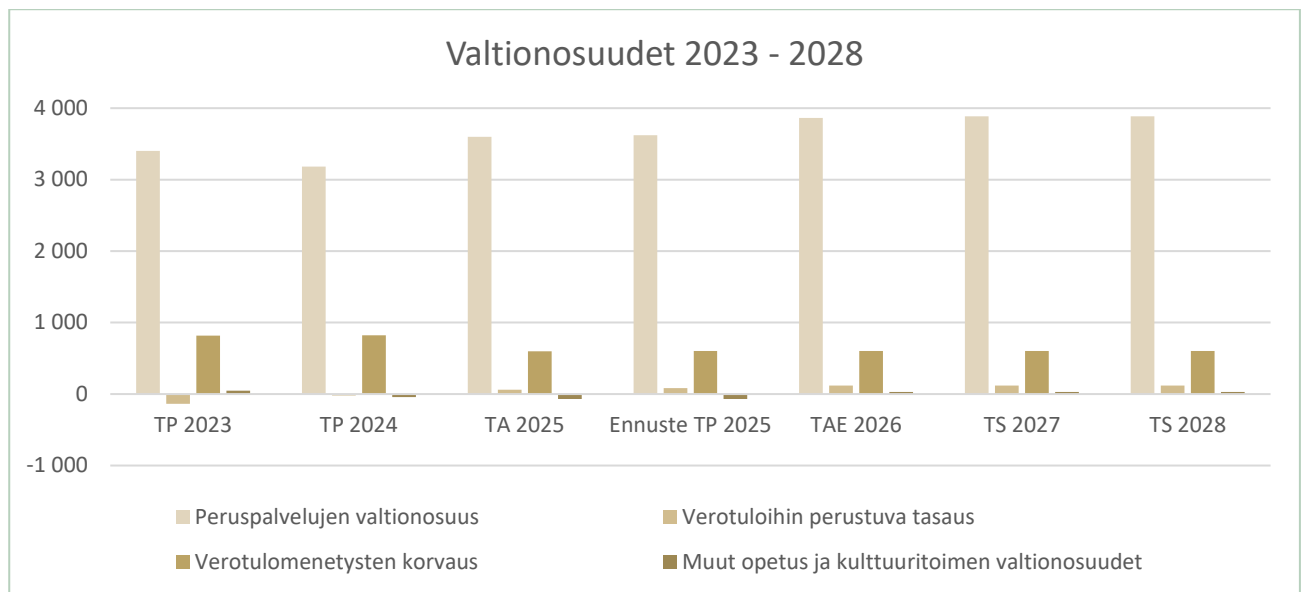
Kaavio: Verotulot vuosina 2023–2028. Vuodet 2023–2024 tilinpäätöstietoja, vuodet 2025–2028 arvioita.

2.6 Valtionosuudet

Kuntaliiton ennusteiden mukaan Vieremän valtionosuudet vuonna 2026 ovat 4 662 033 euroa, mutta talousarvioon varataan 4 615 353 euroa. OKM:n valtionosuuteen sisältyy epävarmuutta. Vuosien 2027–2028 valtionosuuksista Kuntaliitto ei ole antanut ennakkolaskelmia, joten ne on jouduttu arvioimaan vuoden 2026 ennusteen pohjalta. Suunnitelmavuosien laskelmat ovat alustavia ja ne päivittyvät vuoden 2026 aikana. Vuodelle 2027 kaavailtu valtionosuusjärjestelmän uudistus kariutui loppuvuodesta 2025, mutta järjestelmään tehdään mahdollisesti joitain päivityksiä nykyisen hallituskauden aikana. Näillä voi olla merkittäviä vaikutuksia yksittäisen kunnan valtionosuuksiin.

1 000 €	TP 2023	TP 2024	TA 2025	Ennuste TP 2025	TAE 2026	TS 2027	TS 2028
Peruspalvelujen valtionosuus	3 401	3 183	3 600	3 623	3 865	3 884	3 884
Verotuloihin perustuva tasaus	-136	-20	59	81	117	117	117
Verotulomenetysten korvaus	818	821	600	601	602	602	602
Muut opetus ja kulttuuritoimen valtionosuudet	49	-43	-68	-68	31	31	31
Yhteensä	4 132	3 940	4 191	4 236	4 615	4 634	4 634
Muutos, %	-64	-5	6	8	10	0	0
Muutos, 1000 €	-7 255	-192	251	296	424	19	0

Taulukko: Vieremän kunnan valtionosuuden vuosina 2023–2024 ja arvio v. 2025–2028

Kaavio: Valtionosuudet vuosina 2023–2028. Vuodet 2023–2024 tilinpäätöstietoja, vuodet 2025–2028 arvioita.

2.7 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut muodostuvat korkotuotoista, muista rahoitustuotoista, korkokuluista ja muista rahoituskuluista. Kokonaisuutena rahoitustuottoihin ja -kuluihin on arvioitu ensi vuodelle 412 060 euroa. Korkotuottoja tulee antolainoista sekä sijoituksista ja talletuksista, arvio ensi vuodelle 79 560 euroa. Muita rahoitustuottoja ovat osinkotuotot ja osuuspääomien korot, sekä muut rahoitustuotot. Edellä mainittujen arvio tulevalle vuodelle on yhteensä noin 444 100 euroa. Korkokulut muodostuvat lainoista maksettavista korkokuluista, joihin arvioidaan ensi vuodelle 100 000 euroa. Muihin rahoituskuluihin on arvioitu yhteensä 11 600 euroa.

2.8 Poistot

Poistoina ilmoitetaan poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista. Poistosuunnitelma on liiteosassa.

Kunnan suunnitelman mukaisten poistojen arvioidaan vuonna 2026 olevan yhteensä 1 355 798 euroa. Suunnitelman mukaisten poistojen on arvioitu jakaantuvan poistokohteisiin seuraavasti:

Muut pitkävaikutteiset menot	11 511 €
Rakennukset	678 577 €
Kiinteät rakenteet ja laitteet	442 753 €
Koneet ja kalusto	222 957 €

Uusien käyttöomaisuushyödykkeiden käyttöönotto-/poistojenaloitushetkeen liittyy epävarmuutta. Tällöin poistoksi on pääsääntöisesti arvioitu puolet vuosipoistosta. Poistosuunnitelman pienhankintaraja on 10 000 euroa. Siten yksittäisen hankinnan, jonka kustannusarvio on 10 000 euroa tai alle, määräraha esitetään talousarvion käyttötaloulososassa.

2.9 Investoinnit

Investointimenoihin on vuonna 2026 varattu yhteensä nettona 2 757 000 euroa (2 720 000 euroa TA25). Investoinnit jakautuvat siten, että kunnanhallituksen osuus on 240 000 euroa, teknisen lautakunnan osuus on 2 405 000 euroa ja sivistyslautakunnan osuus 75 000 euroa.

Merkittävimmät investointikohteet v. 2026:

- Biokaasuputkisto haja-alueelle, vaihe 2	1 000 000 €
- Tytäryhteisön perustaminen	800 000 €
- Varautuminen ja valmius	220 000 €
- Maa-alueiden hankinta/myynti	200 000 €
- Biosyöteterminaali, netto	150 000 €

Investoinneista on yhteenveto investointiosassa, jossa osoitetaan hankekohtaiset määrärahat.

2.9.1 Investointi- ja kehittämisrahaston käyttö vuonna 2026

Tehtäessä päätöstä investointi- ja kehittämisrahaston käytöstä tulee selvittää hankkeen/investoinnin vaikutus kunnan toimintaan ja käyttötalouteen. Biokaasuputkiston vaihe 2 sekä Biosyöteterminaali rahoitetaan vuonna 2026 investointi- ja kehittämisrahastosta talousarvion 2026 mukaisesti.

Biokaasuputkiston rakentaminen edistää biokaasukokonaisuuden rakentumista Vieremälle, mikä tukee Vieremän kunnan strategista tavoitetta olla maatalouden ja siihen liittyvän biotalouden innovatiivinen edelläkävijä. Biokaasuputkisto edistää Vieremän ilmasto-ohjelman tavoitteita.

Putkisto mahdollistaa biokaasutuotannon vieremäläisillä maatiloilla ja luo näin edellytyksiä maatalouden kannattavuuden kehitykselle. Putkisto mahdollistaa tiloilla tuotetun biokaasun siirtämisen käytettäväksi ja edelleen jalostettavaksi ilman fossiilista polttoainetta hyödynnettävää logistiikkaa. Biokaasulinja mahdollistaa uuden liiketoiminnan syntyminen biokaasun tuottamisen ja jalostamisen aloille.

Vieremän kunta omistaa ja hallinnoi biokaasuputken. Kunta vastaa siitä, että putki pysyy kunnossa ja korjaa siihen tulevat viat ja elinkaarikulumat. Käyttökustannukset ovat vuositasolla pieniä koostuen pääasiassa raakaasulinjaan kertyvän veden poistosta. Toimenpiteet hoidetaan kunnan perustoiminnan ohella eikä edellytä esimerkiksi rekrytointeja. Putkeen liittyvien kaasuntuottajien ja jalostajien tarkka määrittäminen aiesopimuksista huolimatta on vaikeaa. Liittyminen edellyttää investoinnin tekemistä laitteistoihin ja ympäristölupaa. Lisäksi kunta edistää biosyöteterminaalin rakentamista.

Vaikutukset suunnitelman mukaisiin poistoihin ja tilikauden yli- ja alijäämään sekä rahastopääomaan ja poistoeroon ovat seuraavat:

	Kustannusarvio	2026	2027	2028
Biokaasuputkisto, vaihe 2	1 000 000	1 000 000	50 000	50 000
Investointi- ja kehittämisrahasto	1 000 000			
Rahaston muutos		-1 000 000		
Poistoeron lisäys		1 000 000		
Poistoeron vähennys		0	-50 000	-50 000
Vaikutus tilikauden yli-/alijäämään		0	0	0
Poisto: tasapoisto 20 v				
Biosyöteterminaali	500 000		25 000	25 000
Rahoitusosuus	350 000		-17 500	-17 500
Investointi- ja kehittämisrahasto	150 000			
Rahaston muutos		-150 000		
Poistoeron lisäys		150 000		
Poistoeron vähennys		0	-7 500	-7 500
Vaikutus tilikauden yli-/alijäämään		0	0	0
Poisto: tasapoisto 20 v				
Valmistumishetki joulukuun loppu				

Taulukko: Investointi- ja kehittämisrahaston käyttäminen Biokaasuputkiston ja Biosyöteterminaalin rahoitukseen

2.10 Kunnan rahoitustarpeet ja lainanotto

Antolainauksen muutokset

Kunnan antolainat vähenevät nettomääräisesti 45 000 euroa.

Lainakannan muutokset

Vuonna 2026 kunta ei varaudu ottamaan uutta pitkäaikaista talousarviolainaa, koska kunnan kassatilanne on hyvä ja investoinnit saadaan katettua ilman lainan ottoa. Kunta maksaa vuonna 2026 takaisin talousarviolainoja noin 500 000 euroa. Kunta turvaa kuitenkin maksuvalmiuttaan ottamalla lyhytaikaista lainaa tarvittaessa siten, että lyhytaikaisen lainan maksimimäärä on 2 000 000 euroa. Lyhytaikaisen lainan nostovaltuutus on 2 000 000 euroa.

Pitkäaikaisia lainoja arvioidaan olevan vuoden 2026 lopussa noin 3,863 milj. euroa. Vuonna 2025 pitkäaikaista lainaa ei ole nostettu. (ks. rahoitusosa ja sen tunnusluvut).

2.11 Vieremän kunnan taloudellinen tilanne

Kunnan taseessa on 31.12.2024 tilanteessa ylijäämää 13 715 226 euroa (4 087 euroa/asukas). Vuodelle 2025 alkuperäinen talousarvio on 264 920 euroa ylijäämäinen.

Kunnanhallitus käsittelee kokouksessaan 8.12.2025 talousarviomuutoksia, joita esittää valtuustolle. Valtuusto päättää talousarviomuutoksista 15.12.2025 kokouksessaan. Talousarviomuutosten jälkeen tilinpäätösennusteen vuosikate on 1 509 211 euroa. Poistojen määrä on talousarviossa ennustetun mukainen 1 318 356 euroa. Tilikauden tulokseksi olisi muodostumassa 190 855 euroa ja tilikauden ylijäämäksi noin 455 775 euroa.

Kunnan omavaraisuusaste v. 2024 oli 83,2 % (v. 2023 80,9 %), kunnan suhteellinen velkaantuneisuus 46,5 % (48,9 %). Lainakanta asukasta kohti oli vuoden 2024 lopussa 1 449 euroa (1 616 euroa). Koko maassa kuntien omavaraisuusaste oli vuonna 2024 keskimäärin 62 %, suhteellinen velkaantuneisuus 102 % ja lainakanta 3 450 euroa/asukas. Kertynyttä ylijäämää oli keskimäärin 3 138 euroa/asukas.

3 RISKIT JA RISKIENHALLINTA

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat kiinteä osa kunnan johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytäntöjä. Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä Kuntalain mukaisesti. Näiden käytäntöjen tavoitteena on varmistaa kunnan toiminnan tehokkuus, luotettavuus ja lainmukaisuus.

Vieremän kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet sekä yleisohjeet on hyväksytty vuonna 2017. Ne ohjaavat riskien tunnistamista, arviointia ja hallintaa osana talousarviota ja päätöksentekoa.

Riskit ja niiden jaottelu

Vieremän kunnan riskit jaetaan neljään kategoriaan: strategiset, toiminnalliset, taloudelliset ja henkilö/vahinkoriskit.

Strategiset riskit

Näitä riskejä aiheuttavat ulkoiset ja sisäiset muutokset, jotka uhkaavat kuntastrategian tavoitteita, kuten väestönmuutokset, talouden suhdanteet, lainsäädännön muutokset ja ilmastonmuutoksen vaikutukset. Hyvä edunvalvonta ja yhteistyö sidosryhmien kanssa ovat keskeisiä keinoja hallita strategisia riskejä.

Toiminnalliset riskit

Näihin sisältyvät päivittäisen toiminnan johtamiseen, prosesseihin ja järjestelmiin liittyvät riskit, kuten tietoturvariskit. Kunta tekee yhteistyötä Savon ICT-Palvelut Oy kanssa tietoturvallisuuden takaamiseksi, ja henkilöstölle järjestetään tietoturvakoulutusta.

Taloudelliset riskit

Taloudellisia riskejä ovat rahoitus-, maksuvalmius- ja korkoriskit sekä kunnan antamiin takauksiin ja osakeomistuksiin liittyvät riskit. Talouden epävakaus vaatii pitkäjänteistä taloussuunnittelua ja tehokasta seuranta.

Henkilö- ja vahinkoriskit

Näitä ovat odottamattomat tapahtumat, kuten onnettomuudet ja toimintahäiriöt, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa henkilöstölle, asiakkaille tai omaisuudelle. Erytishuomiota kiinnitetään henkilöstön osaamisen kehittämiseen, ikääntymiseen ja työssä jaksamiseen.

Ulkoiset uhat ja niiden vaikutukset

Globaaleilla tapahtumilla, kuten koronapandemiolla ja Venäjän ja Ukrainan sodalla, on ollut merkittäviä vaikutuksia myös kuntien toimintaan ja talouteen. Ne ovat korostaneet maailmanlaajuisten riskien nopeaa realisoitumista ja vaikutuksia kuntatalouteen ja henkilöstön jaksamiseen.

Riskienhallinnan tavoitteet

Vieremän kunnan riskienhallinnan tavoitteena on tunnistaa, arvioida ja hallita riskejä ennakoivasti osana päivittäistä toimintaa. Kunnan vakuutusturva ja riskienhallintakäytännöt ovat hyvällä tasolla, ja niitä kehitetään jatkuvasti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Toimialakohtaiset riskit

Vieremän kunnan toimialat sekä konserniyhteisöt ovat tunnistaneeet oman toimintansa osalta keskeisimmät riskit:

Vaalit

- Vaaliviranomaisten virheellisen toiminnan vuoksi vaalit kumotaan ja määrätään toimitettavaksi uudet vaalit.
- Vaaliviranomainen laiminlyö velvollisuutensa. Vaalilain 185 §:n mukaan häntä rangaistaan niin kuin virkamiestä virkarikoksesta.
- Esteellinen henkilö osallistuu asian käsittelyyn, jolloin käsittelyn puolueettomuus vaarantuu. Vaalilain muutoksen myötä hallintolain esteellisyyssäätelyä sovelletaan keskusvaalilautakunnan jäseniin ja varajäseniin.
- Vaalien tulokseen voidaan yrittää vaikuttaa epärehellisin keinoin (vaalivilppi). Äänestäjä voi esimerkiksi äänestää toisen äänestäjän sijasta tai monta kertaa. Ääniä voidaan yrittää peukaloida: lippuäänestyksessä uurnasta voidaan varastaa tai siihen lisätä äänestyslippuja, tai kokonaisia uurnia voidaan varastaa. Postitettuja äänestyslippuja voidaan hukata. Myös äänen laskentaan voi yrittää vaikuttaa esimerkiksi siten, että yksittäisiä äänestyslippuja voidaan tarkoituksellisesti hylätä tai laskea väärin, äänestysalueiden tulokset voidaan ilmoittaa tai laskea yhteen väärin, tai koko vaalitulokset voidaan väärentää.
- Virhekirjaus sähköisessä ennakoäänestyksessä voi aiheuttaa äänestys oikeuden menettämisen.
- Tekniset ongelmat voivat estää vaalitietojärjestelmän käytön.

Virheellistä toimintaa ehkäistään vaaliviranomaisten kouluttamisella, tiedottamisella ja valvonnalla sekä vaaliviranomaisten huolellisella toiminnalla ja asioiden hyvällä valmistelulla. Keskusvaalilautakunta vastaa kunnan muiden vaaliviranomaisten kouluttamisesta. Viranomaisille jaetaan Oikeusministeriön vaaliohjeet ja opastetaan oikeaan äänestysmenettelyyn. Keskusvaalilautakunnan sihteeri on koko vaalien ajan tavoitettavissa kysymyksiä varten.

Vaalilain 9 a §:n mukaan vaaliviranomaisen on toimittava tehtävässään puolueettomasti. Vaalilaissa on rajoitettu, kuka on kelpoinen toimimaan vaaliviranomaisena ja mainittu, sovelletaanko vaaliviranomaisen toimintaan hallintolain esteellisyyssäätelyä. Esteellisen henkilön on itse ilmoitettava esteellisyydestään, joten kelpo usehdoista tiedotetaan ja muistutetaan mahdollisuuksien mukaan jo ennen vaaliviranomaisten nimeämisiä.

Äänestäjien henkilöllisyys tarkastetaan huolellisesti ennen kuin hän pääsee käyttämään äänioikeuttaan. Ennakoäänestyksessä käytetään sähköistä äänioikeusrekisteriä. Vaalipäivän vaaliluettelon ennakoäänestäneiden merkinnät tarkastetaan manuaalisesti lähetekirjeiden perusteella. Äänestyslippuja on aina käsittelemässä vähintään kaksi henkilöä. Äänestysliput luovutetaan sinetöidyissä pakkauksissa, ja luovutukset kuitataan allekirjoituksilla. Keskusvaalilautakunta valvoo muiden vaaliviranomaisten toimintaa ja mm. tarkastaa ennakoäänestysasiakirjat. Myös vaalilautakunnan laskemasta vaalipäivän tuloksesta suoritetaan tarkastuslaskenta. Tulokset täsmäytetään vaalitietojärjestelmästä saataviin raportteihin ja vaaliluettelon merkintöihin.

Teknisiin ongelmiin varaudutaan hankkimalla varalaitteet ja käyttäjille vähintään kaksi kirjautumismenetelmää sekä testaamalla tekniikka huolellisesti etukäteen. Savon ICT-Palvelut Oy järjestää vaalien aikaan päivystyksen.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus

Tarkastuslautakunnan riskit liittyvät sen rooliin valvonnassa ja arvioinnissa.

1. Lainsäädäntö

- Kuntalain ja hallintosäännön virheellinen tulkinta
- Raportointivelvollisuuden laiminlyönti (esim. Arviointikertomus puutteellinen tai myöhässä)

2. Toiminnalliset riskit

- Riittämätön osaaminen lautakunnan jäsenillä (talous, hallinto, riskienhallinta, hankintojen kilpailutus)
- Epäselvät prosessit arvioinnissa ja tarkastuksen seurannassa
- Dokumentaatio puutteet, jotka heikentävät läpinäkyvyyttä
- Arviointikertomuksen virheet tai puolueellisuus

3. Resurssiriskit

- Riittämättömät henkilöstöresurssit lautakunnan tehtävään
- Liiallinen työkuorma (tehtävää hoidetaan oman työnohessa)

4. Eettiset ja riippumattomuusriskit

- Poliittinen ohjaus tai painostus lautakunnan työssä
- Eturistiriidat (esim. jäsenten erilaiset sidonnaisuudet ja jääviydet)

5. Tietoturva ja tietosuojat

- Luottamuksellisten asiakirjojen vuotaminen
- Puutteellinen osaaminen käyttää sähköisiä järjestelmiä

Tilintarkastuksen riskit liittyvät sekä taloudelliseen raportointiin että tarkastusprosessin luotettavuuteen.

Hallinnon toimiala

Hallinnon merkittävimpiä riskejä ovat taloudelliset, henkilöstöön liittyvät, toiminnan jatkuvuuteen vaikuttavat sekä tietoturva- ja lainsäädäntöriskit.

Taloudelliset riskit liittyvät valtionosuuksien muutoksiin, verotulojen vaihteluun ja kustannusten nousuun, jotka voivat heikentää hallinnon kykyä tuottaa palveluja ja toteuttaa veloitteitaan. Näihin riskeihin tulee varautua tarkalla talouden seurannalla, realistisella taloussuunnittelulla sekä ennakoivilla sopeutustoimilla.

Henkilöstöriskejä aiheuttavat osaavan työvoiman saatavuus, rekrytointivaikeudet, eläköityminen ja työhyvinvoinnin heikkeneminen. Varautuminen edellyttää ennakoivaa henkilöstösuunnittelua, osaamisen kehittämistä, toimivia sijaisjärjestelmiä sekä työhyvinvointia tukevia toimenpiteitä. On varauduttava palvelujen ostoon ja yhteistyöhön naapurikuntien kanssa poikkeustilanteissa sekä koulutettava/perehdytettävä henkilöstöä mahdollisiin sijaisuuksiin poikkeustilanteissa. Henkilöstön kokonaiskuormitusta, henkilöstön työhyvinvointikyselyn tuloksia ja työterveyshuollon raportteja tulee seurata ja analysoida.

Toiminnan jatkuvuuden riskejä ovat poikkeustilanteet, kuten häiriöt tietojärjestelmissä, toimitilojen ongelmat, pandemiat ja muut kriisit. Varautuminen edellyttää ajantasaisia jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmia, dokumentoituja prosesseja, kriisiviestinnän järjestämistä sekä varajärjestelyjä palvelujen turvaamiseksi. Mikäli poikkeusolosuhteisiin varautuminen ei ole kunnossa ja tositalanteessa ei osata toimia oikein, voi syntyä

vahinkoa kuntalaisille. Valmius- ja varautumissuunnitelmien pitäminen ajan tasalla, valmiusharjoituksiin osallistuminen säännöllisesti ja tilanteiden ennakointi on tärkeää.

Merkittäviä toiminnallisia riskejä ovat tietotekniikkaan liittyvät riskit. Hallinnossa lähes kaikki työt hoidetaan eri tietojärjestelmien kautta ja tiedot ovat sähköisessä muodossa. Varmuuskopiointi tapahtuu Savon ICT Palvelut Oy:n toimesta. Energiakriisin myötä sähkökatkot muodostavat riskin. Sähkökatkoihin on varauduttu tietoteknisten laitteiden ennakkoon lataamisella ja varavirtalähteiden hankkimisella.

Tietoturva ja tietosuoja muodostavat yhden hallinnon kriittisimmistä riskikokonaisuuksista. Uhkat liittyvät kyberhyökkäyksiin, tietojärjestelmien häiriöihin, henkilötietojen vuotoon sekä lainsäädännön noudattamiseen. Varautuminen edellyttää tietoturvakoulutusta, teknisiä suojausratkaisuja, käyttöoikeuksien hallintaa, tietosuojan jatkuvaa valvontaa sekä toimintamalleja tietoturvaloukkausten käsittelyyn.

Lainsäädäntöön ja päätöksentekoon liittyviä riskejä syntyy, jos säädösmuutoksiin ei reagoida ajoissa tai hallinnon prosessit eivät täytä lain vaatimuksia. Näitä riskejä ehkäistään pitämällä ohjeistukset ajan tasalla, seuraamalla säädösmuutoksia aktiivisesti sekä varmistamalla henkilöstön koulutus ja osaaminen.

Lisäksi maine- ja viestintäriskit voivat heikentää kuntalaisten luottamusta, jos tiedonkulku epäonnistuu tai päätöksenteko koetaan epäselväksi. Näihin riskeihin varautuminen edellyttää avointa viestintää, selkeitä toimintatapoja sekä ennakoivaa vuorovaikutusta kuntalaisten, sidosryhmien ja median kanssa.

Sivistyksen toimiala

Strategiset riskit

Varhaiskasvatuksessa on vaikeaa ennustaa varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrää ja asiakasmaksuista saatavia tuloja.

Ikäluokkien suhteellisen suuri vaihtelu heijastuu varhaiskasvatukseen lisäksi myös esi- ja perusopetukseen. Yläkouluun 2020-luvulla tulevat ikäluokat vaihtelevat 28:sta yli viiteenkymmeneen.

Väestön ikääntymisen myötä kunnan ikärakenne tuo haasteita elinvoimaisille ja taloudellisesti kestäville liikuntapalveluiden järjestämiselle työkäinen väestö vähenee ja vanhusväestö kasvaa.

Toiminnalliset riskit

Suurimpana toiminnallisena riskinä on tietotekniikkaan liittyvät riskit. Sivistystoimessa kaikki oppilas- ja opiskelijatiedot ovat sähköisessä muodossa. Varmuuskopiointi tapahtuu Savon ICT-Palvelut Oy:n toimesta. Opetusajalle kohdistuvat mahdolliset sähkökatkot hankaloittavat opetusta. Vieremän yläkoulun ja lukion pedagogiikka perustuu laajalti verkkopohjaisiin ratkaisuihin (sähköiset oppimisympäristöt, opiskelijoiden henkilökohtaiset ChromeBookit/tietokoneet). Ylioppilaskirjoituksissa mahdollisten sähkökatkojen osalta on käytössä turvattu varajärjestelmä. Sähkökatkoihin varaudutaan tietoteknisten laitteiden ennakkoon lataamisella ja opetus toteutetaan tällöin perinteisin opetusmetodein. Tietotekniikan tietoturvariskit minimoidaan oppilaiden toimintojen ohjaamisena opiskeluaikana (perehdyttäminen oman tietokoneen käyttöön, kaikille opiskelijoille suunnatut tietotekniikkakurssit, opettajien tietotekniikkatiimit ja tietotekniikan yhteyshenkilö) ja säännöllisenä tietoturvakoulutuksena henkilöstölle.

Opetustilojen riittämättömyys ja ahtaus, jotka johtuvat yläkoulun oppilasmäärän nousemisesta ja oppilasaineiden vaihtelevuudesta (oppimis- ja käyttöshaasteet), ovat Kirkonkylän koululla toiminnallinen riski.

Eriyttämiseen/rauhottamiseen tarvittavia pientiloja ei ole. Lisäluokkatila on saatu koulukeskuksen lähellä olevalta Y-talolta. Lukiokoulutuksessa siirrytään uuteen ylioppilaskoeympäristöön syksystä 2026 lähtien. Se vaatii tarvittavan tietotekniikan toimivuuden osalta entistä toimivampaa yhteistyötä palvelun toimittavan Savon ICT Palvelut Oy:n kanssa. Äkillisen epidemian leviäminen sivistystoimeen voi aiheuttaa toiminnallista riskiä, mikäli suuri osa henkilöstöstä sairastuu tai joutuu karanteeniin yhtä aikaa. Quria-kirjastojärjestelmä ei aiheuta nykyisessä tietoturvariskiä, mutta eri kirjastojärjestelmässä voi esiintyä käyttökatkoja ja teknisiä ongelmia. Ilmeneviä ongelmia ratkaistaan korjaavilla päivityksillä.

Taloudelliset riskit

Varhaiskasvatuksen taloudellista riskiä lisää ennustettavuuden vaikeus; syntyvyys pienenee, mutta kuinka moni ikäluokasta käyttää palveluja. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulojen nousu vaikeuttaa sivistystoimen tulojen ennakoimista. Koko maailmaa koskevan sotilaallisen uhkan (Ukrainan sota) seuraukset voivat vaikuttaa sivistystoimen talouteen mm. koulukuljetuskustannusten nousemisena. Suomen hallitusohjelman mahdolliset vaikutukset sivistystoimen talouteen on vaikeasti ennustettavissa. Hankerahoitusta on entistä vähemmän haettavana OPH:lta, OKM:lta tai AVI:lta. Hankerahoituksella on pystytty aiemmin palkkaamaan tarvittavaa lisähenkilöstöä. Koko sivistystoimessa taloudellisina riskeinä ovat materiaalien ja palveluiden hintojen nousu, jota on haastavaa ennakoita.

Henkilö ja vahinkoriskit

Henkilö- /vahinkoriskien osalta sivistystoimea koskee samat asiat kuin koko kuntaa. Sivistyksen toimialalla monet tehtävät vaativat erityisosaamista ja varahenkilöstöä ei ole. Hallinto on ohut. Pätevien henkilöiden rekrytointi on todella iso haaste. Tämä näkyy varhaiskasvatuksen ja opetuksen opettajien rekrytoinneissa. Epävarma maailman tilanne heijastuu lasten, nuorten, perheiden, sivistystoimen henkilöstön ja asiakkaiden hyvinvointiin. Tämä vaikuttaa työssä jaksamiseen ja lisää sivistystoimen henkilöstön henkistä kuormittavuutta. Riskinä on henkilöstön työssä jaksaminen.

Toinen henkilöriski liittyy lapsi- ja oppilasainekseen. Oirehtivia, ennalta arvaamattomasti käyttäytyviä, mielenterveyshaasteisia lapsia ja nuoria on entistä enemmän ja he tarvitsevat laaja-alaista tukea/moniammatillista yhteistyötä terveydenhuollon, sosiaalitoimen ja poliisin kanssa. Lausunnoissa yhä useammin lapselle suositellaan henkilökohtaista avustajaa, jotta hän suoriutuisi päivittäisestä toiminnasta varhaiskasvatuksessa tai perusopetuksessa. Kirjastossa, kansalaisopistossa ja nuorisotoimessa riskeinä ovat tavanomaiset yleisten tilojen haasteet. Ennalta arvaamattomat asiakkaat ja tilanteet ovat riski henkilöstömäärän ollessa pieni. Esi-merkiksi kirjaston iltavuorossa ja nuorisotilan aukioloaikoina tiloissa sekä kansalaisopiston opetustilanteissa työskentelee vain yksi henkilö. Omatoimikirjastossa on lisäksi riski vahingontekoihin ja muunlaiseen epäasialliseen käytökseen. Riskeihin varaudutaan käyttösäännöin ja turvallisen tilan ohjeistuksin. Epäasialliseen käytökseen puututaan ennakoitua painottaen.

Tekninen toimiala

Teknisellä toimialalla on tiedostettu seuraavat riskit:

- Kiinteistöt tai toimitilat eivät ole käytettävissä (mm. tulipalo, iso vesivahinko tai laaja sisäilmaongelma)
- Pitkään jatkuvat poikkeukselliset sääolosuhteet (mm. myrskyt katkovat sähköt ja kaatavat metsät)
- Kapea organisaatio esimerkiksi henkilöstön poissaolojen aikana (tekninen toimi tuottaa myös KT Oy Vieremän Hakatalojen, Vieremän Toimitilojen ja Vieremän Lämmön ja Veden hallintopalvelut)
- Urakoitsijoiden ja ostopalveluiden saatavuus
- Resurssien riittävyys

- Ruuan laatu poikkeama
- Nopeasti nousevat hinnat sekä energian (esim. sähkö, pelletti), komponenttien ja tavaroiden saannissa esiintyvät häiriöt ja venyvät toimitusajat.

Riskeihin varaudutaan vakuuttamalla kiinteistöt täysarvovakuutuksella sekä keskeytysvakuutuksella (korvaa toiminnan järjestämisestä aiheutuvat kulut esim. koulun tulipalotilanteessa). Lisäksi kehitetään kiinteistöjen huoltotoimintaa sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi sekä laaditaan suunnitelmia mahdollisten ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi. Pitkiin sähkökatkoksiin varaudutaan varustamalla merkittävimmät kiinteistöt varavoi-
mayhteydellä, jolla voidaan turvata kiinteistöjen lämmönsyöttö. Lisäksi hankitaan lisää siirrettäviä varavoi-
makoneita ja polttoainekäyttöisiä lämmittimiä. Lisäksi varaudutaan vesihuollon häiriöihin panostamalla va-
raveden toimitusvarmuuteen.

4 TALOUSSUUNNITTELU

4.1 Taloussuunnittelua koskevat säännökset

Kuntalain (410/215) 13 luvun 110 §:n mukaan: ”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

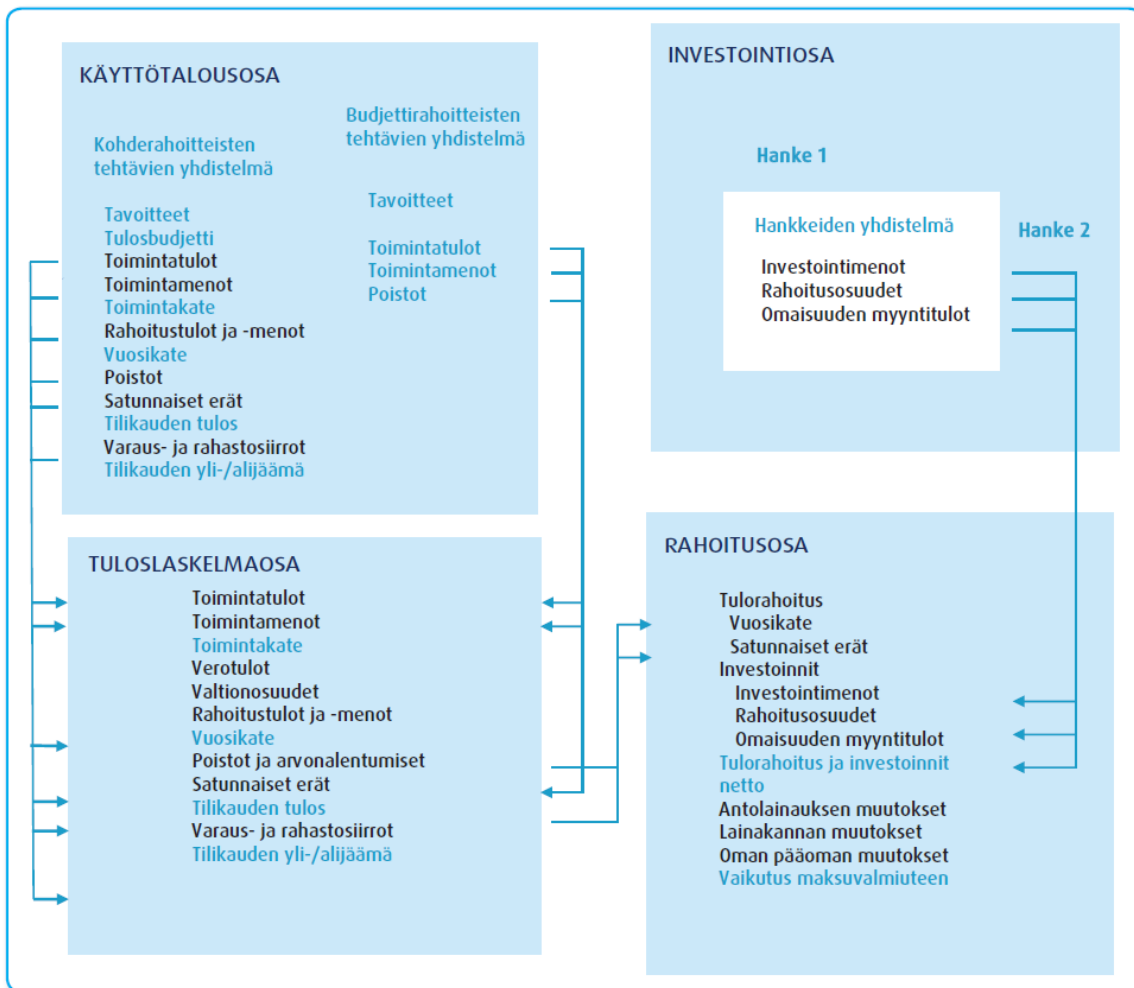
Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona kateetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa on noudatettava talousarviota.”

4.2 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sisältö

Talousarvioasetelma muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa. Talousarvion ja -suunnitelman eri osien keskinäistä yhteyttä kuvaa seuraavana oleva kaavio. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmista. Käyttötalousosassa asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömeneihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Kaavio. Kunnan talousarvio- ja suunnitelmarakenne

4.3 Taloussuunnittelun laadintaperiaatteet

Tasapainoperiaate tarkoittaa, että tulojen on suunnitelmakaudella katettava menot ja maksuvalmiuden tulee olla riittävä, eikä sitoumukset ja riskit saa ylittää voimavaroja.

Bruttoperiaate tarkoittaa, että menot ja tulot päätetään talousarviossa ja -suunnitelmassa bruttomääräisinä eli menoja ei vähennetä tuloista.

Nettoperiaatteella tarkoitetaan, että valtuusto voi päättää tulojen ja menojen erotuksen (toimintakatteen) määrärahana tai tuloarviona. Näin voidaan menetellä esimerkiksi liikatoiminnassa ja toiminnassa, jossa myyntitulojen osuus on merkittävä sekä sisäisiä palveluja tuottavien yksiköiden toiminnassa.

Suorite- ja realisointiperiaate tarkoittaa, että talousarvioon ja -suunnitelmaan otetaan varainhoitovuoden aikana vastaanotetuista tuotannontekijöistä aiheutuvat menot ja muut sellaiset menot, joiden suorittamiseen kunta on varainhoitovuoden aikana sitoutunut, sekä suoritteiden luovuttamisesta aiheutuvat ja muut lopullisesti kunnalle kuuluvat tulot.

Täydellisyyseriaatteen mukaan talousarvioon on otettava kunnan rahan käyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää talousarviosta pois.

Kehysbudjetointiperiaatteen mukaan valtuustolla on laaja harkintavalta päättää talousarvion määrärahakonaisuuksista. Pääsääntöisesti määräraha asetetaan tehtäväkohtaisena siten, että toiminnan tavoitteet ja niiden saavuttamiseen varatut varat on yhdistettävissä talousarviossa.

Julkisuusperiaatteen mukaan talousarvio on julkinen asiakirja, johon kenellä tahansa on oikeus tutustua.

4.4 Talousarvion sitovuus

Talousarvio on sitova ohje kunnan talouden hoitamista varten. Sitovuus ilmenee erityisesti siinä, että varoja ei saa käyttää muihin kuin talousarviossa osoitettuihin tarkoituksiin, eikä enempää kuin talousarviossa on osoitettu. Käyttötarkoitus ilmenee määrärahojen nimikkeistä ja määrärahojen sitovista perusteluista.

Mikäli talousarviovuoden aikana havaitaan määrärahojen riittämättömyys, tulee toiminta sopeuttaa määrärahoihin ensisijaisesti toimintoja supistamalla tai tehostamalla. Määrärahojen muutokset saatetaan valtuuston päätettäväksi viipymättä.

Käyttötalouden talousarvio on sitova **toimielintasolla**. Kuntaorganisaatio koostuu toimielimistä, tulosalueista, vastuualueista, tulosityksiköistä ja kustannuspaikoista. Kustannuspaikat voidaan vielä eritellä toimintoihin ja kohteisiin.

Talousarviositovuus koskee valtuuston hyväksymiä toiminnallisia tavoitteita sekä määrärahoja ja tuloarvioita. Käyttötalouden tavoitesuoritteet sitovat samalla tavoin kuin määräraha eli muutokset tavoitteissa tilivuoden aikana aiheuttavat muutoksia määrärahoissa ja päinvastoin.

Virkojen ja toimien palkkausmäärärahat ja niistä johtuvat henkilösivukulumäärärahat sitovat toimielimiä valtuustoon nähden eli kyseisiä määrärahoja ei voi käyttää muihin tarkoituksiin ilman valtuuston päätöstä. Toisaalta muita menomäärärahoja ei saa käyttää palkkauskustannusten kattamiseen.

Talousarvioon merkitystä sitovasta perustelusta ei kunnanhallitus/lautakunta voi poiketa ilman kunnanvaltuuston päätöstä. Sen sijaan ohjeellinen perustelu ei sido hallitusta/lautakuntaa, vaan antaa tietoa toimintojen painopisteistä, muutoksista sekä kehittämiskohteista. Poikkeaminen ohjeellisesta perustelusta ei edellytä valtuuston päätöstä.

Investointiosan määrärahojen käytöstä vastaa ao. hallitus/lautakunta ja ne sitovat hallitusta/lautakuntia valtuustoon nähden hankkeittain. Talousarviossa teknisen lautakunnan alaisuuteen on merkitty muiden lautakuntien investointimäärärahoja. Tällaisten hankkeiden toteutuksesta ja määrärahojen käytöstä vastaa tekninen lautakunta. Talousarvion investointiosan hankerahat ilmenevät investointiosasta ja investointisuunnitelma yhteenvedosta.

Tuloslaskelmaosassa toimintakatteen jälkeen esitetyt määrärahat ja tuloarviot sitovat valtuustoon nähden. Näitä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut, satunnaiset tuotot ja kulut sekä varausten ja rahastojen muutos. Poistojen perusteet määräytyvät valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman kautta.

Rahoituslaskelmaosan määrärahat sitovat valtuustoon nähden seuraavilta osin: antolainasaamisten lisäys, pitkäaikaisten lainojen vähennys, pitkäaikaisten lainojen lisäys ja lyhytaikaisten lainojen muutos. Pitkäaikaisten lainojen lisäys merkitsee sinällään talousarviovuoden lainanottovaltuutta ja lyhytaikaisten lainojen muutos talousarviovuonna sallittua lyhytaikaisten lainojen muutosta.

Talousarviomäärärahojen ulkopuolella on käsitelty sisäiset ja kustannuslaskennalliset erät. Ne eivät määrärahan tavoin sido hallitusta/lautakuntia, vaan ovat talousarviossa suoritekustannusten ja tunnuslukujen laskemista varten.

Suunnitelmavuosien 2027–2028 määrärahat, tuloarviot ja tavoitteet ovat ohjeellisia. Vaikka talousarvion sitovuus on vahvempi kuin taloussuunnitelman, on myös taloussuunnitelma kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita velvoittava. Talousarviossa ja -suunnitelmassa turvataan edellytykset tehtävien hoitamiseen. Toiminta suhteutetaan aina resursseihin.

4.5 Tilivelvollisuus

Tilivelvollisten asemaa käsitellään Kuntalain 125 §:ssä. Tilivelvollisia ovat toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa muistutus tilintarkastajan antamassa tilintarkastuskertomuksessa ja viranhaltijalle voidaan myöntää tai olla myöntämättä vastuuvapaus. Tilivelvollinen vastaa toiminnan ja talouden osalta sekä omasta että alaistensa tekemisestä ja siitä mitä jää hoitamatta.

Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa vain tilivelvolliseen. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimiestä valvontavastuusta.

Tilivelvolliset toimielinten jäsenet:

- keskusvaalilautakunta
- tarkastuslautakunta (määrärahojen käytön osalta)
- kunnanhallitus
- sivistyslautakunta
- tekninen lautakunta

Vieremän kunnan talousohjeen (Valtuusto 6.11.2017 § 99 Liite 5) mukaisesti tilivelvolliset viranhaltijat määritellään talousarvion yhteydessä vuosittain. Tilivelvolliset viranhaltijat ovat vuonna 2026:

TULOSALUE / TULOSYKSIKKÖ	TILIVELVOLLINEN
Yleishallinto	Hallintojohtaja
Talous- ja henkilöstöhallinto	Hallintojohtaja
Elinkeinojen kehittäminen	Kunnanjohtaja
Työllisyyspalvelut	Hallintojohtaja

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Hallintojohtaja
Maaseutupalvelut	Hallintojohtaja
Sivistystoimen hallinto	Sivistysjohtaja
Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen johtaja
Esiopetus	Sivistysjohtaja
Perusopetus	Sivistysjohtaja
Aamu- ja iltapäivätoiminta	Aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori (nimitetään lukuvuosittain)
Lukiokoulutus	Lukion rehtori
Vapaa-aikapalvelut	Sivistysjohtaja
Kansalaisopisto	Kansalaisopiston rehtori
Kirjasto	Kirjaston johtaja
Kulttuuri	Kansalaisopiston rehtori
Liikuntapalvelut	Liikuntasihtööri
Hyvinvointipalvelut	Hyvinvointityöntekijä
Nuorisopalvelut	Vapaa-ajan ohjaaja
Teknisen hallinto	Tekninen johtaja
Yhdyskuntasuunnittelu	Tekninen johtaja
Kiinteistötoimi	Tekninen johtaja
Puistot ja yleiset alueet	Kiinteistöpäällikkö
Kunnallistekniikka	Kiinteistöpäällikkö
Tilapalvelut	Kiinteistöpäällikkö
Ruoka- ja siivouspalvelut	Ruokapalvelupäällikkö
Ruokapalvelut	Ruokapalvelupäällikkö
Siivouspalvelut	Siivoustyönohjaaja
Rakennusvalvonta	Rakennustarkastaja
Energiahuolto	Tekninen johtaja
Ympäristöterveyspalvelut	Tekninen johtaja

4.6 Talouden tasapainottamista koskeva sääntely

Kuten kappaleessa 4.1 todettiin, taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen ja kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taloussuunnitelmassa kunnan tulee päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Uuden kuntalain voimaantulon myötä alijäämän kattamisvelvollisuus koskee myös kuntayhtymiä, jolloin kuntien ja kuntayhtymien alijäämiä koskevat samat velvoitteet. Kuntayhtymät voivat jatkossa olla kuntien tapaan arviointimenettelyn kohteena. Alijäämän kattamisvelvollisuus koskee vain kunnan tai kuntayhtymän taseeseen kertynyttä alijäämää, ei konsernitaseen alijäämää.

Alijäämän kattamisvelvollisuutta koskevaa sääntelyä on tiukennettu niin, että alijäämä tulee kattaa määräajassa eikä kattamista voida enää siirtää erillisellä toimenpideohjelmalla katettavaksi taloussuunnitelmavuosien yli. Samalla erillisestä toimenpideohjelmasta on luovuttu ja yksilöidyt tasapainottamistoimenpiteet hyväksytään jatkossa taloussuunnitelmassa.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamisessa. Tarkastuslautakunnan tulee arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä.

Kuntalain määräyksillä on pyritty lisäämään talouden suunnitelmallisuutta sekä selkeyttämään ja täsmentämään kunnan talouden tasapainosäätelyä erityisesti tilanteessa, jossa kunnan kertynyt alijäämä on määrältään merkittävä. Kunnalla on ehdoton tasapainovaatimus taloussuunnittelussa alijäämätilanteessa: taloudeltaan alijäämäisen kunnan tulee katkaista alijäämän lisääntyminen enintään neljässä vuodessa laatimalla tasapainossa oleva tai ylijäämäinen taloussuunnitelma.

5 VIEREMÄN KUNNAN KONSERNI JA KONSERNIYHTIÖT

5.1 Kunnan organisaatio

Vieremän kunnan organisaatorakennetta päivitettiin 1.6.2017 alkaen uuden kuntalain ja Vieremän kunnan uuden hallintosäännön astuttua voimaan.

Vieremän kunnan luottamushenkilöorganisaatio koostuu kunnanvaltuustosta, kunnanhallituksesta, keskusvaalilautakunnasta, tarkastuslautakunnasta, sivistyslautakunnasta, teknisestä lautakunnasta, henkilöstöjaostosta sekä kaavoitus- ja maankäyttötoimikunnasta. Kunnan palvelutoiminta muodostuu hallinnon, sivistyksen ja teknisen toimialoista. Päävastuualueet on jaettu tulosalueisiin. Kunnan organisaatorakenne on liitteenä.

5.2 Kuntakonserni

Konserniin kuuluvat yhteisöt toimivat osaltaan valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttajina. Kuntakonsernin taloutta suunnitellaan ja hoidetaan kokonaisvaltaisesti. Kuntakonserniin kuuluvien kuntayhtymien osalta kunnan konsernille asettamista tavoitteista sovitaan kuntayhtymien osalta erikseen ja tavoitteet ilmaistaan talousarvion tulosalueiden tavoitteiden yhteydessä. Kunnan konsernirakenne on liitteenä.

5.3 Tärkeimpien konserniyhtiöiden tavoitteet

5.3.1 Vieremän Lämpö ja Vesi Oy

Toiminta-ajatus

Vuoden 2007 alusta perustetun Vieremän Lämpö ja Vesi Oy:n tavoitteena on Vieremän kunnan keskustaajaman kaukolämpö- ja vesihuoltotoimintojen (talous- ja jätevesi) hoitaminen. Toimialana on lämmön tuotanto sekä myynti; jätevesien vastaanottaminen sekä niiden johtaminen puhdistettavaksi, pääosin kunnanvaltuuston määrittelemältä kunnan keskustaajaman vesihuoltolaitoksen toimialueelta; talousveden hankkiminen ja johtaminen em. alueella. Lisäksi yhtiö vastaa kunnan alueen vesihuoltolaitoksille (vesiosuuskunnat) talousveden toimittamisesta sekä osallistuu haja-asutusalueen jätevesiverkoston kehittämiseen, kunnan puolesta Ylä-Savon Vesi Oy:n osakassopimuksen mukaan.

Yhtiö on perustettu hoitamaan ja ylläpitämään lämpöenergia-, talousvesi- ja jätevesihuoltoa sekä rakentamaan ja hankkimaan tarvittavia laitteistoja, putkistoja, tiloja, koneita ja kiinteistöjä. Vuoden 2014 alusta yhtiö on aloittanut hoitamaan Vieremän Hakatalojen kiinteistöhuollon. Yhtiö tavoittelee jatkossa entistä enemmän kuntalaisille suunnattujen palveluiden myyntiä, lähinnä luvanvaraisten putki- ja sähkötöiden toteuttajana.

Ennuste liikevaihdon kehittymiselle

Vuosi 2026 2,36 milj. euroa (TA25 2,36 milj. Euroa)

Yhtiön kassavirran tulee olla positiivista, alueellisesti kilpailukykyisillä kuluttajahinnoilla. Lisäksi yhtiön tulee pystyä maksamaan suunnitellusti lämpölaitoksen laajennuksen johdosta otetut lainat, sekä kunnalle yhtiön perustamisvaiheessa syntynyt velka.

Kaukolämmön myynnin sekä veden ja jäteveden kulutuksen arvioidaan pysyvän nykyisellä tasolla. Jätevesien käsittelyyn johdettavien hulevesien vähentämiseksi on panostettava edelleen.

Kaukolämpökeskus tuottaa lähes kaiken lämmön bioenergialla. Lisäksi käytössä on myös lämpöpumpulla varustettu savukaasupesuri. Bioenergiatavoite on saavutettu, koska öljyllä on tuotettu ainoastaan koko energiasta alle 1 %. Öljyä käytetään vain häiriö- ja huoltotilanteissa. Vuoden 2024 ja 2025 aikana on otettu käyttöön biokaasu, sekä sähkökattila ja lämpöakku.

Jatketaan biokaasukulttuurin luomista, kaasutankkausaseman kehittämistä ja biokaasuverkoston luomista.

Yhtiö panostaa voimakkaasti Vieremältä hankitun metsähakkeen käyttöön sekä kehittää edelleen kierrätyspuun polttoa. Kierrätyspuun osuus on lisääntynyt merkittävästi ja on jo noin 15 % hakekäytöstä.

Kaukolämpö-, vesi- ja jätevesilinjoja rakennetaan ja saneerataan tarpeen mukaan.

Yhtiön vakituisen henkilökunnan määrä on 1 + 5. Kirjanpito- ja asiakaslaskutus ostetaan Tilitoimisto Rönkkö Oy:ltä.

Tavoitteena yhtiöllä on tuottaa palvelut tehokkaasti ja toimintavarmasti niin kaukolämmön, vesihuollon, sekä biokaasujakelun osalta.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

- Kaukolämpölaitoksen suuri häiriö; ongelmia polttoaineen saatavuudessa tai kaukolämpörunkoverkon suuri vuoto.
- Vesihuollon toimintahäiriö
- Kapea organisaatio, joka voi vaikeuttaa toimintaa henkilöstön poissaolojen aikana.
- Biokaasuterminaalin laaja häiriö

Kunnan asettamat tavoitteet

- Huoltovarmuus - reagointi ja ylläpito
- Bioenergia-kokonaisuuden kehittäminen (lähellä tapahtuva toiminta ja sen kehittäminen). Projektin rahoituksen turvaamiseksi osinkotavoitetta ei aseteta toistaiseksi.

5.3.2 Vieremän Toimitilat Oy

Toiminta-ajatus, toiminnan painopistealueet

Vieremän Toimitilat Oy rakennuttaa, vuokraa/myy teollisuuskiinteistöjä yritysten tarpeisiin Vieremän kunnassa kunnan elinkeinojen kehittämiseen liittyen.

Yhtiöllä on omistuksessaan useita teollisuushalleja, joiden pinta-ala yhteensä on 19094,5 km². Kaikki tilat ovat käytössä pitkäaikaisilla vuokra- tai lunastussopimuksilla viidelle eri yritykselle.

Yhtiö on pystynyt hoitamaan taloudelliset velvoitteensa hyvin sekä merkittävän vieraan pääoman lyhentämisen ajallaan ja suunnitelman mukaan. Osuuspankkien (Pohjois-Savon Op ja Ylä-Savon Op) myöntämät lainat ovat pääosin korkosuojattuja. Kuntarahoituksen lainat ovat sidottu pitkäaikaisiin kiinteisiin korkoihin.

Yhtiön rakennukset ovat vakuutettu Pohjola-yhtiössä. Yritykset ovat hoitaneet vastuunsa yhtiöön nähden sopimuksiensa mukaisesti.

Maksuliikenteen sekä kirjanpidon hoitaa Tilitoimisto Rönkkö Oy.

Talouden keskeiset luvut

Yhtiön liikevaihdon suunnitelma-ajan vuositasolla n. 1,3 miljoonassa eurossa, alv 0 %. Yhtiön omavaraisuusaste on ollut vuonna 2024 47 % ja omavaraisuusasteen uskotaan kehittyvän suotuisasti. Yhtiön merkittävän vieraan pääoman pienentäminen laaditun suunnitelman mukaan. Yhtiön omavaraisuuden vahvistaminen yhtiön talouden kannalta on erittäin tärkeää.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

- Mahdollisista markkinatilannevaihteluista johtuva asiakasyritysten maksukyvyyn yllättävä heikkeneminen.
- Kumppanuusyrityskylässä harjoitettavan liiketoimintasektorin kohdentuminen yhdellä teollisuuden alalla.
- Globaalin turvallisuus- ja taloustilanteen mahdolliset vaikutukset korkoihin ja kumppanuusyritysten markkinoihin.
- Kumppanuusyrityskylän alihankintaverkosto ei pysty vastaamaan kysynnän kasvuun, mikä voi aiheuttaa tuotannon siirtymistä pois Vieremältä.
- Yhtiön toimintakyvyn laskeminen – kapea organisaatio (henkilöriski).

Kunnan asettamat tavoitteet

- Teollisuuden toimintaedellytysten kehittäminen (logistiikka, huolto, koulutus, tutkimus & kehittäminen)
- Projektin johtamispalvelut/rakentaminen
- Yhtiön omavaraisuuden vahvistaminen
- Osinkotavoite on 50 000 euroa /vuosi

5.3.3 Kiinteistö Oy Vieremän Hakatalot

Toiminta-ajatus

Kiinteistö Oy Vieremän Hakatalot on kokonaan Vieremän kunnan omistama vuokratyhtiö, jonka toimialana on omistaa, hallita ja ylläpitää kiinteistöjä Vieremän kunnan alueella sekä rakennuttaa taloja omiin tarpeisiinsa. Kiinteistö Oy Vieremän Hakatalojen palveluksessa ei ole omaa henkilökuntaa.

Vuoden 2025 lopussa yhtiöllä on 312 vuokrahuoneistoa, jotka sijaitsevat 29 eri osoitteessa. Lisäksi yhtiö omistaa kokonaan Asunto Oy Linran (5/5 asuntoa) osakekannan, As Oy Vieremän Lampitien (1/9 asuntoa) osakekannasta sekä yhden osakehuoneiston As Oy Harjupolku Vieremästä. Vuokrattavaa pinta-alaa oli yhteensä 15588,00 m², joka koostuu 98 yksiöstä, 180 kaksiosista, 29 kolmiosta ja viidestä neliöstä.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Kiinteistö Oy Vieremän Hakatalojen tavoitteena on tarjota monipuolisesti hyväkuntoisia ja sijainniltaan viihtyisiä vuokra-asuntoja siten, että kysynnän ja tarjonnan tasapaino säilyy. Lisäksi Hakataloilla on seuraavia toiminnallisia tavoitteita:

- Vuokra-asuntojen uustuotanto ja peruskorjaukset toteutetaan siten, että talouden tasapaino säilyy
- Talouden tasapainosta huolehditaan minimoimalla vuokratappiot
- Vuokrataso pidetään kohtuullisena
- Perusparantaminen on suunnitelmallista
- Asukasvalinnoissa otetaan huomioon asukkaan tarve

Kiinteistö Oy Vieremän Hakatalojen ja Vieremän kunnan teknisen lautakunnan välisen sopimuksen mukaisesti kiinteistöjen isännöinti siirtyi teknisen toimen hoidettavaksi 1.11.2010. Kiinteistöhoito siirtyi vastavasti Vieremän Lämpö ja Vesi Oy:n hoidettavaksi 1.1.2014.

Talouden keskeiset luvut

Yhtiön pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä on noin 3,7 miljoonaa euroa ja keskivuokra vuonna 2026 tulee olemaan 10,00 euroa/m²/kk. Osassa vuokrasopimuksissa vuokraan sisältyy myös vesimaksu, jonka vaikutus on keskimäärin 0,75 euroa/m²/kk. Uusissa vuokrasopimuksissa olemme kuitenkin ottaneet käyttöön kuluksi perustuvaa vesilaskutusta.

Kiinteistön tuottojen arvioidaan olevan vuonna 2025 1 750 660 euroa, jolla tavoitellaan 0 euron tulosta. Poistot ovat 220 012 euroa, asuintalovaraus 302 040,00 euroa ja lainanlyhennykset 524 778,80 euroa.

Vuokrat säilyvät ennallaan.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

- Teollisuuden työtilanteen nopea heikkeneminen, joka heijastuu nopeasti Hakatalojen käyttöasteeseen.
- Kunnan laskeva asukasmäärä, joka voi myös vaikuttaa Hakatalojen käyttöasteeseen.
- Rakennuskannassa ilmenevät ongelmat (sisäilmaongelmat, vesivahingot tms.), jotka aiheuttavat kustannuksia ja vähentävät tarjolla olevaa asuntokantaa.
- Kapea organisaatio, joka voi vaikeuttaa toimintaa henkilöstön poissaolojen aikana.

Riskeihin varaudutaan toteuttamalla vuokra-asuntojen uustuotanto ja peruskorjaukset siten, että talouden tasapaino säilyy. Lisäksi kiinteistöt ovat kattavasti vakuutetut. Kapeaan organisaatioon varaudutaan sovitulla sijaisjärjestelyillä.

Kunnan asettamat tavoitteet

- Olemassa olevan asuntokannan tilannekuvan ylläpitäminen ja kehittäminen

6 KÄYTTÖTALOUSOSA

11 Keskusvaalilautakunta

12 Tarkastuslautakunta

13 Kunnanhallitus

30 Sivistyslautakunta

50 Tekninen lautakunta

Toimintakate/käyttötalousnetto €

		TP 2024	TA 2025ap	LTK 2026	Ero%
Keskusvaaliltk	110 Vaalit	-11 934	-29 000	-100	-99,7
Tarkastusltk	120 Tilintarkastus	-19 824	-23 320	-24 441	4,8
Kunnanhallitus	130 Yleishallinto	-766 643	-1 008 375	-1 001 860	-0,6
	140 Talous- ja henk.hallinto	-279 033	-348 829	-369 370	5,9
	150 Elinkeinojen kehittäminen	-108 419	-181 500	-222 324	22,5
	170 Työllisyyspalvelut	-376 201	-860 950	-913 520	6,1
	180 Terv. ja hyvinvoinnin edistäminen	-16 525	0	5 000	
	190 Maaseutupalvelut	-117 447	-131 000	-128 000	-2,3
	Yhteensä	1 664 268	2 530 654	2 640 074	4,3
Sivistysltk	300 Sivistystoimen hallinto	-86 535	-105 090	-114 910	9,3
	310 Varhaiskasvatus	-1 391 651	-1 555 300	-1 612 080	3,7
	320 Esiopetus	-243 696	-251 470	-242 000	-3,8
	330 Perusopetus	-3 051 677	-3 420 090	-3 563 410	4,2
	340 Aamu- ja iltapäivätoiminta	-64 488	-89 960	-99 210	10,3
	350 Lukiokoulutus	-560 015	-563 440	-602 650	7,0
	360 Vapaa-aikapalvelut	-706 433	-784 650	-808 740	3,1
	Yhteensä	6 104 495	6 770 000	7 043 000	4,0
Tekninen ltk	500 Teknisen hallintopalvelut	-254 322	-292 120	-303 830	4,0
	510 Yhdyskuntasuunnittelu	-3 538	-20 400	-25 000	22,5
	520 Kiinteistötoimi	-18 229	700	1 099	57,0
	530 Puistot ja yleiset alueet	-141 919	-145 580	-197 070	35,4
	540 Kunnallistekniikka	-264 218	-270 100	-305 720	13,2
	550 Tilapalvelu	-541 644	-651 620	-725 069	11,3
	560 Ruoka- ja siivouspalvelut	-750 516	-787 140	-804 560	2,2
	600 Rakennusvalvonta	-64 167	-77 570	-78 700	1,5
	620 Energiahuolto	-27 642	-38 000	-78 800	107,4
	630 Ympäristöterveyspalvelut	-364 000	-398 600	-402 350	0,9
	Yhteensä	2 430 194	2 680 430	2 920 000	8,9
	Toimintakate yhteensä	-10 230 716	-12 033 404	-12 627 615	4,9

Määräraha-aulukoissa esitetyt TA2025 luvut ovat alkuperäisen talousarvion mukaisia.

Toimielin:	Keskusvaalilautakunta
Tulosalue:	Vaalit
Tilivelvollinen:	Hallintojohtaja
Tilitunnus:	110

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Eduskuntavaalien, tasavallan presidentin vaalin, kuntavaalien, aluevaalien ja Suomesta valittavien Euroopan parlamentin jäsenten vaalien toimittamisesta kunnassa huolehtii valtuuston vaalilain (714/1998 13 §) nojalla toimikaudekseen asettama kunnan keskusvaalilautakunta.

Toimintastrategia:

Keskusvaalilautakunta hoitaa vaalien valmistelutoimenpiteet, vaaliluetteloihin liittyvät tehtävät, ennakoönnestysasiakirjojen käsittelyn, alustavan äänenlaskennan tiedotukseen liittyvät tehtävät sekä vaalien jälkitoimenpiteet. Kuntavaaleissa keskusvaalilautakunta huolehtii lisäksi ehdokasasettelusta sekä äänenlaskentaan ja vaalien tuloksen vahvistamiseen liittyvistä tehtävistä.

Toimintaympäristön muutos:

Vuosina 2026 ja 2028 ei ole säännönmukaisia vaaleja.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
				2026	2027	2028
Vilkasäänestys-aktiivisuus						
	äänestyspros./presidentinv. 2024	72,1				
	äänestyspros./EU-vaalit 2024	35,8				
	äänestyspros./kuntav. 2025		68,0			
	äänestyspros./aluev. 2025		68,0			
	ei säännönmukaisia vaaleja 2026 ja 2028			0		
	äänestyspros./edusk. 2027				68,0	

Kysyntä- ja laajuustiedot:		TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
				2026	2027	2028
Äänioikeutettuja						
	presidentinvaaleissa 2024	2700				
	europarlamenttivaaleissa 2024	2694				
	kuntavaaleissa 2025		2900			
	aluevaaleissa 2025		2900			
	ei säännön mukaisia vaaleja 2026 ja 2028			0		
	eduskuntavaaleissa 2027					2900
Äänestysalueita		1	1	1	1	1

110 VAALIT		TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat						
	Toimintatulot	19 426	2 120	0	5 000	0
	Toimintamenot	-31 360	-31 120	-100	-31 200	-100
	Toimintakate (Netto)	-11 934	-29 000	-100	-26 200	-100
Laskennalliset kustannukset						
	Muut laskennalliset kustannukset	-1 517	-1 907	0	-1 910	-1 910
Tehtävän kokonaiskustannukset		-32 877	-33 027	-100	-33 110	-2 010

Toimielin:	Tarkastuslautakunta
Tulosalue:	Tilintarkastus
Tilitunnus	120

Palveluajatus/Toiminta-ajatus: Tarkastuslautakunnan tehtävät ovat määritelty kuntalain §121:ssä. Tarkastuslautakunta on kunnanhallinnon elin, joka vastaa hallinnon ja talouden tarkastamisesta ja arvioinnista kuntalain mukaan. Lautakunta toimii valtuuston alaisuudessa ja tarkastuslautakunnan toiminta perustuu kuntalain sääntöihin.

Hallinnon ja talouden tarkistus. Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa. Tämä sisältää myös toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arvioinnin.

Arviointisuunnitelman laatiminen. Tarkastuslautakunnan on laadittava arviointisuunnitelmat, joka ohjaa sen toimintaa ja arviointia. Suunnitelmassa määritellään, mitä strategian osa-alueita arvioidaan kunkin vuoden aikana.

Raportointi. Tarkastuslautakunta laatii myös arviointikertomuksen. Arviointikertomuksessa esitetään tulokset ja arvioinnit valtuustolle.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet: Kunnan ja kuntakonsernin hallinnon ja talouden valvonta ja tarkastus järjestetään kuntalain ja valtuuston hyväksymän hallintosäännön mukaan. Tilintarkastus suoritetaan hyvän tilintarkastustavan mukaan. Valtuustokaudella käydään läpi kunnan ja kuntakonsernin toiminta ja talous mahdollisimman tarkalla tasolla, tavoitteena on kunnan osalta kustannuspaikkataso.

Toimintaympäristön muutos: Valtuustokauden vaihtumisen vuoksi toimielimen talousarviossa valmistauttu lautakunnan koulutuskustannuksiin. Talousarviossa on myös varauduttu hintojen nousuun palveluiden ostoissa.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
				2026	2027	2028
Toiminnan laillisuuden turvaaminen ja julkinen luotettavuus	Vastuullisen tilintarkastajan tarkastuspäiviä/vuosi	13	8	8	8	8
Kirjanpidon oikeellisuuden varmistaminen	Ltk:n kokoukset/vuosi	6	6	6	6	6

120 TILINTARKASTUS	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintamenot	-19 824	-23 320	-24 441	-24 900	-25 150
Toimintakate (Netto)	-19 824	-23 320	-24 441	-24 900	-25 150
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-989,51	-1 429	-1 530	-1 560	-1 560
Tehtävän kokonaiskustannukset	-20 814	-24 749	-25 971	-26 460	-26 710

Toimielin:	Kunnanhallitus
Tulosalue:	
Tilivelvollinen:	Hallintojohtaja
Tilitunnus:	13

Palvelu/toiminta-ajatus:

Luoda luottamushenkilö- ja virkamiesjohdolle edellytykset tehokkaaseen ja tulokselliseen toimintaan tuottamalla taloudellisesti tarpeen mukaiset hallinto- ja toimistopalvelut.

Luoda käytännön toimintaedellytykset valtuuston ja kunnanhallituksen sekä sen alaisten toimielinten toiminnalle.

Vastata tukipalveluiden tuottamisesta kunnan muille palveluille, jotta ne voivat suoriutua peruspalvelutehtävästään.

Vieremän kunnan taloussuunnittelu ja taloushallinnon koordinointi.

Vieremän kunnan henkilöstöhallinnon suunnittelu, ohjaus ja kehittäminen.

ICT-asioista vastaaminen ja niiden kehittäminen.

Tietosuoja- ja tietoturva-asioiden koordinointi.

Elinkeino-ohjelman painopisteiden seuranta, koordinointi ja toteuttaminen.

Työllisyyden edistäminen.

Toimintastrategia:

Toiminnan peruseriaatteena on asiakaslähtöinen ajattelutapa, ammattitaidon ylläpitäminen ja tietotaidon lisääminen koulutuksen ja työssä oppimisen kautta.

Palvelutarpeet täytetään käyttämällä resursseja kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Yhteistyön toteuttaminen seudullisesti ja maakunnallisesti muiden kuntien ja eri sidosryhmien kanssa.

Henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen ja työssä jaksamisen tukeminen sekä esimiestyöskentelyn kehittäminen.

Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet:

Kuntatalouden pitäminen tasapainossa suunnitelmakaudella.

Henkilöstön toimintakyvyn ja työhyvinvoinnin tukeminen ja kehittäminen.

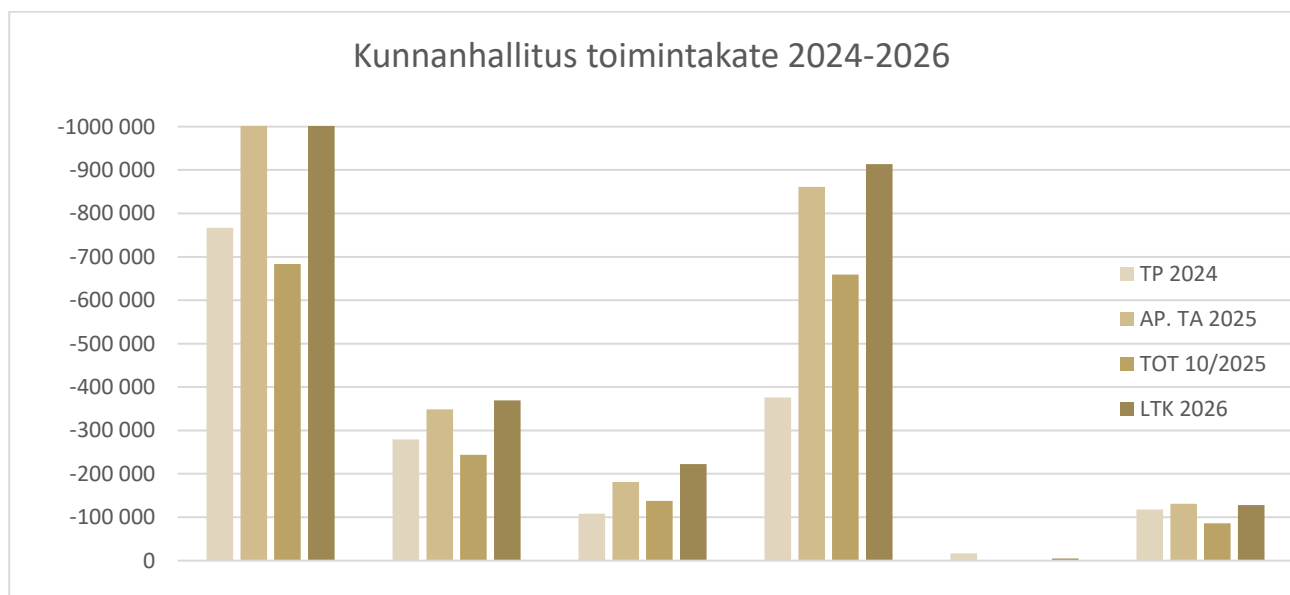
Tiedonhallinnan sekä digitaalisten palveluiden kehittäminen.

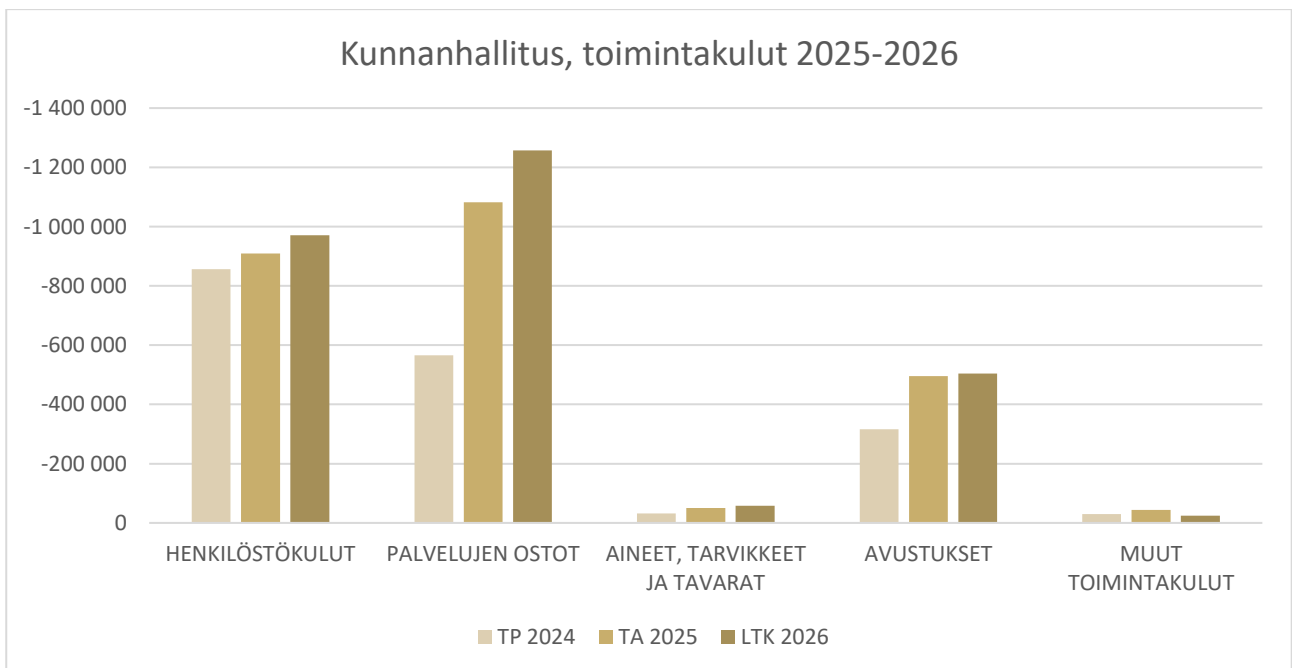
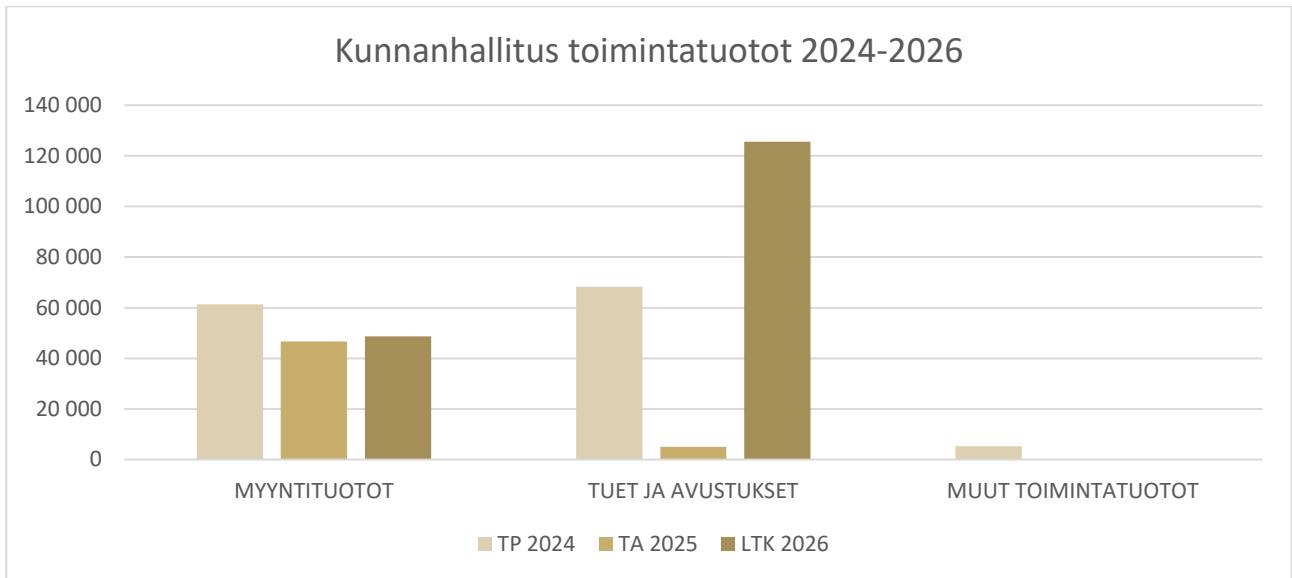
Työllisyyden edistäminen eri keinoin yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Toimintaympäristön muutos:

Mahdolliset muutokset valtiosuusjärjestelmään.

13 KUNNANHALLITUS	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	134 852	51 650	174 186	49 580	54 720
Toimintamenot	-1 799 120	-2 582 304	-2 814 260	-2 703 520	-2 706 040
Toimintakate (Netto)	-1 664 268	-2 530 654	-2 640 074	-2 653 940	-2 651 320
Sisäiset menot	-53 923	-49 105	-45 182	-45 890	-47 870
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-21 341	-28 962	-36 849	-37 550	-39 020
Muut laskennalliset kustannukset	-46 433	-95 881	-82 260	-73 840	-73 840
Laskennalliset tuotot	609 098	724 594	756 362	764 640	764 640
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 311 719	-2 031 658	-2 222 189	-2 096 160	-2 102 130

Toimielin: Kunnanhallitus
Tulosalue Yleishallinto
Tilivelvollinen: Hallintojohtaja
Tilitunnus: 130

Toiminta-ajatus:

Yleishallinnon toiminnan tavoitteena on luoda luottamushenkilö- ja virkamiesjohdolle sekä muille organisaation yksiköille edellytykset tehokkaaseen ja tulokselliseen toimintaan tuottamalla taloudellisesti tarpeen mukaiset tukipalvelut. Tukipalvelut sisältävät asianhallinta- ja arkistotoimen palvelut, monistuspalvelut, tietohallinnon koordinoinnin ja kehittämisen sekä postituksen. Lisäksi yleishallinto vastaa valtuuston ja kunnanhallituksen sekä sen alaisten toimielinten päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta.

Tavoitteiden kohde	Mittari	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
				2026	2027	2028
Kunnan konserniyhteisöjen toiminnan taloudellisuus- ja tuloksellisuus; valvonnan ja raportoinnin säännöllisyys	Osavuositarkastukset / välitilinpäätös kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle	4	1	1	1	1
Päätettävien asioiden valmistelu tehokasta, tuloksellista sekä annettujen säädösten mukaista.	Valtuuston päätökset (kp/v): oikaisut/valitukset	0	0	0	0	0
	Kunnanhallituksen päätökset (kpl/v): hyv. oikaisut/valitukset	0	<5	<5	<5	<5
Valtuusto	Kokouksia/v	6	6	6	6	6
	Käsiteltyjä asioita/v	63	70	70	70	70
	Seminaareja/v	3	2	2	2	2
	Osallistumisprosentti	78,23	99	99	99	99
Kunnanhallitus	Kokouksia/v	15	18	18	18	18
	Käsiteltyjä asioita/v	252	300	300	300	300

Tavoitteiden kohde	Suunnitelma tavoitteen toteutumiseksi
Asianhallinnan kehittäminen	2026 Sähköisen säilytysjärjestelmän Triplan Arkiston, käyttöönoton suunnittelu 2026 Arkistorobotti Primus-aineiston arkistoinnin käyttöönoton suunnittelu
Viestintä ja tiedottaminen	2026 Liana press -tiedotuskanavan aktiivinen käyttöönotto ja hyödyntäminen kaikessa kunnan viestinnässä
Tietohallinnon kehittäminen	2026 Kunta osallistuu aktiivisesti ICT-asioihin liittyvään kehittämistyöhön yhdessä muiden Ylä-Savon kuntien kanssa 2026 Sähköisten palveluiden ja digitalisaation kehittäminen eri asiakasryhmät huomioon ottaen (esim. palvelutietovaranto, suomi.fi), huomioiden digipalvelulain vaatimukset 2026 EU:n tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain aiheuttamat toimenpiteet 2026–2027 Tiedonhallintalain aiheuttamat toimenpiteet 2026 Verkkopalveluiden saavutettavuuden kehittäminen (saavutettavuusdirektiivi ja laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta)
Saavutettavuus	Ääni- ja käännöspalvelut kunnan kotisivuille
Kuntalaisten sitouttaminen ja osallistaminen	Osallistava budjetointi (30 000 euron määräraha) Lasten kyselytunnit

Tuotantotekijät/suoritteet	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
			2026	2027	2028
Valtuusto					
– jäseniä	21	21	21	21	21
Yleishallinto					
– henkilöstö	5	5	5	5	5
Opetuskäytössä olevat työasemat, kpl	280	380	380	400	400
Hallinnon käytössä olevat työasemat, kpl	74	77	77	77	77
Luottamushenkilöiden käytössä olevat työasemat, kpl	34	34	34	34	34

130 YLEISHALLINTO	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	61 803	46 650	46 650	47 540	49 420
Toimintamenot	-828 445	-1 055 025	-1 048 510	-1 066 910	-1 076 810
Toimintakate (Netto)	-766 643	-1 008 375	-1 001 860	-1 019 370	-1 027 390
Sisäiset menot	-38 264	-34 034	-30 233	-30 650	-32 030
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-21 341	-28 962	-28 349	-28 890	-30 020
Muut laskennalliset kustannukset	-16 780	-25 702	-27 410	-28 210	-28 210
Laskennalliset tuotot	310 864	375 765	372 043	376 110	376 110
Tehtävän kokonaiskustannukset	-593 967	-767 958	-762 459	-778 550	790 960

Toimielin: Kunnanhallitus
Tulosalue: Talous- ja henkilöstöhallinto
Tilivelvollinen: Hallintojohtaja
Tilitunnus: 140

Toiminta-ajatus:

Talous- ja henkilöstöhallinto vastaa koko kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista. Taloushallinnon palvelut kattavat talouden koordinoinnin eli talouden suunnittelun, seurannan ja tilinpäätöksen.

Henkilöstöhallinnon palveluilla tarkoitetaan palvelussuhdeasioita, palkanlaskentaa sekä henkilöstöasioiden suunnittelua, ohjeistusta ja kehittämistä.

Toimintaympäristön muutos:

Mahdolliset muutokset valtionosuusjärjestelmään.

Uudet kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 1.5.2025 - 29.2.2028.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2024	2025	2026	2027	2028
Kiinnitetään erityistä huomiota henkilöstön toimintakykyyn mm. työkykyä ylläpitävän toiminnan vuosiohjelman toimenpiteiden toteuttaminen	-henkilöstön sairauspoissaolopäivät/hlö/vuosi -työhyvinvointikysely	11,4 1	10,0 1	10,0 1	10,0 1	10,0 1
Sisäisen valvonnan ja raportoinnin säännöllisyys ja ajantasaisuus	- osavuosikatsaukset valt.	4	1	1	1	1
	- kuukausiraportit/khall	12	12	11	11	11

Tavoitteen kohde	Suunnitelma tavoitteen toteutumiseksi
Taloushallinnon kehittäminen	- Poistojen simulointi talousarvioon - Taloushallinnon järjestelmien tehostaminen - Verkkokaupan hyödyntämisen tehostaminen - Ostolaskudatan analysointi - Osallistuminen Ylä-Savon alueen kuntien talous- ja henkilöstöhallinnon yhteistyön syventämiseen (tahe-palvelustrategia)
Henkilöstöhallinnon kehittäminen	- Kunta-alan työmarkkinasopimukset - Palkka- ja arviointijärjestelmien kehittäminen - Säännölliset kehityskeskustelut - Puuttuvien ohjeistusten laatiminen, päivittäminen ja niistä tiedottaminen

Työhyvinvoinnin kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön sairaskuluvakuutuksen (laaja terveysturva) jatkaminen - Yhteistyön syventäminen työterveyshuollon kanssa; ennaltaehkäisevä työ, raportointien kehittäminen ja hyödyntäminen - Henkilöstön työhyvinvointikyselyn toteuttaminen vuosittain ja siitä seuraavat toimenpiteet yksiköittäin - Yhteistyöryhmän hyväksymä työhyvinvointiohjelma (e-passi edun jatkaminen)
------------------------------	--

Tuotannontekijät/suoritteet:		TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2024	2025	2026	2027	2028
Talous- ja henkilöstö						
– henkilöstö		4	4	4	4	4
Ostolaskut	sähköiset/kaikki laskut	87 %	90 %	90 %	90 %	90 %
Myyntilaskut	sähköiset/kaikki laskut	36 %	45 %	50 %	55 %	60 %

140 TALOUS- JA HENK.HALLINTO	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	3 664	0	2 000	2 040	0
Toimintamenot	-282 697	-348 829	-371 370	-377 170	-352 860
Toimintakate (Netto)	-279 033	-348 829	-369 370	-375 130	-352 860
Sisäiset menot	-15 537	-15 071	-14 949	-15 240	-15 840
Laskennalliset kustannukset					
Laskennalliset tuotot	298 234	348 829	384 319	388 530	388 530
Tehtävän kokonaiskustannukset	0	-15 071	-2 000	-3 880	19 830

Toimielin:	Kunnanhallitus
Tulosalue:	Elinkeinojen kehittäminen
Tilivelvollinen:	Kunnanjohtaja
Tilitunnus:	150

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Tulosalueen tavoitteiden toteutumista seurataan yhteisöverotulojen kehityksen ja yrittäjätuottavuuden mittareilla.

Tavoitteen kohde	Suunnitelma tavoitteen toteutumiseksi
Metalli- ja teknologia-teollisuuden toiminta-edellytykset	Vieremän kumppanuusyrityskylän toimitiloja, turvallisuutta ja logistiikkaa kehitetään kustannustehokkaasti. Tutkimus- ja kehitystoiminnan sekä koulutuksen edellytyksiä vahvistetaan yhteistyössä yritysten kanssa. Osallistutaan seutukunnallisen osaamisen kehittämismallin YHESSÄ-verkoston toimeenpanoon aktiivisesti ja edistetään TE-palvelu-uudistuksen toimeenpanoa. Toteutetaan toimintaympäristön kehittämishanke VIEREMÄ 2.0.
Maatalous-elinkeinojen tunnettavuuden ylläpito ja toimintaedellytysten tukeminen.	Maatalouselinkeinoja tuodaan esille peruskoulun opetuksessa. Luonnonvarojen ammatillisen koulutuksen kehittämistä edistetään Ylä-Savossa. Laadukaiden maaseutu- ja lomituspalveluiden saatavuus turvataan. Maatilojen bio-kaasuratkaisujen syntymistä tuetaan. Osallistutaan biokaasukumppanuusmallin rakentamiseen Vieremälle.
Edistetään yrittäjien osaamista, verkostoitumista ja yrittäjähengen vahvistamista Vieremällä	Järjestetään yksi kaikille yrittäjille suunnattu yhteistyötilaisuus, jonka yhteydessä on mahdollisuus keskustella myös vapaamuotoisesti ja tuoda esille yhteistyömahdollisuuksia sekä kehittämideoita. Tarjotaan yrittäjille neuvontaa ja hankeapua sekä osallistutaan seutukunnalliseen yhteistyöhön aikaisempien vuosien tapaan. Vieremän palvelu- ja markkinointiryhmän toimintaa jatketaan. Osallistutaan Vieremän markkinointiin yhdessä yritysten kanssa. Osallistutaan matkailun edistämiseen yhdessä yritysten kanssa esimerkiksi Riemula kesäpuhan toteutuksen myötä. Järjestetään kone- ja vapaa-aika markkinat yhdessä yritysten kanssa.

150 ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	3 964	0	125 536	0	0
Toimintamenot	-112 383	-181 500	-347 860	-194 520	-192 650
Toimintakate (Netto)	-108 419	-181 500	-222 324	-194 520	-192 650
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	-2 500	-2 550	-2 650
Muut laskennalliset kustannukset	-5 441	-10 150	-20 830	-11 260	-11 260
Tehtävän kokonaiskustannukset	-117 886	-191 650	-371 190	-208 330	-206 560

Perustelut:

Kumppanuusyrityskylän toimintamallien kehittämiseen on varattu 30 000 euroa. Matkailun kehittämiseen varataan 5 000 euroa ja palvelu- ja markkinointiryhmän yhteismarkkinointiin 10 000 euroa. Osaamisen kehittämisen mallin toimeenpanoon varataan 1 euro/asukas YSAO:n kanssa sovitun mukaisesti. Olemassa olevien ja syntyvien yritysten toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön kehittämistä valmistaudutaan strategian mukaisesti tukemaan tarvittaessa hankittavilla asiantuntijapalveluilla. Joukkoliikenteen osalta tehdään yhteistyötä sujuvien liikenneyhteyksien takaamiseksi kuntien välillä. Palveluliikennettä jatketaan. Seudullisessa yhteistyössä varaudutaan Rautainen Savo yhteistyöhön (Kestech) ja Vieremän seuturahaosuuteen sekä seudulliseen edunvalvontayhteistyöhön. Tulosalueen puitteissa rahoitetaan kunnan ilmoitukset sekä markkinointi. Markkinoinnissa tehdään tapahtumayhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. Esimerkiksi kesäpiha Riemula, kone- ja vapaa-aikamarkkinat, toritapahtumat, kulttuuri- ja liikuntaleiri, ravit, pop-up kauppa, näkyvyysyhteistyö urheilijoiden kanssa (Kerttu Niskanen ja muut SM-tasolla menestyvät vieremäläiset tai vieremäläislähtöiset urheilijat, painopiste nuorissa) ja muut matkailutapahtumat.

Toimielin:	Kunnanhallitus
Tulosalue:	Työllisyyspalvelut
Tilivelvollinen:	Hallintojohtaja
Tilitunnus:	170

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Työllistämisen palveluilla pyritään yhdessä eri yhteistyötahojen - Ylä-Savon työllisyysalue (1.1.2025 alkaen), työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP, 1.1.2025 alkaen TYM), Kela, työllisyys Hankkeet, Vieremän yritykset, sosiaalitoimi, terveydenhuolto ja muut mahdolliset tahot – kanssa saamaan asiakasta ja hänen tilannettaan hyödyttäviä ratkaisuja, esim. työllistyminen, koulutus tai kuntoutus. Työllistämispalveluilla ehkäistään myös syrjäytymistä. Työllisyyspalveluiden tavoitteena on ensisijaisesti auttaa asiakasta työllistymään pidempiaikaisesti. Tähän tarvitaan yritysyhteistyön ylläpitämistä ja uusien kontaktien luomista Vieremän ja Ylä-Savon alueella.

Toimintaympäristön muutos:

TE-palvelut siirtyivät valtiolta kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025. Uudistuksessa työllisyyden ja yritysten kasvua tukevat julkiset palvelut tulivat osaksi kuntien työllisyys- ja elinvoimatehtäviä. Ylä-Savon työllisyysalue koostuu Iisalmen ja Kiuruveden kaupungeista sekä Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnista. Kaikkiin kuntiin on perustettu lähipalvelupisteet, joissa työskentelee työllisyysasiantuntijoita. Alueelliset palvelut toteutetaan kuntapariajatoksella eli Iisalmen ohella Sonkajärvi ja Vieremä sekä Kiuruvesi ja Pielavesi muodostavat kuntaparit, joissa työskentelee mm. työnantajapalvelut, koulutuspalvelut, ammatinvalinnanohjaus ja kotoutumisen työllisyysasiantuntijat. Työllisyysalueella on myös koko työllisyysalueen tehtäviä hoitavia asiantuntijoita mm. palkkatuet, työttömyysturvan konsultaatio, avoin asiointi, valmennuspalvelut sekä talousasiantuntija.

Lakisäätöiset työvoimapolkujen työtehtävät hoidetaan työllisyysalueella ja kunta toteuttaa tämän lisäksi omaa työllistämistoimintaansa tarjoamalla erilaisia työllistymisen mahdollisuuksia kunnan omissa yksiköissä (esim. määräaikaiset työsuhteet, työkokeilupaidat, kuntouttavan työtoiminnan paikat, opintoihin liittyvät työharjoittelut sekä nuorille opiskelijoille ja koululaisille suunnatut kesätyöt). Kunnan työllisyyspalvelujen henkilöstöön kuuluu työnohjaaja. Työnohjaaja vastaa kunnan omasta työllistämistoiminnasta ja toimii mm. vastuuhenkilönä kaikille kunnan työllistetyille ja kuntouttavassa työtoiminnassa oleville.

Kysyntä- ja laajuustiedot:		TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2024	2025	2026	2027	2028
Työllisyysyksikön henkilöstö		2	2	1	1	1
Työllistettävät	yleishallinto	0	0	0	0	0
	sivistystoimi	3	2	2	2	2
	tekninen toimi	5	2	2	2	2
	ruokapalvelut ja siivouspalvelut	1	2	2	2	2
	Veloitetyöllistetyt	4	0	0	0	0

Tuotannon tekijät/suoritteet:	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
			2026	2027	2028
Henkilöstö: kesätyöntekijät	45	50	50	50	50
Työmarkkinatuen kuntaosuus €	191 673	274 000	300 000	300 000	300 000

Vieremä-lisä (tai mahdollinen Ylä-Savon kuntalisä):

Vieremä-lisän maksua jatketaan harkinnanvaraisesti tilanteissa, jossa se perustellusti edistää asiakkaan kokonaistilannetta työllistymisen näkökulmasta.

Nuorisotakuun toteuttaminen:

Jatketaan panostusta nuorisotakuun toteuttamiseen yhdessä nuorisotoimen kanssa. Nuorisotakuun avulla pyritään tukemaan nuoren sijoittumista joko kouluun tai työelämään. Nuorisotakuu koskettaa 25-vuotiaiden ja nuorempien, sekä alle 30-vuotiaiden vastavalmistuneiden työllistämistä.

Nuorten kesätyöllistäminen vuonna 2026:

Kunta tarjoaa nuorille koululaisille ja opiskelijoille myös jatkossa kesätyöpaikkoja eri yksiköissään. Kunta on työllistänyt joka kesä noin 40 - 50 nuorta kesätyöhön. Työntekijöiden perehdyttämiseen ja ohjaamiseen panostetaan ja työtehtävien merkitystä osana kokonaisuutta korostetaan. Yhtenä teemana on bioenergiaketju osana vastuullista asumista ja elinkeinoelämää.

Työllisyys Hankkeiden hyödyntäminen:

Kunta osallistuu ja kehittää yhteistyötään työllisyys Hankkeiden kanssa. Hankkeiden osalta tulee hyödyntää hankkeen resursseja osana kunnan työllistämistoimintaa. Meneillään on Täsmät- sekä Omaks hommaks-hankkeet, joissa kunta on mukana. Täsmät-hankkeen tavoitteena on tukea heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä sekä kehittää osatyökykyisten palveluja. Omaks hommaks-hankkeen tavoitteena on yksilövalmennuksen kautta lisätä työkykyä ja luoda työllisyyspolkuja asiakkaille, joilla on neuropsykiatrisia haasteita tai -piirteitä. Molemmat hankkeet jalkautuvat kuntaan asiakastyössään.

170 TYÖLLISYYPALVELUT	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	65 421	5 000	0	0	5 300
Toimintamenot	-441 622	-865 950	-913 520	-929 680	-949 010
Toimintakate (Netto)	-376 201	-860 950	-913 520	-929 680	-943 710
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	-6 000	-6 110	-6 350
Muut laskennalliset kustannukset	-21 371	-52 704	-30 070	-30 640	-30 640
Tehtävän kokonaiskustannukset	-463 053	-918 654	-949 590	-966 430	-986 000

Perustelut:

Ylä-Savon työllisyysalueen taloushallinto on osa Iisalmen kaupungin taloutta. Työllisyysalueen kaikki toimintakustannukset jaetaan kuntien kesken niin, että 50 % kustannuksista jaetaan työikäisen väestön määrän

perusteella ja 50 % laajan työttömyyden mukaan. Työikäisen väestön määrä ja laaja työttömyys -laskutuskriteerit muodostetaan edellisen vuoden viimeisen päivän tilastojen mukaan. Edellä kuvattua kustannusjakomallia käytetään työllisyysalueen kustannusten jakamisessa ensimmäiset kolme vuotta. Vieremän kunnan maksuosuus vuonna 2026 on 378 591 euroa.

Määrärahavaraus työmarkkinatuen kuntaosuutta varten on 300 000 euroa. Kunnan maksama työmarkkinatuki kasvoi 1.1.2025 merkittävästi työllisyyspalveluiden uudistuksen myötä. Kuntien rahoitusvastuu aikaistui ja rahoitusosuus kasvoi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Ennen vuotta 2025 Kela laskutti kunnilta osan työmarkkinatuesta silloin, kun henkilölle oli maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella 300 päivää tai pidempään. Nykyään Kela laskuttaa kuntaa henkilöistä, jotka ovat saaneet työttömyystukea 101 päivää. Lisäksi Kela on laskuttanut helmikuusta 2025 alkaen kunnilta uuden mallin mukaan myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan rahoitusosuuden.

Määrärahavaraus työllistettyjen palkkakustannuksiin kunnan eri yksiköihin vuodelle 2026 on noin 81 000. Kesätyöntekijöiden henkilöstökuluihin kuntaan varataan 50 410 euroa ja kesätyötukea yrityksiin 6 000 euroa.

Määrärahavarausta Vieremä-lisään (tai mahdolliseen yhteiseen Ylä-Savon kuntalisään) kasvatetaan 15 000 euroon.

Toimielin: Kunnanhallitus
Tulosalue: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
Tilivelvollinen: Hallintojohtaja
Tilitunnus: 180

180 TERV. JA HYVINVOINNIN EDIST.	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintamenot	-16 525	0	-5 000	5 090	0
Toimintakate (Netto)	-16 525	0	-5 000	-5 090	0
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	0	0	-290	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-16 525	0	-5 290	-5 090	0

Perustelut: Defibrillaattorien hankinta (kunnantalo ja livon Areena).

Toimielin:	Kunnanhallitus
Tulosalue:	Maaseutupalvelut
Tilivelvollinen:	Hallintojohtaja
Tilitunnus:	190

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue, Ylä-Savon maaseutupalvelut, vastaa lain 210/2010 maaseutuhallinnon järjestäminen kunnissa kunnille antamista velvoitteista, Ruokavirasto ja järjestäjäkunta (Iisalmi) ovat tehneet maksajavirastosopimuksen.

Ylä-Savon maaseutupalvelut vastaa yhteistoimintasopimuksessa sovituista viranomais-, palvelu- ja kehittämistehtävistä. Maaseutuhallintoa hoidetaan yrittäjälähtöisesti. Ylä-Savon maaseutupalvelut ovat keskeisessä asemassa maatilayrittäjien ja hallinnon kohdatessa.

Lomituspalvelut mahdollistavat maatalousyrittäjille lakisääteiset vuosilomat ja sijaisapuvapaat. Maatalousyrittäjien eläkelaitos rahoittajana ja Iisalmen kaupunki toimijana ovat tehneet toimeksiantosopimuksen lomituspalvelujen järjestämiseksi Pohjois-Savon lomituspalvelujen (1.1.2023 alkaen) alueella. Lisäksi lomituspalvelut tarjoavat maksullista lomitusta, jonka puitteissa Vieremän kunta tukee tuettua maksullista lomitusta maatalousyrittäjien jaksamisen ja hyvinvoinnin turvaamiseksi paremmin.

Toimintaympäristön muutos:

Nykyinen EU:n maatalouspolitiikan rahoituskausi alkoi 2023 ja jatkuu vuoteen 2027. Maatilojen määrä vähennee keskimäärin noin 2 % vuosittain normaalin rakennemuutoksen takia. Kaikilla tiloilla ei ole yritystoiminnan jatkajaa. Tukitoimenpitein varmistetaan, että kannattavaa yritystoimintaa harjoittavien maatilayritysten toiminta jatkuu. Lopettavien maatilojen pellot siirtyvät jatkaville kokonaisuudessaan, yleensä vuokrauksella.

Maatalouden kannattavuus on heikentynyt entisestään viime vuosina. Tätä on vauhdittanut toimintaympäristössä tapahtuneet ennalta arvaamattomat muutokset. Venäjän laajenneet sotatoimet Ukrainassa ovat heikentäneet markkinoiden ennustettavuutta etenkin tuotantopanosten ajoittamisen osalta. Markkinoiden muutosten lisäksi vuosittaiset säävaihtelut ja säiden ääri-ilmiöt ovat lisääntyneet. Nämä vaikuttavat satotasoisiin ja viljelyn kustannuksiin.

Maatalouden kannattavuus on ollut heikkoa ja on osaltaan esteenä maatalousyritystoiminnan kehittämiselle. Maitotilayritysten investointimahdollisuuksia kaventaa heikko kannattavuus ja maatilojen vakuutusarvojen heikkeneminen sekä rahoituslaitosten varovaisuus alaa kohtaan. Vaikka keskimäärin kannattavuus on heikkoa, on joukossa edelleen hyvin tai vähintäänkin kohtuullisesti kannattavia maatilayrityksiä.

Maitoa tuotettiin Ylä-Savon maaseutupalveluiden alueella vuonna 2024 yhteensä 107,6 milj. litraa, josta Vieremän osuus oli 29,8 milj. litraa (noin 27,7 %). Maitotilayrityksiä Viemällä oli vuonna 2024 58 kappaletta.

Toimenpiteet suunnitelmakaudella:

Hallinnon tärkein tehtävä on maatilayrittäjien kannattavan toiminnan tukeminen. Kannattavan yritystoiminnan kannalta pitkän tähtäimen kehittämistoimina tärkeimpinä ovat maatilayritysten yhteistoiminta, kusten yhteisyritykset ja tilusjärjestelyt. Työvoiman saatavuutta tulee myös varmistaa. Maaseudun

kehittämistehtävissä yhteistyö eri toimijoiden kanssa tulee olla saumatonta. Ylä-Savon maaseutupalvelujen tärkein rooli on toimia muiden toimijoiden tukijana ja asiantuntijana sekä tiedottajana.

Ylä-Savon lomituspalvelut:

Vieremän kunta tukee vuonna 2026 maksullista lomitusta 20 % tuntihinnasta 120 h kaikille yrittäjille 15 000 euron määrärahan puitteissa. Vieremän maaseututoimisto hoitaa käytännön järjestelyt sekä seuraa määrärahan käyttöä. Tuki maksetaan Vieremän kunnan maksukäsittelyn kautta. Yrittäjiä tiedotetaan haun yhteydessä mahdollisesta takaisinperinnän riskistä. Tieto ja vastuu asiasta on yrittäjällä tukea hakiessaan

190 MAASEUTUPALVELUT	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-117 447	-131 000	-128 000	-130 150	-134 710
Toimintakate (Netto)	-117 447	-131 000	-128 000	-130 150	-134 710
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-2 841	-7 325	-3 660	-3 730	-3 730
Tehtävän kokonaiskustannukset	-120 289	-138 325	-131 660	-133 880	-138 440

Perustelut:

Kunnan osuus maaseutuhallinnon yhteislautakunnan menoista on vuonna 2026 113 000 euroa.

Tuetun maatalouslomituksen tukemiseen on varattu 15 000 euroa.

Toimielin:	Sivistyslautakunta
Tilivelvollinen:	Sivistysjohtaja
Tilitunnus:	30

Palvelu/toiminta-ajatus:

Sivistyslautakunnan tehtävänä on:

järjestää varhaiskasvatusta alle kouluikäisille, sitä tarvitseville lapsille sekä tukea kotihoidossa olevien lasten perheitä kasvatustehtävässä.

- antaa lapsille ja nuorille hyvä ja laadukas perus- ja lukio-opetus, joka antaa valmiudet ammatillisiin ja korkeakouluopintoihin järjestämällä esi-, peruskoulu-, lukio-opetusta sekä järjestää oppimisen tukea sitä tarvitseville oppilaille/opiskelijoille.
- järjestää ja ylläpitää lasten aamu- ja iltapäivätoimintaa
- edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, käytännöllistä toimintavalmiutta ja virkistystä sekä ehkäistä kuntalaisten sairauksia ja syrjäytymistä vahvistamalla osallisuutta, järjestämällä ja ylläpitämällä kansalaisopisto-opetusta, taiteen perusopetusta, kirjastolaitosta sekä kulttuuri-, liikunta-, nuoris- ja hyvinvointitoimintaa
- huolehtia valtuuston ohjaamana hyvinvointityön toteuttamisesta kuntastrategian mukaisesti

Toimintastrategia:

Varhaiskasvatusta toteutetaan päiväkotiryhmissä kirkonkylällä Nuppulassa Härköniemessä, Y-talolla ja Muksulassa Yrjöläntiellä sekä Vekkulassa Pohjoisen maaseutukoulun yhteydessä. Vuoro- ja yöhoitoa järjestetään tarvittaessa Nuppulassa. Halutessaan perhe voi valita lasten kotihoidon tuen alle kolmevuotiaan lapsen hoidon tapahtuessa kotona.

Opetusta järjestetään kolmella maaseutukoululla sekä Kirkonkylän koululla ja lukiossa. **Mikäli jonkun maaseutukoulun toteutunut oppilasmäärä on alle 25 kahtena vuotena peräkkäin, koulu lakkautetaan. Oppilasmäärien tarkastelu on aloitettu lukuvuodesta 2024–25. Koulun lakkautuessa oppilaat siirtyvät Kirkonkylän koulun oppilaisiksi. Eteläinen koulu jatkaa väestötiloissa Kyrönniemessä.**

Kirjasto palvelee kaikkia kuntalaisia pääkirjastossa kirkonkylällä ja kirjasto-/monipalveluauto Kulkurissa. Vieremän kunnankirjasto on osa valtakunnallista e-kirjastoa. Kansalaisopiston ryhmiä kokoontuu sekä taajamassa, että sivukylillä. Liikunta- ja nuorisotoiminta tapahtuvat pääasiassa keskitetysti kirkonkylällä. Hyvinvointityötä toteutetaan kaikille kuntalaisille.

Toiminnan painopistealueet:

Varhaiskasvatuksen painopistealueena on tukea huoltajia heidän kasvatustehtävässään, vahvistaa henkilöstön pedagogisia taitoja ja kehittää oppimis- ja leikkiympäristöjä.

Opetustoiminnassa huolehditaan opetussuunnitelmien mukaisesta opetuksesta annettujen resurssien puitteissa. Koulupuolella painopisteenä talousarviovuonna on edelleen tunne-, vuorovaikutus- ja kaveritaidot hyvinvoinnin ja digiosaamisen kehittämisen lisäksi. Tähän sisältyvät niin itsetuntemus, toisen huomioiminen kuin hyvät käytöstavat. Digiosaamisen kehittäminen on osa kouluissa toimivaa OKKU-hanketta. Tavoitteena on laatia vuosiluokittainen digiosaamisen jatkumo, joka tuodaan käytäntöön jokaiselle vuosiluokalle. Oppilaita kannustetaan myös terveellisiin elämäntapoihin, joihin kuuluvat mm. liikunta, ravinto, riittävä uni ja ehkäisevä päihdetyö (tupakka, nuuska, alkoholi ja huumeet). Lasten ja nuorten tunteisiin sosiaalsiin ja

hyvinvoinnin haasteisiin (esim. yksinäisyyden ja ahdistuneisuuden tunne) puututaan yhdessä oppilashuollon henkilöstön kanssa. Perusopetuksen jälkeisiä toisen asteen opintoja seurataan VALPAS- järjestelmän kautta. Opetustoiminnassa on useita vuonna 2026 jatkuvia, OKM:n ja AVI:n rahoittamia hankkeita (esim. tasa-arvo ja koulu PersonalTrainer).

Lukion toiminnan keskiössä ovat sekä laadukas, jatko-opintovalmiuksiin keskittyvät opetustoiminta, että opiskelijoiden kokonaisvaltainen hyvinvointi. Vieremän lukio painottaa vahvasti kansainvälisyysopintoja laajalla opintojaksotarjonnalla eri kielissä ja myös mahdollistamalla vuosittain kv-opintomatkoja. Lukio painottaa myös yrittäjyyskasvatusta.

Kansalaisopisto tukee kuntalaisten hyvinvointia, osaamista ja yhteisöllisyyttä sekä vahvistaa kunnan elinvoimaa tarjoamalla monipuolista, kaikille avointa koulutusta ja kulttuuritoimintaa. Painopisteenä on elinikäisen oppimisen mahdollistaminen ja hyvinvoinnin edistäminen tarjoamalla koulutusta pääasiassa lähiopetuksena sekä lisäksi etä- ja hybridiopetuksena. Toiminta on osa kylien elinvoimaisuuden säilyttämistä. Kansalaisopisto on aktiivisesti mukana Pohjois-Savon ja Sisä-Savon kansalaisopistojen yhteisessä Kansainvälisyshankkeessa.

Kirjaston toiminnan painopisteitä ovat osallisuus ja demokratia. Kirjasto edistää toimivia kirjastolain määrittämiä tavoitteita: Yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen, demokratiaan ja sananvapauteen. Kirjastopalvelut toteutetaan pääkirjastossa ja kirjasto-/monipalveluauto Kulkurissa. Toimintaa toteutetaan ja kehitetään aktiivisessa yhteistyössä kuntalaisten, muiden viranomaisten, järjestöjen ja Rutakko-kirjastoverkon kanssa.

Kulttuuritoimen painopistealueina on kaikkien saatavilla olevien, monipuolisten ja asukaslähtöisten tapahtumien ja retkien järjestäminen, omatoimisen kulttuurin ja taiteen harrastamisen mahdollistaminen, kulttuurihyvinvoinnin edistäminen sekä museotoiminnan ja tapahtumamarkkinoinnin kehittäminen. Kulttuuritoimi on aktiivisesti mukana Ylä-Savon kulttuuritoimien verkostossa ja yhteisissä hankkeissa.

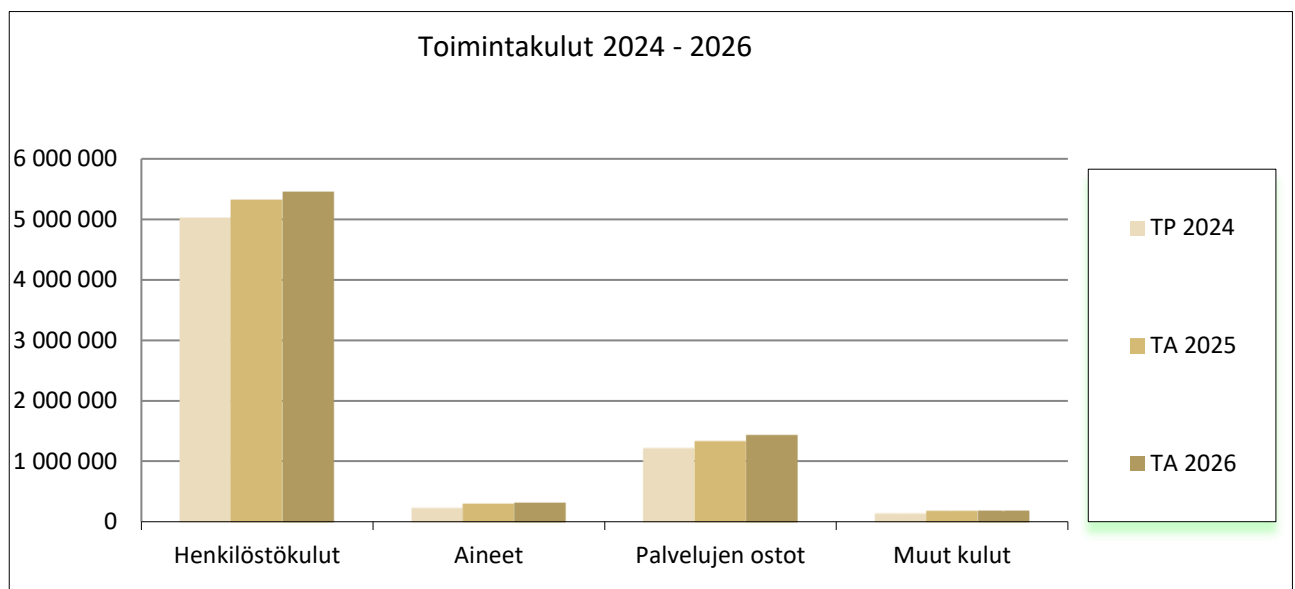
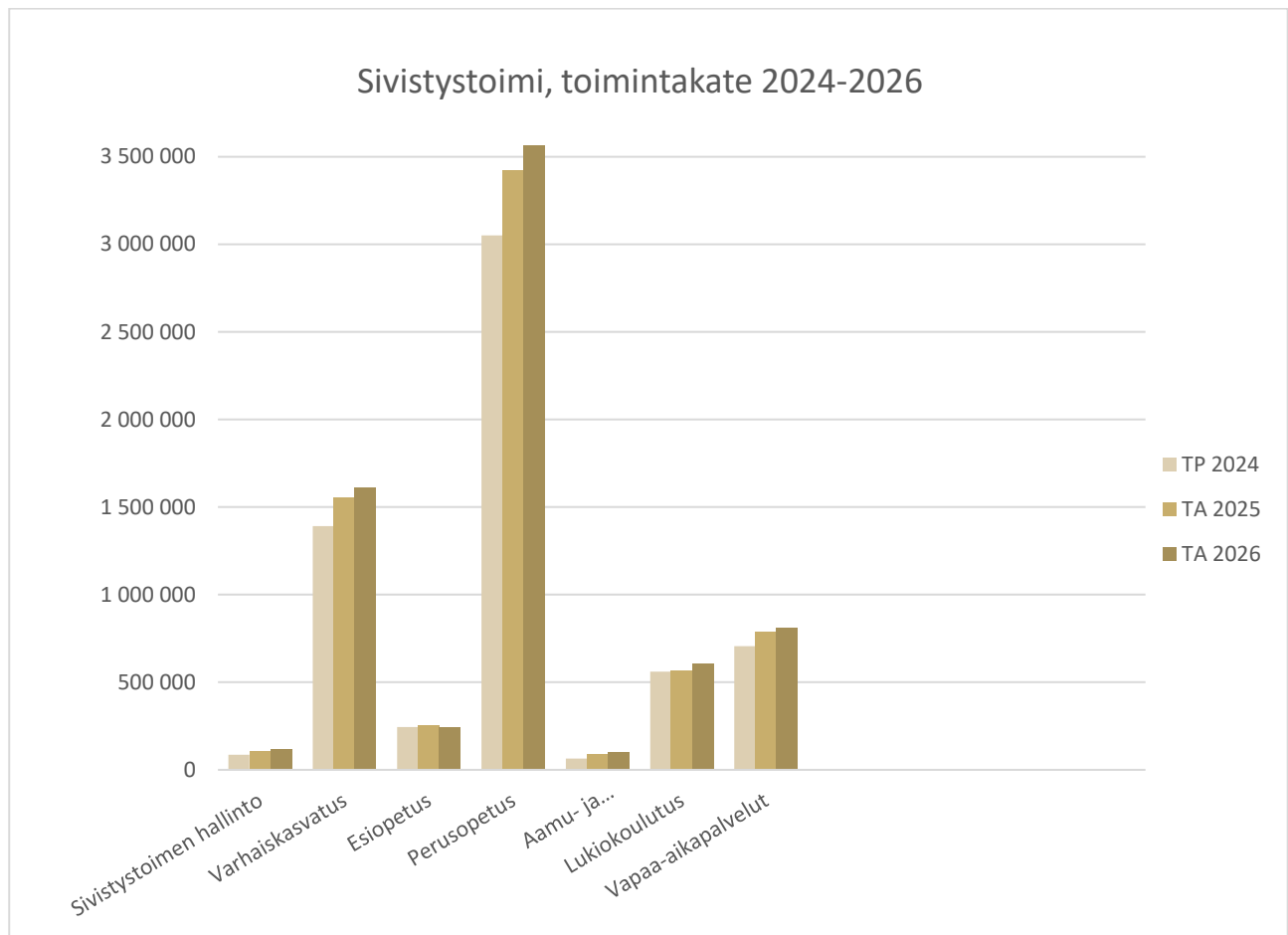
Liikuntatoimen painopisteenä on tarjota monipuolisia liikuntapalveluja ottaen huomioon myös erityisryhmiin kuuluva väestö. Liikunnan tulee olla keskeinen osa ennaltaehkäisevää terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, sairauksien hoitoa ja kuntoutusta. Liikuntaneuvonnan ja elintapaohjauksen palveluketjujen saumattomuus tulee varmistaa hyte-alueen ja kunnan välillä.

Nuorisotoimen painopistealueena on nuorisovaltuuston toiminnan kehittäminen ja vetovoimatekijöiden toteutus esim. some-kanavien avulla. Nuorisotoimi ylläpitää sekä kehittää avin hankkeiden avulla Harrastamisen Suomen mallin sekä paikallisen harrastustoiminnan kautta koululaisten kerhotoimintaa. Nuorisotoimi ylläpitää sekä kehittää loma-aikojen leiri- ja reissutoimintoja. Lisäksi painopistealueena on nuorten aktivointi nuorisotalon- ja vapaa-aikatoimintaan, esimerkiksi nuorisotila-, tapahtuma- ja retkitoimintaan. Lapsia ja nuoria osallistetaan toiminnan suunnitteluun sekä toteutukseen.

Hyvinvointipalvelujen painopisteenä on tehdä ennalta ehkäisevää hyvinvointityötä, järjestämällä ja nostamalla esille terveyttä ja hyvinvointia tukevaa toimintaa ja toimintaedellytyksiä. Hyvinvointipalvelutuotanto rakennetaan kuntalaisten tarpeita vastaavaksi ja toiminnan suunnittelussa huomioidaan viimeisin indikaattoritieto kunnan ja alueen asukkaiden hyvinvoinnista.

30 SIVISTYSLAUTAKUNTA	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	538 301	388 080	356 580	363 170	377 740
Toimintamenot	-6 642 796	-7 158 080	-7 399 580	-7 490 260	-7 587 800
Toimintakate (Netto)	-6 104 495	-6 770 000	-7 043 000	-7 127 090	-7 210 060
Sisäiset tulot	808	0	0	0	0
Sisäiset menot	-2 142 209	-2 177 549	-2 333 879	-2 374 050	-2 472 420
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-79 475	-93 875	-134 483	-137 050	-142 880
Muut laskennalliset kustannukset	-554 315	-544 796	-582 780	-593 850	-594 430
Laskennalliset tuotot	141 329	120 090	129 970	132 440	133 020
Tehtävän kokonaiskustannukset	-9 277 466	-9 854 210	-10 320 752	-10 462 770	-10 664 510

Toimielin: **Sivistyslautakunta**
 Tilivelvollinen: **Sivistysjohtaja**
 Tilitunnus: **30**

Toimielin:	Sivistyslautakunta
Tulosalue:	Sivistystoimen hallinto
Tilivelvollinen:	Sivistysjohtaja
Tilitunnus:	300

Palveluajatus/toiminta-ajatus:

Vieremän sivistystoimi järjestää laadukkaan varhaiskasvatuksen, koulujen oppilaille hyvään yleissivistykseen tarvittavat tiedot ja taidot sekä valmiudet jatko-opintoihin ja yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin tukien kotien kasvatusta, järjestämällä oppilaat yksilöinä huomioivaa sekä omavastuisuutta ja oppilaiden aktiivisuutta korostavaa opetusta. Sivistystoimi hallinnoi kunnan järjestämää monipuolista vapaa-ajan toimintaa ja hyvinvointityön toteutumista kuntastrategian mukaisesti.

Painopisteet ja tavoitteet	Toimenpide	Mittari
Kehittää koko sivistystoimen aluetta	Kehittää osastokokouksia ja yhteistyötä sivistystoimen välillä	Osastokokousten ja yhteisten tapahtumien lukumäärä

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Esiopetuksen, perusopetuksen ja lukio-opetuksen piirissä olevien oppilaiden lukumäärä (20.9.2025)	422,5	4 19	404	404	405

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Henkilöstön lukumäärä:					
Toimistonhoitaja	1	1	1	1	1
Sivistystoimenjohtaja/Kirkonkylänkoulun rehtori	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5

300 SIVISTYSTOIMEN HALLINTO	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	1 451	450	450	460	480
Toimintamenot	-87 986	-105 540	-115 360	-117 490	-122 010
Toimintakate (Netto)	-86 535	-105 090	-114 910	-117 030	-121 530
Sisäiset menot	-91	-500	-560	-570	-590
Laskennalliset kustannukset					
Laskennalliset tuotot	88 077	105 590	115 470	117 660	117 660
Tehtävän kokonaiskustannukset	0	-450	-450	-400	-4 940

Toimielin:	Sivistyslautakunta
Tulosalue:	Varhaiskasvatus
Tilivelvollinen:	Sivistysjohtaja
Tilitunnus:	310

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Vieremän varhaiskasvatussuunnitelman pohjana ovat valtakunnalliset Varhaiskasvatus-suunnitelman perusteet 2022 ja paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma, joka on päivitetty 2024. Varhaiskasvatusta järjestetään alle esikouluikäisille lapsille päiväkoti Nuppulan kuudessa ryhmässä. Ryhmistä kolme on Härköniemessä, jossa toimii myös vuoroahoito. Kolme päiväkotiryhmää toimii ns. satelliittiryhminä: päiväkotiryhmä Y-talon Viskarit Huoltotiellä Y-talolla ja päiväkotiryhmä Muksula Yrjöläntiellä kirkonkylällä sekä päiväkotiryhmä Vekula Salahmilla samassa kiinteistössä Pohjoisen maaseutukoulun kanssa.

Vuoroahoito on varhaiskasvatuspalvelua, joka sijoittuu normaalien aukioloaikojen (ma-pe klo 7–17) ulkopuolelle. Oikeus vuoroahoitoon on lapsen molempien huoltajien samanaikaisen (tai yksinhuoltajan) päätoimisen työssäkäynnin ajaksi etukäteen varattujen hoitoaikojen perusteella. Kunnan järjestämän varhaiskasvatuspalvelun vaihtoehtona voi perhe, jossa on alle 3-vuotias lapsi, valita lasten kotihoidon tuen. Marraskuusta 2019 alkaen varhaiskasvatus on tarjonnut alle kouluikäisten lasten perheille avoimen kohtaamispaikan, perhekerho Vipeltäjät perjantaisin klo 9–12 kunnan nuorisotilassa.

Toimintaympäristön muutos:

Varhaiskasvatusympäristöjen kehittäminen: 5-vuotinen leikkiympäristöjen kehittämissuunnitelma, jonka mukaan leikkiympäristöjä uudistetaan.

Painopisteet ja tavoitteet

1. Perheiden tukeminen heidän kasvatustehtävässään sekä lasten ja huoltajien osallisuuden vahvistaminen.
2. Pedagogiikan vahvistaminen varhaiskasvatuksessa ja henkilöstön täydennyskoulutus.
3. Varhaiskasvatuksen oppimis- ja leikkiympäristöjen kehittäminen (kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen).

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2023	2024	2026	2027	2028
Varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten lukumäärä	91	105	100	85	85
Alle 3-vuotiaiden lukumäärä	24	35	33	30	30
Kotihoidontuen piirissä olevien lasten lukumäärä	25	25	23	20	20

Tuotannontekijät/suoritteet: Luvut sisältävät ulkoiset menot ja tulot.	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Varhaiskasvatus: euroa/vuosi/kokopäiväpaikka	12 000	10 000	12 000	12 000	12 000
Lasten kotihoidontuki: euroa/vuosi/kotona	3330	3190	3 200	3 200	3 200
Henkilöstön määrä	26	27	26	27	26

310 VARHAISKASVATUS	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	104 835	135 600	141 100	143 780	149 490
Toimintamenot	-1 496 486	-1 690 900	-1 753 180	-1 784 830	-1 851 980
Toimintakate (Netto)	-1 391 651	-1 555 300	-1 612 080	-1 641 050	-1 702 490
Sisäiset menot	-246 951	-274 022	-278 623	-284 010	-295 200
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-2	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-115 262	-138 697	-141 070	-143 750	-144 330
Laskennalliset tuotot	17 207	14 500	14 500	14 780	15 360
Tehtävän kokonaiskustannukset	1 841 494	-2 089 119	-2 158 373	-2 197 810	-2 276 150

Toimielin:	Sivistyslautakunta
Vastuualue:	Esiopetus
Tilivelvollinen:	Sivistysjohtaja
Tilitunnus:	320

Palveluajatus/toiminta-ajatus:

Vieremän esiopetussuunnitelman pohjana ovat valtakunnalliset esiopetussuunnitelman perusteet. Esiopetusta annetaan 700 tuntia vuodessa ja esioppilaan työpäivä on enintään viisituntinen. Esiopetus järjestetään koulujen yhteydessä, maaseutukouluilla ryhmä voi olla yhdysluokkana.

Esiopetuksen tehtävänä on edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Esiopetus luo perustaa elinikäiselle oppimiselle, mutta siinä ei vielä lapselle aseteta erillisiä tiedollisia tavoitteita.

Tavoitteet:

Tavoitteen kohde	Mittari	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
				2026	2027	2028
Laadukas opetus	Pätevien opettajien tuntien osuus kokonaistuntimäärästä, %	100	100	100	100	100
Henkilöstön ammattitaito						
Opetus järjestetään taloudellisesti	Esikoulun kustannukset toimintakate euroa/oppilas	11 437	8382	12 736	12 736	12 736

Kysyntä- ja laajuustiedot: (koulujen esioppilaat)	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Oppilasmäärä 20.9.2025	29	30	19	16	19

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Opettajien lukumäärä 31.12.2025, 1.8.2026	1,83	1,83	2,4/2,22	2,22	2,22
Koulunkäynnin ohjaajien lukumäärä 31.12.2025	1,24	1,24	0,62	0,62	0,62

320 ESIOPETUS	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	391	1 080	1 080	1 100	1 140
Toimintamenot	-244 088	-252 550	-243 080	248 650	-257 490
Toimintakate (Netto)	-243 696	-251 470	-242 000	-247 550	-256 350
Sisäiset menot	-87 978	-76 663	-82 382	-92 350	-87 290
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-21 439	-13 002	-19 000	-19 360	-19 360
Laskennalliset tuotot	1 992	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-351 512	-342 215	-344 462	-360 360	-364 140

Toimielin:	Sivistyslautakunta
Vastuualue:	Perusopetus
Tilivelvollinen:	Sivistysjohtaja
Tilitunnus:	330

Palveluajatus/toiminta-ajatus:

Vieremän kunnassa perusopetusta annetaan maaseutukouluilla ja koulukeskuksessa, jossa on luokat 1–9. Esiopetusta annetaan Kirkonkylän koululla sekä maaseutukoulujen yhdysluokissa kaikilla kyläkouluilla. Mikäli jonkun maaseutukoulun toteutunut oppilasmäärä on alle 25 kahtena vuotena peräkkäin, koulu lakkautetaan. Oppilasmäärien tarkastelu on aloitettu lukuvuodesta 2024–25. Oppilaat siirtyvät koulun lakkautuessa Kirkonkylän koulun oppilaiksi. **Itäisen koulun oppilasmäärä on ollut alle 25 oppilasta lukuvuonna 2024 - 2025, ja on edelleen alle 25 oppilasta lukuvuonna 2025 - 2026. Itäisen koulun toiminta päättyy 1.8.2026 alkaen.** Eteläinen koulu jatkaa väestötiloissa Kyrönniemessä.

Painopisteet ja tavoitteet:	Toimenpide	Mittari
Tunne-, vuorovaikutus- ja kaveritaidot, terveelliset elintavat, hyvät käytöstavat ja hyvinvointi	Oppilaita kannustetaan terveellisiin elintapoihin, hyvään käytökseen ja opetetaan vuorovaikutus- ja kaveritaitoja. Huomaa Hyvä - oppitunti joka kuu-kausi. Välituntitoiminnan aktivointi järjestämällä teemavälitunteja.	
Digiosaamisen kehittäminen	OKKU-hanke, jossa päivitetään ja laaditaan perusopetukseen vuosiluokittain etenevä digiosaamisen jatkumo. Tämä tuodaan käytäntöön vuonna 2026.	

	Mittari	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
				2026	2027	2028
Laadukas opetus	Valtakunnallisissa kokeissa arvosanojen keskiarvo - 6. luokan englanti - 9. luokan äidinkieli - 9. luokan fysiikka - 9. luokan matematiikka	Vähintään keskitasoa	Vähintään keskitasoa	Vähintään keskitasoa	Vähintään keskitasoa	Vähintään keskitasoa
Henkilöstön ammattitaito	Pätevien opettajien tuntien osuus kokonaistuntimäärästä %	> 90	> 90	> 90	> 90	> 90
Opetus järjestetään taloudellisesti	Peruskoulun kustannukset toimintakate euroa/oppilas Keskim. ryhmäkoko oppilasmäärä/opettaja	13 455 12,5	9 688 n 17	10 037 n 17	10 037 n 17	10 037 n 17

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Peruskoulujen oppilasmäärä 20.9.2025 Laskeva oppilasmäärä voi vaikuttaa tuotannontekijöiden määriin	354	353	355	355	355

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Peruskoulujen opettajien lkm. 31.12.2025/1.8.2026	28,41/28,38	28,41/28,38	27,54/26,98	26,98	26,98
Koulut; lukumäärä 31.12.2025, 1.8.2026	4	4	4 / 3	3	3
Opetustunnit, laskennallinen tuntikehys	794/824	794 / 824	824 / 835	835	835
Koulusihteeri	1	1	1	1	1
Koulunkäynnin ohjaajien lkm. 31.12.2025/1.8.2026	11,13	11,13	11,89/11,56	11,56	11,56

330 PERUSOPETUS	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	246 332	170 020	130 020	132 320	137 750
Toimintamenot	-3 298 009	-3 590 110	-3 693 430	-3 715 290	-3 670 530
Toimintakate (Netto)	-3 051 677	-3 420 090	-3 563 410	-3 582 970	-3 532 780
Sisäiset menot	-1 233 819	-1 251 317	-1 400 663	-1 419 850	-1 483 820
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-45 860	-38 847	-58 410	-59 520	-61 870
Muut laskennalliset kustannukset	-295 127	-276 436	-293 110	-298 680	-298 680
Laskennalliset tuotot	29 549	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 843 266	-5 156 710	-5 445 613	5 493 340	-5 514 900

Toimielin:	Sivistyslautakunta
Tulosalue:	Aamu- ja iltapäivätoiminta
Tilivelvollinen:	Sivistysjohtaja
Tilitunnus:	340

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Sivistyslautakunta järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa 1–2 luokan oppilaille ja esikoululaisille kaikkien alakoulujen yhteydessä koulupäivinä, lukuun ottamatta lauantaikoulupäiviä. Rajatun oppilaskohtaisen tuen päätöksen saaneilla oppilailla on mahdollisuus osallistua toimintaan koko peruskoulun ajan. Toiminta toteutetaan kunnan omana työnä ja ohjaajina toimivat koulunkäynnin ohjaajat. Lomakerho järjestetään yhteistyössä 4H:n kanssa, mikäli osallistujia ilmoittautuu riittävästi. Tarvittaessa lomakerho järjestetään Kirkonkylän koululla. Sivistyslautakunta hyväksyy toimintasuunnitelman toimintakausittain.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet:

1. Järjestetään laadukasta aamu- ja iltapäivätoimintaa kaikkien koulujen yhteydessä.
2. Pyritään aktivoimaan mahdollisimman monet vanhemmat ja lapset osallistumaan opetushallituksen toimeenpanemaan seurantaan internetissä. Osallistutaan valtakunnallisiin kehittämiskampanjoihin.
3. Pyritään saamaan ohjaajat alueellisiin koulutuksiin tai muihin sopiviin koulutuksiin.
4. Laadukkaan aamu- ja iltapäivätoiminnan takaamiseksi ohjaajien kuormitusta pyritään vähentämään lomakautena tekemällä yhteistyötä kunnan muiden toimijoiden kanssa.

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Oppilaat aamu- ja iltapäivätoiminnassa	58/53	56/58	56/58	50/51	48/49

340 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	31 550	24 500	24 500	24 970	25 960
Toimintamenot	-96 038	-114 460	-123 710	-126 060	-131 040
Toimintakate (Netto)	-64 488	-89 960	-99 210	-101 090	-105 080
Sisäiset menot	-103 329	-106 748	-75 586	-77 020	-80 060
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-13 099	-8 733	-9 670	-9 850	-9 850
Laskennalliset tuotot	1 425	0			
Tehtävän kokonaiskustannukset	-211 041	-229 941	-208 966	-212 930	-220 950

Toimielin:	Sivistyslautakunta
Tulosalue:	Lukiokoulutus
Tilivelvollinen:	Sivistysjohtaja
Tilitunnus:	350

Palveluajatus/toiminta-ajatus:

Vieremän lukio toimii lähilukiona oman kunnan ja lähialueiden oppilaiden jatkokoulutuskelpoisuuden takaavana yleislukiona, jonka toiminnoissa painotetaan monipuolisia opetusmenetelmiä ja arviointia. Näiden lisäksi lukion toimintakulttuurin keskiössä on luoda opiskelijoille yksilöllinen opintopolku, joka ohjaa heitä jatko-opintoihin ylemmälle asteelle. Vieremän lukio toimii läheisessä yhteistyössä sekä oman maakunnan lähilukioiden, että paikallisten yritysten kanssa (Ponsse Oyj ja kumppanuusyrittäjä). Lukiossa voi suorittaa myös yrittäjyys- ja teknologiaopintokokonaisuuksia.

Lukio painottaa vahvasti monipuolisia kansainvälisyysopintoja. Lukio toteuttaa vuosittain vähintään yhden monialaisen kansainvälisyysprojektin. Tämä näkyy myös lukion laajana kielivalikoimana ja myös vieraiden kulttuureiden opintojaksoina.

Lukio-opintojen perusta on tehtyjen lukiouudistusten mukaisesti digitaalinen. Opiskelijat perehtyvät sähköiseen pedagogiikkaan laajasti koko lukio-opintojen keston ajan eri oppiaineissa ja myös ict-kursseina (sähköiset oppimateriaalit ja kokeet). Myös ylioppilastutkinto suoritetaan tietokoneiden avulla. Vieremän lukiossa opiskelijat saavat hyvät edellytykset ko. opetukseen ja kokeiden suorittamiseen lukion uuden paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti.

Painopisteet ja tavoitteet:

1. Laadukas ja opiskelijakeskeinen pedagogiikka
2. Uuden sähköisen koejärjestelmän (Abitti2) käyttöönotto
3. Yhteistyö lähilukioiden ja yritystoiminnan kanssa
4. Laaja kansainvälisyystyö (kielivalinnat, omat kansainvälisyyskurssit)

Toimenpiteet	Mittarit	2025
Yrittäjyys- ja teknologiapainotteiset kurssit	Opiskelijoiden määrä	10
Toisen vieraan kielen uudet opetusratkaisut	Opiskelijoiden määrä	18

Tavoitteen kohde	Mittari	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
				2026	2027	2028
Opetus toteutuu laadullisesti ja määrällisesti hyvän tasoisena	Keskeyttäneiden osuus, %	8,3	< 5	< 5	< 5	< 5
	Tutkinnot suoritetaan tavoiteajassa, suoritaneiden osuus, %	100,0	90,0	90,0	90,0	90,0
Opetus järjestetään taloudellisesti ja toimivasti	Lukion oppilaiden kustannukset toimintakate euroa/oppilas	17 425	15 651	19 440	19 440	19 440
	Keskimääräinen ryhmä koko - oppilasmäärä/opettaja	n. 10	n. 15	n. 15	n. 14	n. 14
Henkilöstön ammattitaito	Pätevien opettajien tuntien osuus kokonaistuntimäärästä, %	>90	> 90	> 90	> 90	> 90

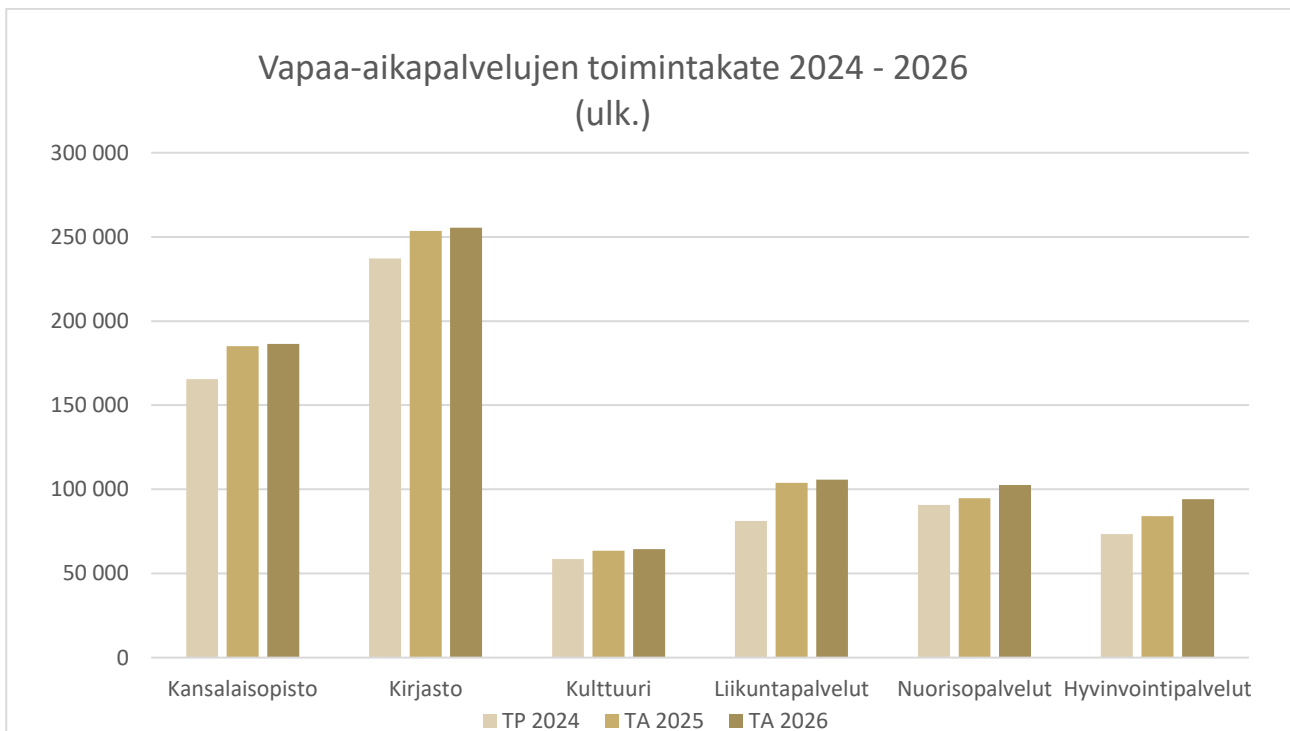
Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
			2026	2027	2028
Oppilaiden lukumäärä 20.9.2025	39,5	36	31	31	31

Tuotannon tekijät/suoritteet:	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
			2026	2027	2028
Opettajien määrä 31.12.2025/1.8.2026	5,79/5,91	5,79/5,91	5,69	5,69	5,69
Opetustunnit, laskennallinen tuntikehys	154	154	154	154	154

350 LUKIOKOULUTUS	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	8 818	11 000	11 000	11 210	11 650
Toimintamenot	-568 833	-574 440	-613 650	-625 310	-649 030
Toimintakate (Netto)	-560 015	-563 440	-602 650	-614 100	-637 380
Sisäiset menot	-121 631	-123 333	-108 155	-105 840	-114 570
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-6 646	-2 120	-7 543	-7 690	-7 990
Muut laskennalliset kustannukset	-43 542	-39 422	-48 490	-49 410	-49 410
Laskennalliset tuotot	3 079	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-737 574	-739 315	-777 838	-788 250	-821 000

Toimielin: Sivistyslautakunta
Tulosalue: Vapaa-aikapalvelut
Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
Tilitunnus: 360

360 VAPAA-AIKAPALVELUT	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	144 923	45 430	48 430	49 330	51 270
Toimintamenot	-851 356	-830 080	-857 170	-872 630	-905 720
Toimintakate (Netto)	-706 433	-784 650	-808 740	-823 300	-854 450
Sisäiset tulot	808	0	0	0	0
Sisäiset menot	-348 410	-344 966	-387 910	-394 410	-410 890
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-26 968	-52 908	-68 530	-69 840	-73 020
Muut laskennalliset kustannukset	-65 846	-68 506	-71 440	-72 800	-72 800
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 292 580	-1 296 460	-1 385 050	-1 409 680	-1 462 430

Toimielin:	Sivistyslautakunta
Tulosalue:	Kansalaisopisto
Tilivelvollinen:	Sivistysjohtaja
Tilitunnus:	3610

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Kansalaisopisto edistää elinikäisen oppimisen periaatteiden toteutumista tarjoamalla monipuolista taide-, taito- ja tietoaineiden opetusta. Toiminta tukee kuntalaisten persoonallisuuden ja kansalaisvalmiuksien kehittymistä sekä antaa valmiuksia toimia yhteisöissä. Opisto edistää tasa-arvoa, moniarvoisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä tukee työelämän tarpeita ja harrastustoimintaa. Opetus täydentää pohjakoulutusta, valmentaa jatko-opintoihin ja ylläpitää yksilön psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet:

Kansalaisopisto tarjoaa eri-ikäisille kuntalaisille mahdollisuuden opiskeluun, itsensä kehittämiseen ja uusien taitojen oppimiseen. Opetusta järjestetään sekä taajamassa että kylillä kuntalaisten tarpeet huomioiden. Monipuolinen toiminta tukee hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä sekä innostaa kuntalaisia aktiivisuuteen elämän eri osa-alueilla.

1. Kansalaisopiston koulutus järjestetään pääosin lähipalveluna, ja sen toiminta tukee kylien elinvoimaisuuden säilymistä.
2. Kansalaisopistossa kehitetään etä- ja hybridiopetusta sekä niiden välittämistä opiskelijoille.
3. Etäluentoja tarjotaan yhteistyössä Vanhustyön Keskusliiton ja Kuopion kansalaisopiston kanssa.
4. Kansalaisopisto on aktiivisesti mukana Pohjois-Savon ja Sisä-Savon kansalaisopistojen yhteisessä Erasmus+ akkreditoinnissa.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2024	2025	2026	2027	2028
Kansalaisopiston hallinto: * tehokas ja taloudellinen hallinto	euroa / opetustunti	25,93	25,54	25,97	26,34	26,53
	euroa / toimihenkilö	66 552	88 547	67 510	68 481	68 966
Kansalaisopiston opetus: * kuntalaisille korkeatasoista opetusta itsensä kehittämiseen	euroa / opetustunti	45,31	45,62	45,63	45,63	45,63
	euroa / opettaja	2 643	2 965	2 966	2 966	2 966

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Opetustunnit, valtionosuuteen oikeuttavat	2 567	2 600	2 600	2 600	2 600
Opetustunnit, hankerahoitus					
Opiskelijamäärä	675	550	550	550	550
Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Opettajien lukumäärä	44	40	40	40	40
Muu henkilöstö	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75
Opetustunti euroa / opettaja	2 643	2 965	2 966	2 966	2 966
Opetustunti euroa / opiskelija	172	216	216	216	216

3610 KANSALAIPOPISTO	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	29 168	19 330	22 330	22 750	23 650
Toimintamenot	-194 618	-204 340	-208 730	-212 660	-221 060
Toimintakate (Netto)	-165 450	-185 010	-186 400	-189 910	-197 410
Sisäiset tulot	708	0	0	0	0
Sisäiset menot	-18 109	-18 069	-20 842	-21 240	-22 060
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-12 466	-15 582	-16 290	-16 600	-16 600
Tehtävän kokonaiskustannukset	-225 194	-237 991	-245 862	-250 500	-259 720

Toimielin:	Sivistyslautakunta
Tulosalue:	Kirjasto
Tilivelvollinen:	Sivistysjohtaja
Tilitunnus:	3620

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Kirjasto palvelee kuntalaisia heidän tiedontarpeissaan, edistää lukemista ja monilukutaitoa sekä luo edellytyksiä lukemiseen ja harrastamiseen tarjoamalla käyttöön ajantasaisen ja monipuolisen kokoelman, tilat, ajanmukaiset ja laadukkaat tiedonhakumenetelmät ja -välineet sekä henkilökunnan asiantuntemuksen ja osaamisen.

Painopisteet ja tavoitteet	Toimenpide	Mittari
Kirjastopalveluiden tarjoaminen kaikille kuntalaisille ja monipuolisen lukutaidon edistäminen	Monipuolisen ja uudistuvan kokoelman ylläpitäminen (hankinnat ja poistot), tietopalvelu, lukemisen edistäminen sekä monipuolisten kirjallisuus- ja kulttuuritapahtumien mahdollistaminen	Kirjastopalvelujen käyttö-, lainaus- ja kävijämäärät, Tapahtumien kävijämäärät

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2024	2025	2026	2027	2028
Monipuolisen kirjastoaineiston hankinta	* kirjat kpl / 1000 as.	470	560	500	500	500
	* muu aineisto kpl/1000 as.	42	85	85	85	85
	* sanoma- ja aikakauslehdet					
	vsk / 1000 as.	20	23	23	23	23

Kysyntä- ja laajuustiedot	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Lainaajien lukumäärä	1 091	1 250	1 250	1 250	1 250
Lainat / vuosi	43 469	52 000	50 000	50 000	50 000
euroa / laina	7,19	4,66	6	6,5	6,5
euroa / asukas (31.7.2025, 3346 as.)	93	67,65	70	75	80

Tuotannon tekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Henkilöstön lukumäärä	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Aukiolotunnit	4887	5400	5400	5400	5400
Aineisto, kpl	58 013	54 000	54 000	54 000	54 000
Lainaukset / asukas	13	14	14	14	14
Kirjastokäynnit / asukas	7,14	10	10	10	10
Tapahtumien osallistujamäärä (kirjasto pääasiallisena järjestäjänä)	2255	-	1500	1500	1500

3620 KIRJASTO	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	14 373	3 900	3 900	3 960	4 130
Toimintamenot	-251 645	-257 540	-259 360	-264 100	-274 340
Toimintakate (Netto)	-237 273	-253 640	-255 460	-260 140	-270 210
Sisäiset menot	-78 053	-78 927	-77 701	-78 300	-82 310
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-12 332	-18 125	-15 385	-15 680	-16 300
Muut laskennalliset kustannukset	-19 321	-20 741	-20 610	-21 000	-21 000
Tehtävän kokonaiskustannukset	-361 352	-375 333	-373 056	-379 080	-393 950

Toimielin:	Sivistyslautakunta
Tulosalue:	Kulttuuri
Tilivelvollinen:	Sivistysjohtaja
Tilitunnus:	3630

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Kulttuuritoimi järjestää eri-ikäisille kuntalaisille mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kulttuurin eri alueisiin ja kokea elämyksiä. Kulttuurin harrastamiseen tarjotaan tiloja ja välineitä Luovassa tilassa. Kaikukortti-toimintaa kehitetään. Kulttuuritoiminnalla rakennetaan myönteistä kunnan imagoa myös kuntaan muuttaville uusille asukkaille.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet:

1. Kulttuuritoimi järjestää yksin ja yhdessä eri järjestöjen, yhteisöjen ja yritysten kanssa kulttuuritapahtumia ja retkiä.
2. Jokainen lapsi ja nuori osallistuu yhteen kulttuuritapahtumaan.
3. Ikääntyville järjestetään omia kulttuuritilaisuuksia erityisesti vanhustenviikolla.
4. Työkäisille suunnattua kulttuuritoimintaa kehitetään, ja erityisryhmien ja vähemmistöön kuuluvien tarpeet pyritään huomioimaan toimintaa järjestettäessä.
5. Museotoimintaa kehitetään mm. järjestämällä vuoden aikana erilaisia tapahtumia museoalueella.
6. Kulttuuritoimi on aktiivisesti mukana Ylä-Savon kulttuuritoimien verkostossa ja Pohjois-Savon kulttuuritoimien yhteisissä hankkeissa.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2024	2025	2026	2027	2028
Laadukas kulttuuripalvelu	euroa / asukasmäärä (31.7.2025, 3346 as.)	18,37	19,11	19,42	19,50	19,54

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Kulttuuripalvelujen käyttäjien lukumäärä	2 800	1 000	1 000	1 000	1 000
Luovan tilan käyttökerrat			20	20	20

Tuotannontekijät/suoritteet	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Kulttuuritapahtumien lukumäärä	31	8	8	8	8
Henkilöstö	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

3630 KULTTUURI	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	6 000	0	0	0	0
Toimintamenot	-64 575	-63 510	-64 560	-65 730	-68 250
Toimintakate (Netto)	-58 575	-63 510	-64 560	-65 730	-68 250
Sisäiset menot	-3 067	-2 832	-2 832	-2 890	-2 990
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-2 923	-1 233	-411	-420	-440
Muut laskennalliset kustannukset	-3 312	-4 938	-5 080	-5 180	-5 180
Tehtävän kokonaiskustannukset	-73 878	-72 513	-72 883	-74 220	-76 860

Sitova perustelu:

Yleinen kulttuuritoimi: Avustukset yhteisöille 900 euroa, stipendit peruskoulun ja lukion päättävälle oppilaille 300 euroa. Vieremän kulttuuripalkinto 250 euroa.

Toimielin:	Sivistyslautakunta
Vastuualue:	Liikuntapalvelut
Tilivelvollinen:	Sivistysjohtaja
Tilitunnus:	3640

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Liikuntatoimen palveluilla tuetaan ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa aktivoimalla kuntalaisia liikkumaan monipuolisesti. Liikuntatoimi luo edellytyksiä liikkumiseen tarjoamalla erilaisia liikuntapalveluja sekä tuemalla urheiluseuroja, eri järjestöjä ja liikuntatoimintaan suuntautunutta kansalaistoimintaa. Alle 18-vuotiaille vieremäläisille kaikkien liikuntapaikkojen käyttö on maksutonta. Vieremäläisille eläkeläisille, työttömille ja opiskelijoille kuntosalin käyttö on maksutonta. Vieremäläisille eläkeläisille liikuntasalin käyttö on maksutonta.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet:

Tavoitteena on luoda sellaiset edellytykset, että kuntalaisilla on mahdollisuus liikunnan harrastamiseen omien tavoitteidensa ja tarpeittensa mukaisesti. Tarjoamalla monipuolisia liikuntapalveluja ohjataan koko väestöä liikkumaan aktiivisesti, kannustetaan terveellisiin elämäntapoihin ja ennaltaehkäistään terveysvajeiden muodostumista.

1. Järjestetään erilaisia liikuntatapahtumia ja ohjattua liikuntatoimintaa eri kohderyhmille, ottaen huomioon erityisesti väestöryhmät, jotka jäävät yleisesti tarjolla olevien liikuntapalveluiden ulkopuolelle. Soveltavaa liikuntaa ja kotoutumista tukevia liikuntaharrastuksia järjestetään kaikille ikäryhmille.
2. Toimitaan yhteistyössä liikuntaa järjestävien tahojen kanssa erilaisten liikuntatapahtumien järjestämisessä.
3. Koulujen kanssa yhteistyössä järjestetään koululaisille erilaista liikuntatoimintaa.
4. Liikuntaneuvonnan palveluketjulla ennaltaehkäistään hyvinvointivajeita, tuetaan työkyvyn ylläpitoa ja tuetaan kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2024	2025	2026	2027	2028
Laadukkaat ja edulliset liikuntapalvelut	Liikuntapalvelujen euroa/asukas (31.7.25,3346 as.)	27,66	28,77	31,34		

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2027
Kilpailutapahtumien lukumäärät	11	9	11	11	11
- osanottajat	1465	900	1500	1500	1500
Kuntotapahtumien lukumäärät	18	15	18	18	18
- osanottajat	1030	750	1000	1000	1000
Ohjatut liikuntaryhmät / viikko	11	12	11	11	11
- kokoontumiskerrat (ohjauskerta/vuosi)	390	324	370	370	370
- osallistujien määrät yhteensä)	3974	2332	3700	3700	3700
Omatoimiset liikunta-aktiviteetit (mm. jumppavideot ja str *osallistujien keskiarvo kokoontumiskertaa kohden vuonna 2024 oli 13 hlöä. striimaukset)	4	4	26	26	26

*osallistujien keskiarvo kokoontumiskertaa kohden vuonna 2024 oli 13 hlöä.

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
* henkilöstön lukumäärä	1	1	1	1	1
* urheiluseurat, kpl	8	8	8	8	8
* sisäliikuntatilat, kpl	1	1	1	1	1
* ulkokentät, kpl	3	3	3	3	3
* hiihtoladut, km	30	30	30	30	30
* uimapaikat, kpl	4	4	4	4	4
* vaellusreitit, km	50	100	100	100	100

3640 LIIKUNTAPALVELUT	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	27 590	14 100	14 100	14 370	14 930
Toimintamenot	-108 708	-117 860	-119 910	-121 770	-125 890
Toimintakate (Netto)	-81 118	-103 760	-105 810	-107 400	-110 960
Sisäiset tulot	100	0	0	0	0
Sisäiset menot	-232 622	-232 658	-239 977	-244 540	-254 230
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-11 712	-33 550	-52 734	-53 740	-56 280
Muut laskennalliset kustannukset	-20 003	-13 598	-13 490	-13 750	-13 750
Tehtävän kokonaiskustannukset	-373 045	-397 666	-426 111	-433 800	-450 150

Sitova perustelu:

Avustukset urheiluseuroille 16 000 euroa.

Toimitila-avustus kiinteistölle liikuntaan käytettyjen tuntien perusteella. Liikuntakäyttö kiinteistössä lisääntyy vuodelle 2026.

Menestyneiden urheilijoiden palkitsemiseen 2 300 euroa.

Stipendit peruskoulun ja lukion päättävälle oppilaille 200 euroa.

Toimielin:	Sivistyslautakunta
Vastuualue:	Nuorisopalvelut
Tilivelvollinen:	Sivistysjohtaja
Tilitunnus:	3650

Palveluajatus/Toiminta-ajatus, nuorisotyö ja nuorten ehkäisevä päihdetyö:

Nuorisotyön tarkoituksena on tukea lasten ja nuorten kasvua, osallisuutta, vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Nuorisotyössä pyritään edistämään nuorten yhdenvertaisuutta sekä tuetaan lasten ja nuorten harrastamista. Korostetaan terveitä elämäntapoja, kestäväää kehitystä sekä toteutetaan nuorille ehkäisevää päihdetyötä. Tätä ajatusta toteutetaan yhteistyössä kunnan eri toimialojen, järjestöjen, Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja lasten ja nuorten huoltajien kanssa.

Etsivä nuorisotyö ostetaan palveluntuottajalta. Nuorisotyön koordinoima monialainen työryhmä edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet:

1. Nuorisovaltuusto jatkaa toimintaansa, ottaen kantaa ajankohtaisiin kunnallisiin asioihin. Taataan toimintamahdollisuudet nuorisovaltuuston toiminnalle ja vaikuttamismahdollisuuksille. Nuorisovaltuusto tekee yhteistyötä Ylä-Savon muiden nuorisovaltuustojen kanssa.
2. Ylläpidetään säännöllistä nuorisotalon toimintaa yli 13-vuotiaille. Alle 13-vuotiaille nuorisotila on avoinna vähintään kaksi kertaa viikossa.
3. Järjestetään monipuolista tapahtuma-, retki- ja leiri toimintaa yhteistyössä järjestöjen, kunnan muun toimijoiden ja seurakunnan kanssa.
4. Nuorisotoimi koordinoi vapaa-aikatoimen ja järjestöjen AVIn rahoittamaa yhteistä kerhohanketta sekä Harrastamisen Suomen mallin hanketta. Kerhotarjotin pidetään monipuolisena.
5. Liikkuvan nuorisotyön edistäminen.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
				2026	2027	2028
Laadukkaat ja edulliset nuorisotoiminnan palvelut Alle 29-vuotiaat	Euroa/asukas	31,75	27,10	32,04	32,04	32,04
	(31.7.25,3346 as.) euroa/henkilö (842)	119,19	105,31	122,95	122,95	122,95

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
			2025	2026	2027
Tapahtumien lukumäärä	223	250	230	230	230
Osallistujat	2366	3 000	2500	2500	2500
AVI:n tukema koululaisten kerhotoiminta	22	22	15	15	15

Nuorisotilan käyttö 2024-2028	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
			2026	2027	2028
Nuorten illat käyttökerrat/kävijöitä	106/1054	120/1000	120/1000	120/1000	120/1000
Alakoululaisten illat	94/713	70/600	70/600	70/600	70/600
Kerhot/harjoitukset/ kokoukset/leirit	50/477	20/400	20/400	20/400	20/400
Järjestöjen päiväkäyttö	17/249	15/300	15/300	15/300	15/300
Järjestöjen iltakäyttö		20/200	10/100	10/100	10/100
Kansalaisopisto/Kulttuuritoimi	48/408	24/200	24/200	24/200	24/200
perhekerho	16/220		10/150	10/150	10/150
kunta päivähoito	174/433	30/100	30/100	30/100	30/100
Muu tilapäiskäyttö		6/100	6/100	6/100	6/100

3650 NUORISOPALVELUT		TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat						
	Toimintatulot	67 401	8 100	8 100	8 250	8 560
	Toimintamenot	-158 075	-102 860	-110 500	-112 500	-116 610
	Toimintakate (Netto)	-90 674	-94 760	-102 400	-104 250	-108 050
	Sisäiset menot	-16 539	-12 480	-32 799	-33 420	-34 730
Laskennalliset kustannukset						
	Muut laskennalliset kustannukset	-9 989	-7 241	-8 630	-8 790	-8 790
	Tehtävän kokonaiskustannukset	-184 603	-122 581	-151 929	-154 710	-160 130

Toimielin: Sivistyslautakunta
Tulosityksikkö: Hyvinvointipalvelut
Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja
Tilitunnus: 3670

Palveluajatus/Toiminta-ajatus

Vieremän kunnan hyvinvointipalvelut vastaa kuntalaisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämisestä. Hyvinvointipalvelut huolehtii valtuuston ohjaaman hyvinvointityön toteuttamisesta kuntastrategian mukaisesti. Hyvinvointipalvelutuotanto rakennetaan kuntalaisten tarpeita vastaavaksi. Hyvinvointipalvelut järjestää terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä tapahtumia ja toimintoja yhteistyössä hyvinvointialueen, naapurikuntien, yritysten ja muiden työnantajatahojen sekä yhdistysten ja seurojen kanssa. Hyvinvointipalveluissa työskentelee hyvinvointityöntekijä.

Painopisteet ja tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
<p>Tehdään ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä, järjestämällä monipuolisesti hyvinvoinnin ja terveyden eri osa-alueita edistävää toimintaa ja toimintamahdollisuuksia.</p> <p>Ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö lukeutuu hyvinvointityön kokonaisuuteen. Tavoitteena on edistää päihteettömiä elintapoja, ehkäistä päihdehaittoja, pyrkiä ymmärtämään päihdeilmiöitä, vahvistaa yksilön mielenterveyttä suojaavia tekijöitä ja rakenteita sekä vähentää yksilön tai yhteisöjen mielenterveyttä vaarantavia tekijöitä ja rakenteita.</p> <p>Yhtenä osa-alueena edistetään osallisuutta tarjoamalla kuntalaisille maksuton osallistumisen ja matalan kynnyksen kohtaamispaikka, yhteisötila Vire.</p>	<p>Hyvinvoinnin viikko-ohjelma, joka pitää sisällään monipuolisesti tavoitteita vastaavaa maksutonta toimintaa.</p> <p>Yksilöllinen liikunta- ja hyvinvointineuvonta kuntalaisille.</p> <p>Hyte-työn koordinointi sekä vaikuttavien hyte-menetelmien esille tuonti kunnan päättäjille sekä niiden toteutus hyvinvointitavoitteiden saavuttamiseksi.</p> <p>Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön konkreettisten toimenpiteiden toteutus yhteistyössä monialaisen työryhmän ja hyvinvointialueen kanssa.</p> <p>Yhteisötilassa järjestetään kaikille avoimia ja maksuttomia aamupaloja kaksi kertaa viikossa sekä tilassa järjestetään kunnan tukemana kaikille avointa ja yhteisöllistä kansalaistoimintaa.</p>	<p>Eri toimintojen ja tapahtumien lukumäärä sekä kokonaismäärä.</p> <p>Liikunta- ja hyvinvointineuvonnan käyttömäärä tunteissa.</p> <p>THL:n Teaviisarin tulokset</p> <p>Hyte-kerroin €/asukas</p> <p>Yhteisötila Vireen käyttömäärät/varaukset</p>

Tavoitteen kohde	Mittari	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
				2026	2027	2028
Laadukkaat ja edulliset hyvinvointipalvelut	Hyvinvointitoiminnan euroa/asukas (31.7.25,3346 as.)	10,2	11,60	11,60		
Monipuolinen, terveyttä ja hyvinvointia edistävä toiminta	Erilaisten toimintojen ja tapahtumien lukumäärä	20	20	20	20	20
	Toteutuneiden toimintojen (ryhmien) ja tapahtumien kokonaismäärä	45	65	65	65	65
Liikunta- ja hyvinvointineuvonta	Tuntimäärä	27	35	35	35	35
Yhteisötila Vireen käyttömäärät	Varauskerrat verkkokaupassa	-	160 (elo-lokakuu)	636 (160/3 kk x 12 kk)	636	636

3670 HYVINVOINTIPALVELUT	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	392	0	0	0	0
Toimintamenot	-73 735	-83 970	-94 110	-95 870	-99 570
Toimintakate (Netto)	-73 343	-83 970	-94 110	-95 870	-99 570
Sisäiset menot	-19	0	-13 759	-14 020	-14 570
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-754	-6 406	-7 340	-7 480	-7 480
Tehtävän kokonaiskustannukset	-74 508	-90 376	-115 209	-117 370	-121 620

Toimielin: Tekninen lautakunta
Tilivelvollinen: Tekninen johtaja
Tilitunnus: 50

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Perustehtävänä on viihtyisän ja turvallisen ympäristön kehittäminen ja ylläpito asumiseen, yrittämiseen ja vapaa-aikaan.

Asemakaava-alueen viher- ja muiden yleisten alueiden ylläpito.

Kiinteistöjen ylläpidon tehtävänä on pitää kunnan omistamat rakennukset käyttötarkoituksen edellyttämässä toimintakunnossa. Riittävällä kunnossapitotasolla voidaan varmistaa yhteisen omaisuuden säilyminen. Rakennusten huolellinen hoito ja kunnossapito lisäävät rakennuksen käyttöikä ja vähentää ennen aikaista peruskorjaustarvetta. Samalla se parantaa työskentelyolosuhteita.

Tekninen toimi ylläpitää vuokrattavat tilat taloudellisella sekä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kunnan metsätiloja hoidetaan metsätaloussuunnitelman mukaan.

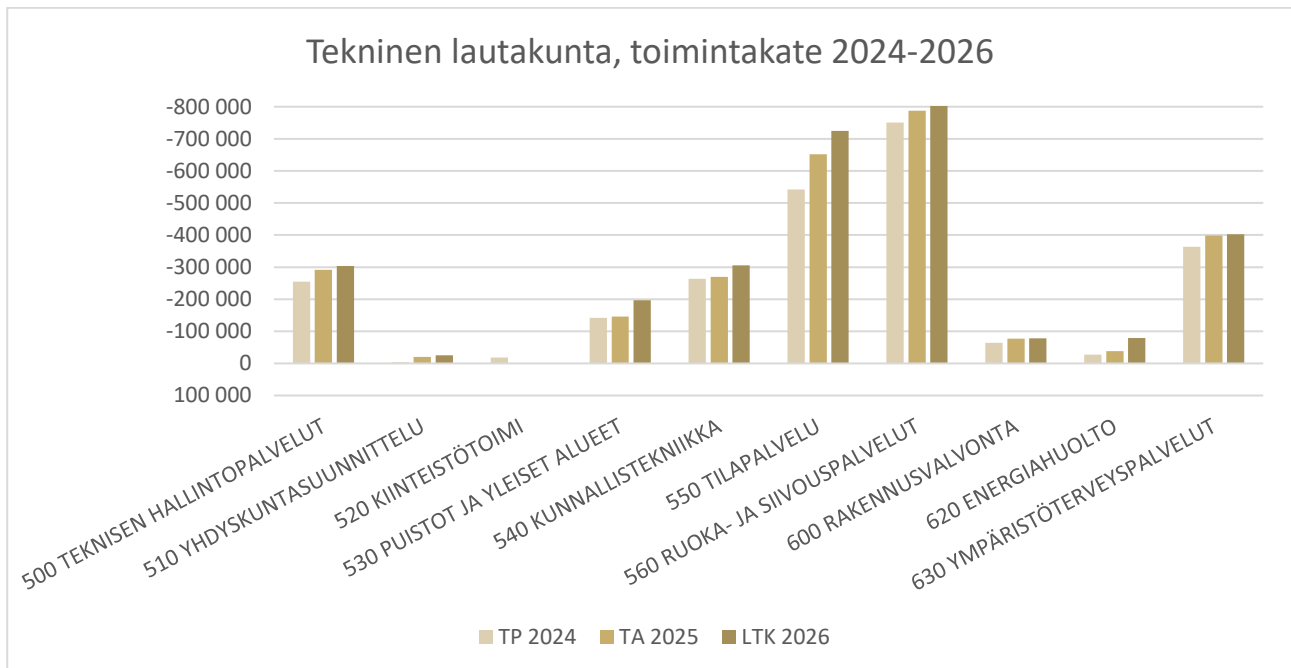
Toiminnan painopistealueet:

Painopistealueena suunnitelmakaudella 2026–2028

Katusaneerausten toteuttaminen

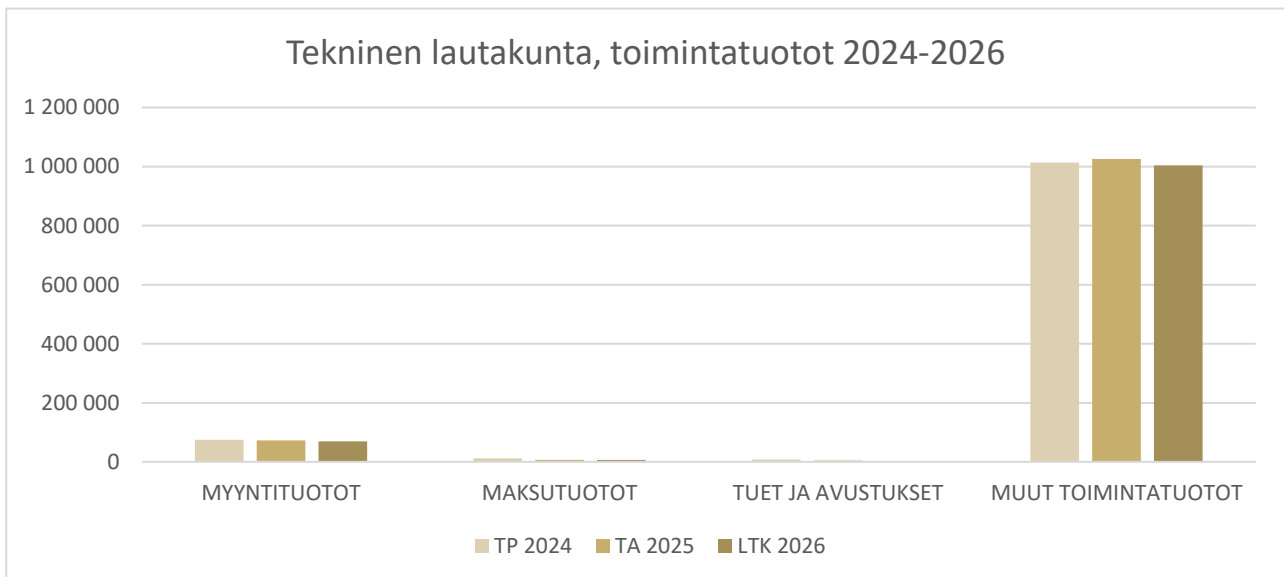
Sotkanhelmen alueen toteuttaminen

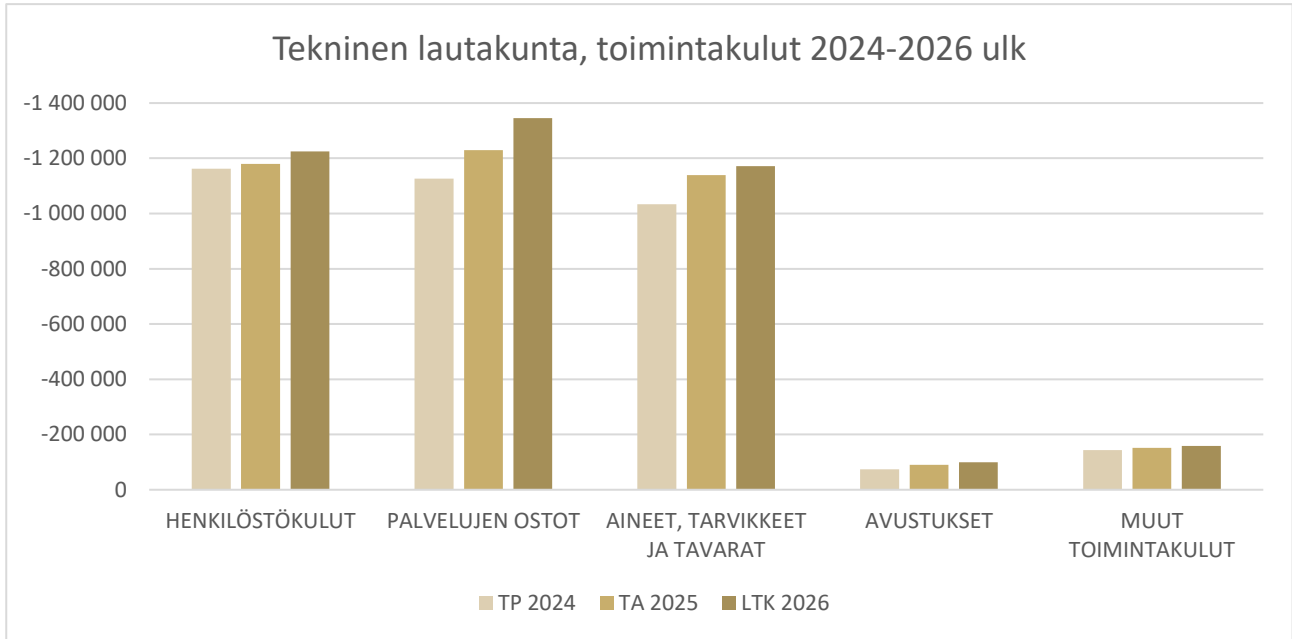
Vieremän bioprojekti ja biokaasukulttuurin luominen

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tilivelvollinen: Tekninen johtaja
 Tilitunnus: 50

50 TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	1 108 605	1 110 400	1 080 451	1 121 710	1 123 440
Toimintamenot	-3 538 800	-3 790 830	-4 000 451	4 074 420	-4 221 500
Toimintakate (Netto)	-2 430 194	-2 680 430	-2 920 000	-2 952 710	-3 098 060
Sisäiset tulot	2 318 090	2 349 923	2 506 025	2 549 330	2 654 820
Sisäiset menot	-122 766	-123 269	-126 964	-129 390	-134 530
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-1 119 327	-1 195 519	-1 184 466	-1 206 970	-1 254 820
Muut laskennalliset kustannukset	-439 633	-528 791	-544 343	-554 670	-554 670
Laskennalliset tuotot	292 462	328 120	324 581	328 750	328 750
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 928 064	-5 310 289	-5 531 643	-5 636 700	-5 836 770

Toimielin:	Tekninen lautakunta
Tulosalue:	Hallintopalvelut
Tilivelvollinen:	Tekninen johtaja
Tilitunnus:	500

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Perustehtävänä on viihtyisän ja turvallisen ympäristön kehittäminen ja ylläpito asumiseen, yrittämiseen ja vapaa-aikaan.

Tekninen toimisto koordinoi suunnittelua. Suunnittelupalvelut ostopalveluna, ei omaa henkilöstöä.

Ylläpidetään toimivaa asiakaspalvelua.

Ylä-Savon Paikkatietojärjestelmän ylläpito sekä kehittäminen.

Tuotetaan isännöintisopimuksen mukaista palvelua Kt Oy Vieremän Hakataloille, tulot 16 000 euora sekä Vieremän Toimitilat Oy:lle, tulot 12 000 euroa.

Väestönsuojelu:

Kunnan omaa toimintaa, ei erillistä määrärahavarausta.

Muu yhdyskuntasuunnittelu:

Haja-asutusalueen jätevesihuollon suunnitteluavustukset. Ei määrärahavarausta.

Tavoitteen kohde	Mittari
Asemakaava-alueen pohjakartan ajan tasalla pito	Tiedot tarkistetaan kerran vuoteen syksyllä, myönnettyjen rakentamislupien sekä maastotarkastelun perusteella
Huolehditaan, että kaavoitus käynnistyy	Kama-toimikunta hyväksyy kaavoitettavan alueen ja kaavoitusaikataulun
Teknisen hallinnon talousarvion pitävyyden seuranta	Talousarviossa pysyminen/talousarvion seuranta 2x vuodessa.
Tuotetaan isännöintisopimuksen mukaista palvelua	Konserni-iltojen palaute isännöintisopimusten mukaisten palveluiden tuottamistasosta

500 TEKNISEN HALLINTOPALVELUT	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	31 924	36 000	36 000	36 680	38 130
Toimintamenot	-286 246	-328 120	-339 830	-346 300	-359 090
Toimintakate (Netto)	-254 322	-292 120	-303 830	-309 620	-320 960
Sisäiset menot	-14 835	-14 972	-14 751	-15 040	-15 630
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	0	-5 000	-6 000	-6 110	-6 350
Laskennalliset tuotot	-286 246	328 120	324 581	328 750	328 750
Tehtävän kokonaiskustannukset	-14 835	-19 972	-36 000	-38 700	-52 320

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Vakanssit	4	4	4	4	4

510 YHDYSKUNTASUUNNITTELU	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintamenot	-3 538	-20 400	-25 000	-25 470	-26 490
Toimintakate (Netto)	-3 538	-20 400	-25 000	-25 470	-26 490
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-473	-1 488	-3 840	-3 910	-3 910
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 011	-21 888	-28 840	-29 380	-30 400

Toimielin: Tekninen lautakunta
Tulosalue: Kiinteistötoimi / Maa- ja metsätilat
Tilivelvollinen: Tekninen johtaja
Tilitunnus: 520

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Maa-omaisuuden myynti ja hoito

Kunnan metsätiloja hoidetaan metsätaloussuunnitelman mukaan.

Metsänmyyntitulot 20 000 euroa

Metsänhoitotyöt yht. 20 000 euroa

Metsän lannoitus 5 000 euroa

Varaudutaan lisäämään hankintaan.

Maa-alueiden vuokraus (tontit ja pellot) vuokraus

Vuokratulot 65 000 euroa

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Kunnan metsätilojen laajuus, ha	618	620	630	630	630

520 KIINTEISTÖTOIMI	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	91 280	85 000	95 000	117 550	79 460
Toimintamenot	-109 509	-84 300	-93 901	-95 690	-97 230
Toimintakate (Netto)	-18 229	700	1 099	21 860	17 770
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-14 656	-9 414	-14 420	-14 690	-14 690
Tehtävän kokonaiskustannukset	-124 165	-93 714	-108 321	-110 380	-111 920

Toimielin:	Tekninen lautakunta
Tulosalue:	Puistot ja yleiset alueet
Tilivelvollinen:	Kiinteistöpäällikkö
Tilitunnus:	530

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Asemakaava-alueen viher- ja muiden yleisten alueiden ylläpito hoitotasoluokituksen mukaisesti. Kesäaikana työllistetään kausityöläisiä sekä koululaisia/opiskelijoita.

Hyötyjätepiste

Ylijäämämaan ja hyötyjätepisteen ylläpito ja kehittäminen.

Kotitalouksilta vastaanotetaan mm:

Vaaralliset jätteet, sähkölaitteet

Paperi, kartonkipakkaukset, lasipakkaukset (purkit / pullot), pienmetalli (metallipurkit yms.) Käyttökelpoiset vaatteet

Suuret metalliromut

Painekyllästetty puujäte

Puujäte, risu- ja haravointijäte

Muut kuin pakkauslasit eli ikkunalasit, juomalasit, lasiset kahvipannut, lasiset uunivuoat, tuulilasit, peilit, tassolasit, jne.

Hyötyjätepisteellä olevan puutavaran haketus ja muiden hyötyjätteiden jatkokäsittely.

Muu toiminta

Torin ylläpito

Viheralueiden hoitosopimus Kt Oy Vieremän Hakatalot, tulot 20 000 euroa

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2024	2025	2026	2027	2028
Puistojen ja yleisten alueiden hoitotasoluokituksen toteuttaminen	Tekninen lautakunta seuraa puistojen hoitotasoluokituksen toteutumista					
Hyötyjätepisteen ylläpito	Alueelle kuulumattoman jätemäärän seuranta					
Toteutetaan sovitut hoitotyöt kustannustehokkaasti	KT Oy Vieremän Hakataloilta tullut palaute					

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Puistoalueiden laajuus, ha	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7

530 PUISTOT JA YLEISET ALUEET		TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat						
	Toimintatulot	26 449	22 000	22 000	22 420	23 300
	Toimintamenot	-168 368	-167 580	-219 070	-223 230	-231 030
	Toimintakate (Netto)	-141 919	-145 580	-197 070	-200 810	-207 730
Laskennalliset kustannukset						
	Poistot ja arvonalentumiset	-34 260	-35 351	-32 692	-33 310	-34 630
	Muut laskennalliset kustannukset	-22 613	-26 899	-38 660	-39 390	-39 390
	Laskennalliset tuotot	80	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset		-225 160	-229 830	-290 422	-295 930	-305 050

Toimielin:	Tekninen lautakunta
Tulosalue:	Kunnallistekninen kunnossapito
Tilivelvollinen:	Kiinteistöpäällikkö
Tilitunnus:	540

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:**Liikenneväylien ylläpito**

Asemakaava-alueen liikenneväylien ylläpidosta ja valaistuksesta huolehditaan niin, että väylien liikenneturvallisuus ja liikennöitävyys pysyy niillä pääosin hyvänä.

Yksityistiet:

Yksityisteiden tienpitoa tuetaan raha-avustuksena niin, etteivät tienpitokustannukset nouse kohtuuttomaksi yksityiselle taloudelle. Tieavustuksiin on varattu 100 000 euroa.

Haja-asutusalueen tiestön osalta ylläpidetään osoitejärjestelmää.

Tieyksikkömaksut yksityisteillä, joissa kunta on tieosakkaana.

Tielanan ylläpito.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2024	2025	2026	2027	2028
Yksityisteiden tienpidon kustannusten kohtuullinen taso.	avustusta, €/km/vuosi	331,42	350	350	350	350
Tekninen lautakunta seuraa kunnan avustuksen käyttöä.	Tarvittaessa tehdään 1–2 suunnattua tarkastusta yksityisteille, joilla seurataan kunnan avustuksen vaikutusta yksityistieverkkoon.					

Kysyntä- ja laajuustiedot:			Taloussuunnitelma		
	TP 2024	TA 2025	2026	2027	2028
Kaava-alueen tiestön pituus, km	15	15	15	15	15
Kevyenliikenteen väyliä	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Avustettavien yksityisteiden yhteispituus, km (avustuspi- tuus)	207	250	250	250	250
Avustettavia yksityistiekuntia, kpl	86	110	100	100	100

540 KUNNALLISTEKNIikka	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintamenot	-264 218	-270 100	-305 720	-308 980	-314 600
Toimintakate (Netto)	-264 218	-270 100	-305 720	-308 980	-314 600
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-160 630	-188 625	-181 227	-184 670	-192 000
Muut laskennalliset kustannukset	-35 361	-49 131	-46 950	-47 840	-47 840
Tehtävän kokonaiskustannukset	-460 209	-507 856	-533 897	-541 490	-554 440

Toimielin:	Tekninen lautakunta
Tulosityksikkö:	Tilapalvelu / kiinteistöjen ylläpito
Tilivelvollinen:	Kiinteistöpäällikkö
Tilitunnus:	550

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Kiinteistöjen ylläpito

Toimitilapalvelujen tehtävänä on pitää kunnan omistamat rakennukset käyttötarkoituksen edellyttämässä toimintakunnossa. Riittävällä kunnossapitotasolla voidaan varmistaa yhteisen omaisuuden säilyminen. Rakennusten huolellinen hoito ja kunnossapito lisäävät rakennuksen käyttöikää ja vähentävät ennen aikaista peruskorjaustarvetta. Samalla se parantaa työskentelyolosuhteita.

Ilmanvaihtokanavien nuohous, mittaus ja säätö seuraaville kohteille:

- Terveyskeskus
- Kuunsirppi
- Koulukeskus
- * ala-aste
- * koulu osa 2
- * ruokala

Paloasemalla sijaitsevan teknisen osaston varikon ylläpito, henkilökunnan kokoontumis- sosiaali- ja varasto tilojen sekä varaston kirjoilla olevan kaluston kunnossapito.

Huoltoautojen käyttö ja ylläpito.

Liikuntapaikkojen ylläpito:

Kaikkien kunnan kesä- ja talviliikuntapaikkojen ylläpito.

Tavoitteen kohde	Mittari
Talviliikuntapaikat, valaistu hiihtolatu, tekojää sekä urheilukentän luistelualue on pääosin aina kuntalaisten käytettävissä.	Saatu palaute
Koulujen liikuntapaikat pidetään tasapuolisesti käyttökunnossa.	

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Hallintokuntien käytössä olevat toimitilat:					
Toimistorakennukset / Kunnanvirasto	1	1	1	1	1
Päivähoitorakennukset / Nuppula	1	1	1	1	1
Koulurakennukset / Koulukeskus, Eteläinen, Itäinen, Pohjoinen koulu	4	4	4	4	4
Liikuntarakennukset / Liikuntahalli	1	1	1	1	1
Vapaa-ajan rakennukset / Kirjasto Lyhty, Vanha kirjasto	2	2	2	2	2
Palo-asema-varikkorakennus	1	1	1	1	1
Muut rakennukset / urheilukentän huoltorakennus, Einarin puiston wc	1	2	2	2	2
Rakennusten kerrosala, m ²	14 246	14 246	14 246	14 246	14 246
Rakennusten siivousala, m ²	10681,85	10681,85	10681,85	10681,85	10681,85

Asuntojen vuokraus:

Honkalinna, 2 kpl, As. Oy Harjupolku, 2kpl, Mäntytie 12 A talo, 13 kpl.

Yrjölä B -talon palveluasuntojen (6 asuntoa) vuokraus siirtynyt kunnalle v. 2015.

Mäntytie 10 ,7 asuntoa.

Tilojen vuokraus:

Linja-autoasema, Yrittäjätalo, Ponselle vuokrattu teollisuushalli (Tova), Huitulanharju talo A ja B, Yrjölä A, Terveyskeskus ja Nuorisotalo. Op:n talosta eläinlääkärin tilat.

Tavoitteen kohde	Mittari
Pyritään vuokraamaan kaikki kunnan omistamat vuokratilat	Tekninen lautakunta seuraa käyttöastetta

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Vuokrattavia asuntoja, kpl (Honkalinna, Harjupolku, Mänty- tie 12, Mäntytie 10)	17	24	24	24	24
Vuokrattavia asuntoja, m ²	881	1 236	1 236	1 236	1 236
Vuokrattavat asunnot Yrjölä B, kpl	6	6	6	6	6
Vuokrattavat asunnot Yrjölä B, m ²	231	231	231	231	231
Kunnan määräämisvallassa olevien asunto- ja kiint. yhtiöiden (Hakatalot) omistamien asuntojen lkm 31.12./ kpl	239	239	312*	312	312
Kunnan määräämisvallassa olevien asunto- ja kiint. yhtiöiden (Hakatalot) omistamien asuntojen pinta-ala, m ²	14 034	14 034	16 501*	16 501	16 501
*Vieremän vanhustentaloyhdistyksen asunnot siirtyivät Ha- kataloille 1.7.2025					
Muita vuokrattavia tiloja, kpl	26	26	25	25	25
Muita vuokrattavia tiloja, m ²	4 810	4 810	4 810	4 810	4 810
Vuokrattavat laitosrakennukset m ² , Pohjois-Savon HVA	2140	2 140	2043	2043	2043
Asuntojen vuokrausaste %	90 %	95 %	95 %	95 %	95 %
Muiden tilojen vuokrausaste %	90 %	95 %	95 %	95 %	95 %

Tuotannontekijät/suoritteet tilapalvelu:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Henkilöstö, kiinteistöhoitajat	2,82	2,82	2,82	2,82	2,82

550 TILAPALVELU	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	918 361	929 200	896 751	913 780	950 030
Toimintamenot	-1 460 006	-1 580 820	-1 621 820	-1 653 640	-1 717 540
Toimintakate (Netto)	-541 644	-651 620	-725 069	-739 860	-767 510
Sisäiset tulot	1 506 627	1 495 490	1 599 495	1 627 370	1 694 440
Sisäiset menot	-10 700	-11 300	-11 500	-11 720	-12 190
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-905 928	-903 823	-901 037	-918 160	-954 560
Muut laskennalliset kustannukset	-193 847	-273 960	-249 050	-253 780	-253 780
Laskennalliset tuotot	404	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 570 076	-2 769 903	-2 783 407	-2 837 300	-2 938 070

Toimielin:	Tekninen lautakunta
Tulosityksikkö:	Ruoka- ja siivouspalvelut
Tilivelvollinen:	Ruokapalvelupäällikkö
Tilitunnus:	560

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Siivouspalvelut

Laadukkaan ja kilpailukykyisen siivouspalvelun tuottaminen.

Toimintastrategia:

Asiakaslähtöinen ajattelutapa. Ammattitaidon ylläpitäminen ja tiedon lisääminen koulutuksen avulla. Toiminnan mukauttaminen siivottavien tilojen mukaan.

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2024	2025	2026	2027	2028
Siivouspalvelut tuotetaan edullisesti	Ulk. ja sis. menot / €/m ²	20,14	19,50	20,00	20,50	21,00
Siivouspalvelut tuotetaan tehokkaasti	Siivoustoimen Siivottavat neliöt/ työtunnit	491	485	500	490	490

Siivouskohteet ja siivottavat neliöt:		2024	2025	2026	2027	2028
		m ²	m ²	m ²	m ²	m ²
Koulukeskus	5		5198,00	5198,00	5198,00	5198,00
Liikuntahalli	5	1525,00	1563,00	1563,00	1563,00	1563,00
Lasipalatsi (7.8.2025)	5		94,00	94,00	94,00	94,00
Päiväkoti Nuppula	5	673,00	673,00	673,00	673,00	673,00
Päiväkoti Muksula	2	141,00	141,00	141,00	141,00	141,00
Päiväkoti Vekkula	2	96,50	96,50	96,50	96,50	96,50
Itäinen koulu	5	969,00	969,00	969,00		
Pohjoinen koulu	5	1261,50	1251,50	1261,50	1261,50	1261,50
Eteläinen koulu/Kyrönniemi	5	708,00	708,00	708,00	708,00	708,00
Kunnanvirasto	2	768,00	768,00	768,00	768,00	768,00
Kirjasto Lyhty	5	680,00	680,00	680,00	680,00	680,00
Kansalaisopisto	1	386,00	386,00	386,00	386,00	386,00
Luistelukoppi (talvi)	3		22,60	22,60	22,60	22,60
Einarin puiston wc	1	4,60	4,60	4,60	4,60	4,60
Uimakoppi (kesä/talvi)	3/1	15,50	15,50	15,50	15,50	15,50
Paloaseman varikko	2	377,90	377,90	377,90	377,90	377,90
Urheilukentän huoltorakennus	3	122,40	122,40	122,40	122,40	122,40
Yrittäjätalo	5	236,00	418,50	515,50	515,50	515,50
Yrjölä B- talo	1	104,40	104,40	104,40	104,40	104,40
Maurin halli YSAO	1	63,20	63,20	63,20	63,20	63,20
YHTEENSÄ		13329,50	13666,60	13763,60	12794,60	12794,60

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Henkilöstön lukumäärä 7,75 h / päivä laskettuna	5,96	5,96	5,63	5,63	5,63

5611 SIIVOUSPALVELUT	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	5 139	1 500	1 500	1 530	1 580
Toimintamenot	-264 158	-302 370	-304 470	-310 260	-322 520
Toimintakate (Netto)	-259 018	-300 870	-302 970	-308 730	-320 940
Sisäiset tulot	285 800	301 900	304 400	310 180	322 480
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-57 660	-40 533	-46 760	-47 650	-47 650
Laskennalliset tuotot	950	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-320 868	-342 903	-351 230	-357 910	-370 170

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Ruokapalvelut

Laadukkaan ruokapalvelun tuottaminen edullisesti asiakastarpeiden mukaisesti.

Palvelun suunnittelussa ja toteutuksessa noudatetaan ravitsemussuosituksia.

Asiakasryhmät:

Asiakaskunta koostuu päivähoido-, esikoulu- ja peruskouluikäisistä lapsista, lukiolaisista, työpaikkaruokailijoista sekä edustustoiminnasta.

Toimintastrategia:

Asiakaslähtöinen ajattelutapa. Ammattitaidon ylläpitäminen koulutuksen avulla.

Sansia-yhteistyön hyödyntäminen ja lähi-/luomutuotteiden hankkiminen mahdollisuuksien mukaan.

Jamix -ruokatuotanto-ohjelman ylläpito Sonkajärven ruokapalvelun kanssa.

Yhteistyö Pohjois-Savon Hyvinvointialueen ravitsemustyöryhmän kanssa.

Tuotannontekijät/suoritteet:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2024	2025	2026	2027	2028
Henkilöstön lukumäärä 7,75 h / päivä	5,22	5,22	4,92	4,92	4,92
Valmistuskeittiöitä	1	1	1	1	1
Kuumennuskeittiöitä (Kyläkoulut ja Nuppula)	4	4	3	3	3
Suoritteita (kaikki yhteensä) / vuosi	126 348	120 000	118 000	116 000	114 000

5621 RUOKAPALVELUT	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	22 595	29 700	22 200	22 620	23 520
Toimintamenot	-514 092	-515 970	-523 790	-533 710	-554 930
Toimintakate (Netto)	-491 497	-486 270	-501 590	-511 090	-531 410
Sisäiset tulot	525 663	552 533	602 130	611 780	637 900
Sisäiset menot	-29 437	-28 156	-29 439	-30 000	-31 190
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-10 066	-12 876	-13 666	-13 930	-14 470
Muut laskennalliset kustannukset	-74 743	-70 975	-82 540	-84 110	-84 110
Tehtävän kokonaiskustannukset	-626 338	-627 977	-649 435	-661 750	-684 700

Tavoitteen kohde	Mittari	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2024	2025	2026	2027	2028
Ruokapalvelut tuotetaan edullisesti	Keskihinta: € / suorite	4,65	5,20	5,30	5,35	5,40
Ruokapalvelut tuotetaan tehokkaasti	Keskuskeittiön teho: tehdyt työtunnit / keskuskeittiön suoritteet:	23,90	21,50	21,50	21,00	21,00

Kysyntä- ja laajuustiedot: Asiakasryhmät:	Kysynnän laatu:	TP	TA	Taloussuunnitelma		
		2024	2025	2026	2027	2028
Päiväkotilapset, Nuppula	Aamupala, lounas, välipala	65	55	50	45	45
Päiväkoti Vekkula	Aamupala, lounas, välipala	15	15	12	10	10
Päiväkoti Muksula	Aamupala, lounas, välipala, päivällinen, ilta-pala	15	15	12	10	10
Vipeltäjät	Aamupala	10	10	8	7	7
Pienluokan lapset	Lounas / välipala	5	5	5	3	3
Esikoululapset	Lounas / välipala	31	36	25	19	14
Peruskoululapset	Lounas / välipala	349	348	322	306	279
Lukiolaiset	Lounas / välipala	42	45	31	31	31
Sivistystoimen aamupäivätoiminta	Aamupala	15	15	15	12	10
Sivistystoimen iltapäivätoiminta	Välipala	35	35	35	30	25
Työpaikkaruokailijat	Lounas	35	35	35	30	30

560 RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	27 734	31 200	23 700	24 150	25 100
Toimintamenot	-778 250	-818 340	-828 260	-843 970	-877 450
Toimintakate (Netto)	-750 516	-787 140	-804 560	-819 820	-852 350
Sisäiset tulot	811 463	854 433	906 530	921 960	960 380
Sisäiset menot	-29 437	-28 156	-29 439	-30 000	-31 190
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-10 066	-12 876	-13 666	-13 930	-14 470
Muut laskennalliset kustannukset	-135 184	-111 508	-129 300	-131 760	-131 760
Laskennalliset tuotot	5 732	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-947 205	-970 880	-1 000 665	-1 019 660	-1 054 870

Toimielin:	Tekninen lautakunta
Tulosalue:	Rakennusvalvonta
Tilivelvollinen:	Rakennustarkastaja
Tilitunnus:	600

Palveluajatus/Toiminta-ajatus:

Rakennusvalvonnan tehtävät perustuvat rakentamislakiin sekä -asetukseen, vahvistettujen kaavojen sekä rakennusjärjestyksen mukaisen rakentamisen valvontaan kuten:

- rakentamislupa-asian käsittely
- valmistelut RakL:n mukaisiin asemakaava-asioihin ja poikkeamislupa-asioihin
- Ara:n ja Ely-keskuksen kautta rahoitettujen kohteiden rakentamiseen liittyvä rakentamisen neuvonta ja valvonta

Tavoitteen kohde	Mittari	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
				2026	2027	2028
Rakennusluvut käsitellään sujuvasti ja tehokkaasti	Käsittelyaika < 2 vko	Toteutunut	< 2 vko	< 2 vko	< 2 vko	< 2 vko

Kysyntä- ja laajuustiedot:	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
			2026	2027	2028
Rakennusluvut/purkamis/ilmoitus/jatkot kpl/v	43	50	50	50	50
Poikkeamislupahakemuksia	1	3	3	3	3
Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia katselmuksia/v	90	50	50	50	50
Maksujen kattavuus menoista %	15,71	8,28	8,16	8,16	8,16

Tuotantontekijät/suoritteet:	TP 2024	TA 2025	Taloussuunnitelma		
			2026	2027	2028
Henkilöstö	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

600 RAKENNUSVALVONTA	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	12 805	7 000	7 000	7 130	7 420
Toimintamenot	-76 972	-84 570	-85 700	-87 310	-90 770
Toimintakate (Netto)	-64 167	-77 570	-78 700	-80 180	-83 350
Sisäiset menot	-4 494	-4 441	-4 374	-4 460	-4 640
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-9 242	-11 350	-13 171	-13 420	-13 420
Tehtävän kokonaiskustannukset	-90 708	-100 361	-103 245	-105 190	-108 830

Toimielin: Tekninen lautakunta
 Tulosalue: Energiahuolto
 Tilivelvollinen: Tekninen johtaja
 Tilitunnus: 620

620 ENERGIAHUOLTO	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	52	0	0	0	0
Toimintamenot	-27 695	-38 000	-78 800	-79 840	-81 510
Toimintakate (Netto)	-27 642	-38 000	-78 800	-79 840	-81 510
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-8 443	-49 844	-49 844	-50 790	-52 810
Muut laskennalliset kustannukset	-11 151	-10 376	-19 090	-19 450	-19 450
Tehtävän kokonaiskustannukset	-47 289	-98 220	-147 734	-150 080	-153 770

Toimielin: Tekninen lautakunta
Tulosalue: Ympäristöterveyspalvelut
Tilivelvollinen: Tekninen johtaja
Tilitunnus: 630

630 YMPÄRISTÖTERVEYSPALVELUT	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintamenot	-364 000	-398 600	-402 350	-409 990	-425 790
Toimintakate (Netto)	-64 167	-77 570	-78 700	-409 990	-425 790
Sisäiset menot	-63 300	-64 400	-66 900	-68 170	-70 880
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kustannukset	-17 105	-34 664	-29 862	-30 430	-30 430
Tehtävän kokonaiskustannukset	-444 405	-497 664	-499 112	-508 590	-527 100

7 INVESTOINTIOSA

Investointiohjelma vuosille 2026–2028

Projekti	Hanke, 1000 €	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
13	Kunnanhallitus				
2014	Infotaulu	40	0	0	0
2005	Maa-alueiden hankinta/myynti	200	200	200	200
2013	Auton hankinta työllistämispalveluille	0	30	0	0
2015	Sähköinen arkisto	0	0	35	0
	Kunnanhallitus menot yhteensä	240	230	235	200
	Kunnanhallitus tulot yhteensä	0	0	0	0
	Kunnanhallitus netto	240	230	235	200
30	Sivistyslautakunta				
3001	Peo, kirjaston, vapaa-ajan ja varkan tietokone- ja verkkokustannukset	20	0	0	0
3001	Koulujen kalusteiden uusiminen	15	0	15	15
3127	Perusopetuksen ja lukion laitehankinnat	0	30	30	30
3211	Lukion tietokone- ja verkkokustannukset	10	0	0	0
3123	Kuntosalilaitteiden uusiminen	30	0	0	0
3126	Salibandy laidat	0	12	0	0
	Sivistyslautakunta menot yhteensä	75	42	45	45
	Sivistyslautakunta tulot yhteensä	0	0	0	0
	Sivistyslautakunta netto	170	42	45	45
50	Tekninen lautakunta				
	Muut pitkävaikutteiset menot				
5017	Y-S yht. ensilumen olosuhteet Paloisvuorelle	0	15	0	0
	Osakkeet ja osuudet				
2008	Tytäryhteisön perustaminen as oy	0	800	700	0
	Rakennukset				
5547	Kiinteistöjen ja katujen ulkovalaistuksen saneeraus	30	50	150	30
5559	Sotkanhelmen rivitalo D toteutus	700	0	0	0
5564	Sotkanhelmen rivitalo E:n suunnittelu	35	0	0	0
5563	Varausmaja	50	0	0	0
	Kiinteät rakenteet ja laitteet				
5411	Hulevesijärjestelyt	10	10	20	20
5404	Katujen peruskorjausta, kevyenliikenteen liikenneturvallisuuden parantamishankkeita	40	40	40	290
5420	Kumppanuuskylä esirakentaminen	0	50	0	0
5422	Einarin puiston kehittäminen	0	10	0	0
5438	Biokaasuputkisto, vaihe 2 *)	1000	1000	0	0
5439	Riihitien saneeraus	200	0	0	0
5428	Koulujen korjaukset	10	10	10	10
5441	Puistorinne	0	60	200	0
5442	Biosyöteterminaali **)	0	500	0	0
5442	Biosyöteterminaali, rahoitusosuus	0	-350	0	0

5443	Katumaalaukset ja invapaikat	0	10	0	0
5565	Koulun kylmiö- ja pakastetekniikka	0	0	100	0
5567	Pohjoisen koulun lämmitysjärjestelmä	0	0	0	200
5568	Matkaparkki	0	10	0	0
5607-5611	Varautuminen ja valmius:	0	220	0	0
5607	Varavesivalmiuden parantaminen				
5608	Kiinteistöjen turvatekniikka ja valvonta				
5609	Paloaseman varavoima				
5610	Poikkeustilanteiden valaistus				
5611	Maatilojen varavesiratkaisujen pilotointi				
5437	Koulun ulkokuntosali	50	0	0	0
	Irtain käyttöomaisuus				
2002	88-tien led-taulun saneeraus	0	0	0	70
5606	Kalustohankinnat	50	50	150	50
5604	Latukone	230	0	0	0
	Tekninen lautakunta menot yhteensä		2 815	1 370	670
	Tekninen lautakunta tulot yhteensä	0	-350	0	0
	Tekninen lautakunta netto		2 465	1 370	670
	Investointimenot yhteensä	2 720	3 107	1 650	915
	Investointitulot yhteensä	0	350	0	0
	Investointimenot netto yhteensä	2 720	2 757	1 650	915

*) Investointi- ja kehittämisrahastosta

***) Investointi- ja kehittämisrahastosta, omarahoitus

8 TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosan tehtävänä on osoittaa tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Tuloslaskelman välituloksina esitetään seuraavat tiedot:

Toimintakate kertoo, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuloilla.

Vuosikate ilmoittaa paljonko tulorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen.

Tilikauden tulos kertoo tilikauden tulojen ja menojen erotuksen. Tämän jälkeen esitetään tuloslaskelmassa poistoeron, varausten ja rahastojen muutos. Näiden jälkeen tuloslaskelma päättyy **tilikauden yli- tai alijäämään**, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

TULOSLASKELMA, 1000 € ulk.	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TP 2025 En- nuste	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	328	186	223	188	217	175
Maksutuotot	145	194	176	197	200	208
Tuet ja avustukset	308	144	287	220	96	105
Muut toimintatuotot	1 020	1 029	1 020	1 007	1 026	1 067
TOIMINTATUOTOT	1 801	1 552	1 707	1 611	1 539	1 556
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-7 062	-7 428	-7 468	-7 639	-7 703	-7 801
Palkat ja palkkiot	-5 722	-5 991	-6 023	-6 131	-6 180	-6 254
Henkilösivukulut	-1 340	-1 437	-1 446	-1 509	-1 523	-1 547
Eläkekulut	-1 188	-1 220	-1 227	-1 260	-1 272	-1 294
Muut henkilösivukulut	-152	-218	-219	-248	-250	-253
Palvelujen ostot	-2 945	-3 679	-3 738	-4 064	-4 044	-4 098
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 309	-1 502	-1 503	-1 554	-1 583	-1 637
Avustukset	-487	-724	-709	-723	-731	-732
Muut toimintakulut	-229	-262	-256	-259	-263	-272
TOIMINTAKULUT	-12 032	-13 596	-13 675	-14 239	-14 324	-14 541
TOIMINTAKATE	-10 231	-12 043	-11 968	-12 628	-12 785	-12 985
VEROTULOT	8 929	8 779	8 481	8 956	9 110	9 355
VALTIONOSUUDET	3 940	4 191	4 236	4 615	4 634	4 634
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT						
Korkotuotot	442	80	355	80	80	80
Muut rahoitustuotot	729	444	548	444	444	444
Korkokulut	-142	-130	-130	-100	-90	-80
Muut rahoituskulut	-17	-11	-12	-12	-12	-12
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 013	382	760	412	422	432
VUOSIKATE	3 652	1 308	1 509	1 356	1 382	1 437
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 220	-1 318	-1 318	-1 356	-1 382	-1 437
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 220	-1 318	-1 318	-1 356	-1 382	-1 437
TILIKAUDEN TULOS	2 432	-10	191	0	0	0
Poistoeron muutos	-303	-1 735	-935	-729	332	332
Varausten muutos	-150	1 000	1 200	0	0	0
Rahastojen muutos	-511	1 000	0	1 000	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 467	255	456	271	332	332
Tunnusluvut						
Toimintatulot % toimintamenoista	15,0	11,4	12,5	11,3	10,7	10,7
Vuosikate % poistoista	299,3	99,2	114,8	100,0	100,0	100,0
Vuosikate €/asukas	1088,1	389,3	456,2	419,8	433,8	457,7
Kertynyt ylijäämä (TP -24 as.määrä)	4 087	4 163	4 224	4 306	4 405	4 504
Asukasmäärä	3356	3361	3317	3230	3185	3139

9 RAHOITUSOSA

Rahoituslaskelmalla osoitetaan kuinka paljon kunnan varsinaisen toiminnan ja sen investointien nettokassavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoitustoiminnan kassavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen nettokassavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

Tulorahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Tästä syystä rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulorahoitusjäämän osoittava vuosikate sekä satunnaiset erät.

Käyttöomaisuusinvestoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet (sis. myös käyttöomaisuuden myyntihinnat myyntitulot) esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä.

Antolainauksen muutoksissa käsitellään kunnan myöntämät lainat. Lainojen lisäykset vähentävät kassavirtaa ja lainojen takaisinmaksut lisäävät kassavirtaa.

Lainakannan muutoksissa käsitellään kunnan pitkäaikaisten lainojen lisäys ja vähennys (pitkäaikaisten lainojen lyhennykset tilivuoden aikana) sekä lyhytaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset nettona.

Oman pääoman muutokset -erässä esitettäisiin taseyksikön peruspääoman lisäys ja alentaminen. Vieremän kunnalla ei ole taseyksikköä.

Vaikutus maksuvalmiuteen -erä osoittaa budjetoitujen rahavirtojen kokonaisvaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen.

Talousarvion rahoitusosa on tilinpäätöksen rahoituslaskelmaa suppeampi, sillä siihen ei sisälly Muut maksuvalmiuden muutokset -erää, koska muutoksia ei pääsääntöisesti tiedetä etukäteen.

TALOUSARVION RAHOITUSLASKELMA 2026 (1000€)		TP 2024	TA+MUUT. 2025	LTK 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
Vuosikate		3 652	1 308	1 356	1 382	1 437
Tulorahoituksen korjaukset		-100	0	0	0	0
		3 552	1 308	1 356	1 382	1 437
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Investointimenot		-3 201	-2 720	-3 107	-1 650	-915
Rahoitusosuudet investointimenoihin		564	0	350	0	0
		-2 637	-2 720	-2 757	-1 650	-915
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		915	-1 412	-1 401	-268	522
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET						
Antolainasaamisten lisäys		-10	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys		55	47	45	45	45
		45	47	45	45	45
LAINAKANNAN MUUTOKSET						
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-613	-500	-500	-500	-388
		-613	-500	-500	-500	-388
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET						
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset		4	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos		-10	0	0	0	0
Saamisten muutos		81	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos		57	0	0	0	0
		132	0	0	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		-436	-454	-455	-455	-343
RAHAVAROJEN MUUTOS		480	-1 865	-1 856	-723	179
RAHAVARAT						
	31. 12.2024	19 134				
	1. 1.2024	18 655	480			
Tunnusluvut:						
Toiminnan ja investointien rahavirtojen kertymä		915	-496	-1 898	-2 166	-1 644
Investointien tulorahoitus		138,5 %	48,1 %	49,2 %	83,7 %	157,0 %
Lainanhoitokate		6,0	2,6	2,7	2,8	3,7
Lainakanta 31.12. 1000 €		4 863	4 363	3 863	3 363	2 975
Lainat/asukas €		1 449	1 298	1 196	1 056	948
Asukasmäärä		3 356	3 361	3 230	3 185	3 139

10 LIITTEET

Henkilöstösuunnitelma

Poistosuunnitelma

Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto

Oppilasmääräennuste

Organisaatiokaavio

Konsernirakenne

Henkilöstösuunnitelma

Tulosalue	Virka- tai toiminimike	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
130	Kunnanjohtaja					
	Kunnanjohtaja	1	1	1	1	1
130	Yleishallinto					
	Hallintojohtaja	1	1	1	1	1
	Hallintosihteeri	1	1	1	1	1
	Konsernisihteeri	1	1	1	1	1
	Palvelusihteeri	1	1	1	1	1
140	Talous- ja henkilöstöhallinto					
	Kirjanpitäjä	1	1	1	1	1
	Palkkasihteeri	2	2	2	2	2
	Taloussihteeri	1	1	1	1	1
170	Työllisyyspalvelut					
	Työllisyys sihteeri/-koordinaattori	1				
	Työnohjaaja	1	1	1	1	1
	YHTEENSÄ	11	10	10	10	10

Tulosalue	Virka- tai toiminimike	TP 2024	TA 2025	TA 2026 1.1.- 31.7.26 7 kk	TA 2026 1.8.2026 alk. 5 kk	TS 2027	TS 2028
30	SIVISTYSPALVELUT						
3000	Sivistystoimen hallinto						
	Toimistonhoitaja	1	1	1	1	1	1
	Sivistystoimen johtaja/rehtori	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
	Sivistystoimen hallinto yht.	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
3300	Perusopetus						
	Rehtori	3,5	3,5	2,9	2,5	2,5	2,5
	Lehtori	6,68	6,68	7,55	7,55	7,55	7,55
	Luokanopettaja	9,92	9,92	8,41	7,83	7,83	7,83
	Erityisopettaja	3,77	3,77	3,77	4,19	4,77	4,77
	Erityisopettaja/pt tuntiohjaaja	0	0	0	0	0	0
	Päätoiminen tuntiohjaaja	4,54	4,54	4,91	4,91	4,91	4,91
	Sivutoiminen tuntiohjaaja	0	0	0	0	0	0
	Koulusihteeri	1	1	1	1	1	1
	Koulunkäynnin ohjaaja	11,13	11,13	11,89	11,56	11,56	11,56
	Perusopetus yhteensä	40,54	40,54	40,43	39,54	40,12	40,12
3500	Lukiokoulutus						
	Rehtori	1	1	1	1	1	1
	Lehtori	4,32	4,32	4,45	4,45	4,45	4,45
	Päätoiminen tuntiohjaaja	0,38	0,38	0,09	0,09	0,09	0,09
	Luokanopettaja/st.tuntiohjaaja	0,03	0,03	0,11	0,11	0,11	0,11
	Erityisopettaja	0,06	0,06	0,04	0,04	0,04	0,04
	Lukiokoulutus yhteensä	5,79	5,79	5,69	5,69	5,69	5,69
3200	Esiopetus						
	Luokanopettaja	1,83	1,83	2,4	2,22	1,83	1,83
	Päätoiminen tuntiohjaaja	0	0	0	0	0	0
	Koulunkäynnin ohjaaja	1,24	1,24	0,62	0,62	1,24	1,24
	Esiopetus yhteensä	3,07	3,07	3,02	2,84	3,07	3,07
	Opetuspalvelut yhteensä	50,90	50,90	50,64	49,57	50,38	50,38
360	VAPAA-AIKAPALVELUT						
3630	Kulttuuri						
	Toimistos sihteeri	0	0	0	0	0	0
	Kansalaisopiston rehtori	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
3620	Kirjasto						
	Kirjastonjohtaja	1	1	1	1	1	1
	Kirjastovirkailija	1	1	1	1	1	1
	Kirjastoautonkuljettaja-virkailija	1	1	1	1	1	1
	Kirjastoavustaja	0,49	0,49	0,49	0,49	0,49	0,49
3640	Liikuntapalvelut						
	Liikuntas sihteeri	1	1	1	1	1	1

	Toimistosihtööri	0	0	0	0	0	0
3650	Nuorisopalvelut						
	Vapaa-ajanohjaaja	1	1	1	1	1	1
	Kerho-ohjaaja	0	0	0	0	0	0
	Toimistosihtööri *)						
	*) toimistosihtööri hoitaa kirjastovirkailijan avointa virkaa						
3610	Kansalaisopisto						
	Rehtori	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75
	Toimistosihtööri	0	0	0	0	0	0
3671	Hyvinvointipalvelut	1	1	1	1	1	1
	Vapaa-ajanpalvelut yhteensä	7,44	7,44	7,44	7,44	7,44	7,44
310	VARHAISKASVATUS						
	Päiväkotihoido						
	Varhaiskasvatuksen johtaja	1	1	1	1	1	1
	Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
	Varhaiskasvatuksen vast. opettaja	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
	Varhaiskasvatuksen opettaja	6	6	6	6	6	6
	Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	11	11	12	12	12	11
	Ryhmäavustaja	3	3	3	3	3	3
	Päiväkotiapulainen	3	3	3	3	3	3
	Uusi varh.kasv.sosionomi	1	1	1	1	1	1
	Päiväkoti yhteensä	26	26	27	27	27	26
	VAKA-johtaja/pph-ohjaus	0	0	0	0	0	0
	Perhepäivähoitaja	0	0	0	0	0	0
	Perhepäivähoito yhteensä	0	0	0	0	0	0
	Varhaiskasvatus yhteensä	26	26	27	27	27	26
	SIVISTYSPALVELUT YHT.	84,34	84,34	85,08	84,01	84,82	83,82

Tulos- alue	Virka- tai toiminimike	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
50	TEKNISET PALVELUT					
500	Hallintopalvelut					
	Tekninen johtaja	1	1	1	1	1
	Toimistosihtööri	1	1	1	1	1
	Kiinteistöpäällikkö	1	1	1	1	1
550	Tilapalvelut					
	Kiinteistönhoitaja	2	2	2	2	2
	Kunnossapitotyöntekijä	2	2	2	2	2
	Liikuntapaikkojen hoitaja	2	2	2	2	2
	Ruokapalvelupäällikkö	1	1	1	1	1
	Ruokapalveluesimies	1	1	1	1	1
	Ruokapalvelutyöntekijä	2	2	2	2	2
	Siivouspalveluesimies	1	1	1	1	1

	Siivouspalvelutyöntekijä	3	3	3	3	3
	Ruoka- ja siivouspalvelutyöntekijä, päiväkoti	1	1	1	1	1
	Koulunhoitaja, Pohjoinen koulu	1	1	1	1	1
	Koulunhoitaja, Eteläinen koulu	1	1	1	1	1
	Koulunhoitaja, Itäinen koulu	1	1	1		
610	Rakennusvalvonta					
	Rakennustarkastaja	1	1	1	1	1
50	TEKNISET PALVELUT YHTEENSÄ	22	22	22	22	22

POISTOSUUNNITELMA

	Poisto- menetelmä	Poisto-aika
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Tutkimus- ja kehittämismenot	Tasapoisto	5 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Osakehuoneistojen ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenot	Tasapoisto	max 10 vuotta
Pitkäaikaisiin investointihankkeisiin osallistuminen	Tasapoisto	max 40 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		Ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	10 vuotta
Vapaa-ajanrakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Kallioluolat ja –tunnelit, väestösuojat	Tasapoisto	50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	20 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	20 vuotta
Viemäriverkko	Tasapoisto	30 vuotta
Kaukolämpöverkko	Tasapoisto	20 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	Tasapoisto	20 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikkuvat työkonet	Tasapoisto	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat		Käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet		Ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet		Ei poistoaikaa

Sovellettaessa menojäännöspoistoa hyödykkeen poistamaton arvo (menojäännös) poistetaan kertapoistona kun jäännös alittaa 1000 euroa. Muutettua poistosuunnitelmaa sovelletaan kunnan pysyvien vastaavien kirjanpidossa 1.1.2019 alkaen, uusien aktivoitaviin hyödykkeisiin. Vanhat aktivoitavat hyödykkeet jatkavat vanhalla poistosuunnitelmalla (valtuusto hyväksynyt muutoksen 12.11.2018 § 41).

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO			
Ulkoiset			
	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Keskusvaalilautakunta	N		
110 Vaalit		100	0
Tarkastuslautakunta	N		
120 Tarkastuslautakunta		24 441	0
Kunnanhallitus	N		
130 Yleishallinto		1 048 510	46 650
140 Talous- ja henkilöstöhallinto		371 370	2 000
150 Elinkeinojen kehittäminen		347 860	125 536
170 Työllisyyspalvelut		913 520	0
180 Terveyden ja hyvinvoinnin ja edistäminen		5 000	0
190 Maaseutupalvelut		128 000	0
Yhteensä		2 814 260	174 186
Sivistyslautakunta	N		
300 Sivistystoimen hallinto		115 360	450
310 Varhaiskasvatus		1 753 180	141 100
320 Esiopetus		243 080	1 080
330 Perusopetus		3 693 430	130 020
340 Aamu- ja iltapäivätoiminta		123 710	24 500
350 Lukiokoulutus		613 650	11 000
360 Vapaa-aikapalvelut		857 170	48 430
Yhteensä		7 399 580	356 580
Tekninen lautakunta	N		
500 Teknisen hallintopalvelut		339 830	36 000
510 Yhdyskuntasuunnittelu		25 000	0
520 Kiinteistötoimi		93 901	95 000
530 Puistot ja yleiset alueet		219 070	22 000
540 Kunnallistekniikka		305 720	0
550 Tilapalvelu		1 621 820	896 751
560 Ruoka- ja siivouspalvelut		828 260	23 700
600 Rakennusvalvonta		85 700	7 000
620 Energiahuolto		78 800	0
630 Ympäristöterveyspalvelut		402 350	0
Yhteensä		4 000 451	1 080 451
Käyttötalousosa yhteensä		14 238 832	1 611 217
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		8 956 000
Valtionosuudet	B		4 615 353
Korkotulot	B		79 560
Muut rahoitustulot	B		444 100
Korkomenot	B	100 000	
Muut rahoitusmenot	B	11 600	

INVESTOINTIOSA				
13 Kunnanhallitus				
	Koneet ja kalusto	B	30 000	
	Maa- ja vesialueet	B	200 000	
	Yhteensä		230 000	
30 Sivistyslautakunta				
	Koneet ja kalusto	B	42 000	
50 Tekninen lautakunta				
	Muut pitkävaikutteiset menot	B	15 000	
	Osakkeet ja osuudet	B	800 000	
	Rakennukset	B	0	
	Kiinteät rakenteet ja laitteet	B	1 750 000	350 000
	Koneet ja kalusto	B	270 000	
	Yhteensä		2 835 000	350 000
Yhteensä			3 107 000	350 000
RAHOITUSOSA				
Antolainauksen muutokset				
	Antolainasaamisten vähennys	B		45 000
Lainakannan muutokset				
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	500 000	
Vaikutus maksuvalmiuteen				1 856 202
TALOUSARVION LOPPUSUMMA			17 957 432	17 957 432

N nettomääräraha/-tuloarvio
 B bruttomääräraha/-tuloarvio

Oppilasennusteet:

Koulun nimi	Lv.	Oppilasmäärä	Opettajat
Eteläinen koulu	2025-26	26	2
	2026-27	29	2
	2027-28	27	2
	2028-29	25	2
	2029-30	25	2
	2030-31	23	2
	2031-32 (22.8.2025)	24	2

Koulun nimi	Lv.	Oppilasmäärä	Opettajat
Itäinen	2025-26	23	2
	2026-27	15	2
	2027-28	14	2
	2028-29	14	2
	2029-30	18	2
	2030-31	17	2
	2031-32 (22.8.2025)	16	2

Koulun nimi	Lv.	Oppilasmäärä	Opettajat
Kirkonkylä 0 – 6.lk	2025-26	138	9
	2026-27	126	9
	2027-28	123	8
	2028-29	111	8
	2029-30	104	8
	2030-31	90	7
	2031-32 (22.8.2025)	67	7

Koulun nimi	Lv.	Oppilasmäärä	Opettajat
Pohjoinen koulu	2025-26	42	3
	2026-27	36	3
	2027-28	31	2
	2028-29	31	2
	2029-30	27	2
	2030-31	24	2
	2031-32 (22.8.2025)	22	2

Yhteensä alakoulut	Lv.	Oppilasmäärä	Opettajat
	2025-26	229	16
	2026-27	206	16
	2027-28	195	14
	2028-29	181	14
	2029-30	174	14

2030-31	154	13
2031-32 (22.8.2025)	129	13

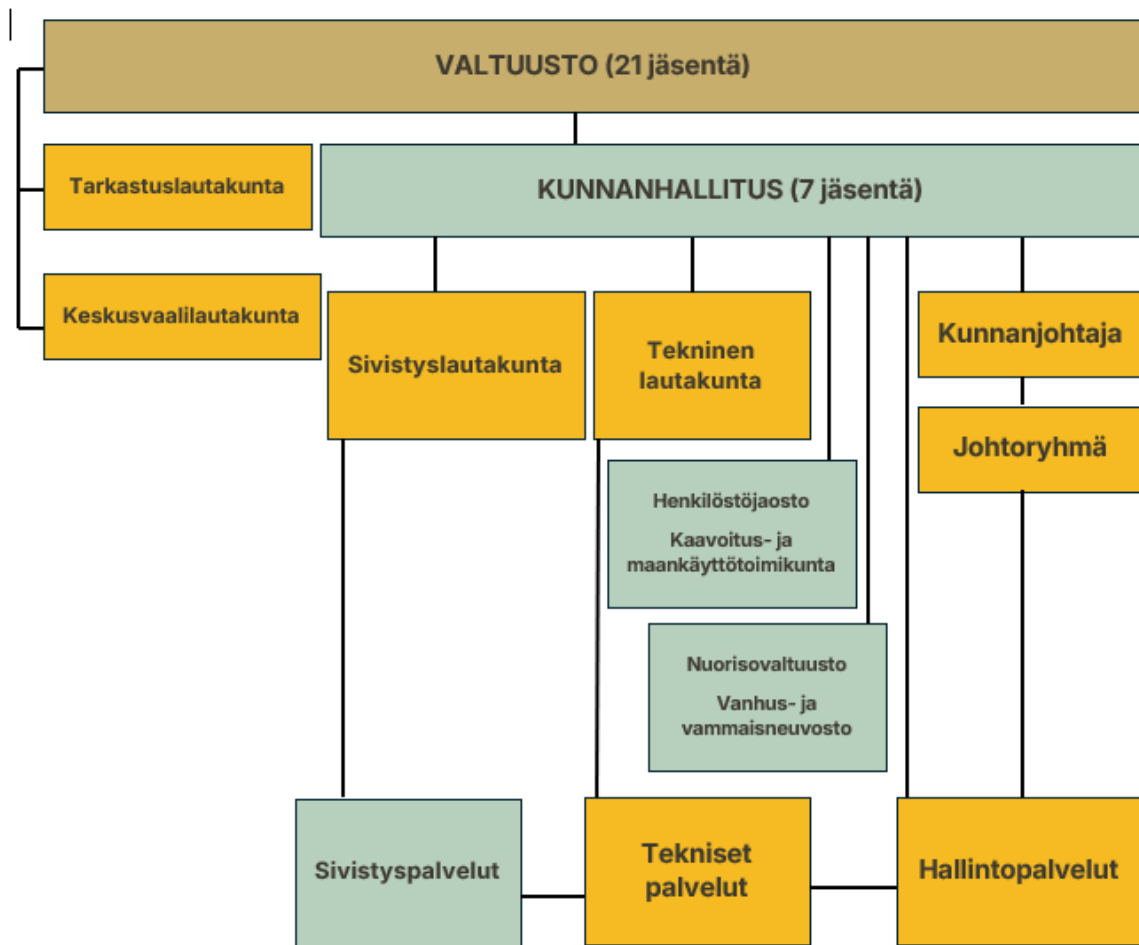
Kirkonkylä 7-9	Lv	Yht.	7. lkt	Ryhmäkoko	8. lkt	Ryhmäkoko	9. lkt	Ryhmäkoko	Yht. ryhmiä
	2025-26	149	50	3	44	3	55	3	9
	2026-27	141	47	3	50	3	44	3	9
	2027-28	130	33	2	47	3	50	3	8
	2028-29	112	32	2	33	2	47	3	7
	2029-30	101	36	2	32	2	33	3	6
	2030-31	100	32	2	36	2	32	2	6
	2031-32	99	31	2	32	2	36	2	6

Yhteensä 0-9	lk	Oppilasmäärä
	2025 -26	378
	2026-27	347
	2027-28	325
	2028-29	393
	2029-30	275
	2030-31	254
	2031-32 (22.8.2025)	228

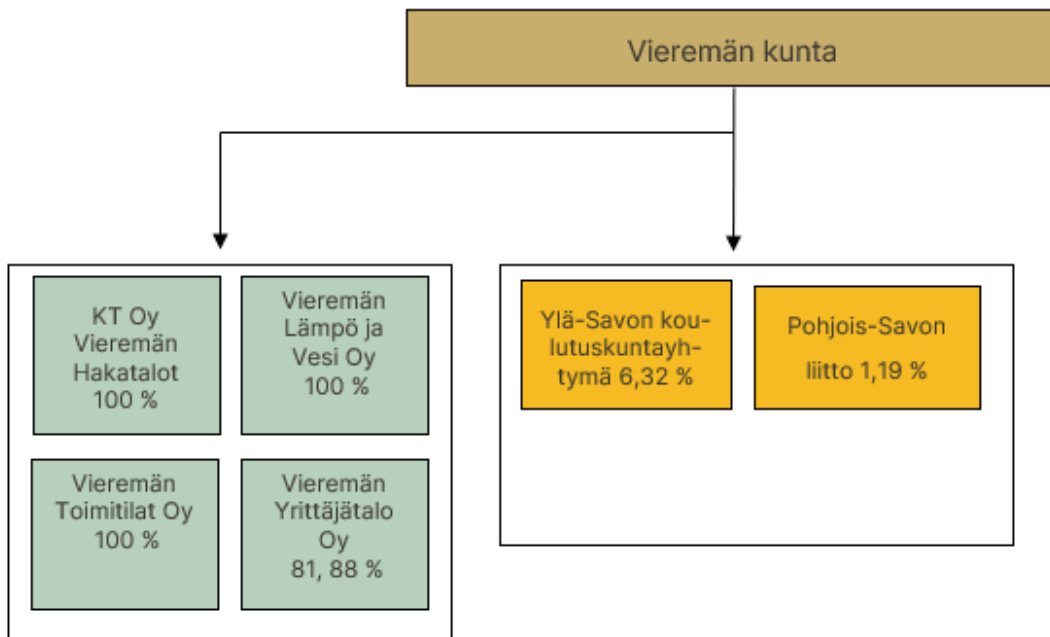
Lukion opiskelijaennuste:

9. lk (edell. kevät)	Lv	1.	2.	3.	4.	Yht.	1.lk:lle
	2025-26	12	13	10	2	37	45,0 %
55	2026-27	25	12	13		50	45,0 %
44	2027-28	20	25	12		57	45,0 %
50	2028-29	23	20	25		68	45,0 %
47	2029-30	21	23	20		64	45,0 %
33	2030-31	15	21	23		59	45,0 %
32	2031-32	14	15	21		40	45,0 %

Organisaatiokaavio

Konsernirakenne

TYTÄRYHTEISÖT

KUNTAYHTYMÄT